

Täysistunto

Keskiviikko 21.12.2016 klo 9.59—16.33

5. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 6/2016 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 9/2016 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 9/2016 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan Matti Vanhasen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Keskustelussa on yksi ryhmäpuheenvuorokierros enintään 5 minuutin puheenvuoroin. Tämän jälkeen seuraa valtioneuvoston puheenvuoro.

Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia.

Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Keskustelu asiasta alkaa, ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Vanhanen. (Hälinää — Puhemies koputtaa) — Pyydän salia rauhoittumaan kuuntelemaan edustajan puheenvuoroa.

Keskustelu

11.54 **Matti Vanhanen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuus- ja puolustuspoliittisella selontekomenettelyllä on vakiintunut asema Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan keskeisenä poliittisen ohjauksen välineenä. Selonteolla on tavoiteltu myös mahdollisimman laajan parlamentaarisen tuen varmistamista turvallisuus- ja puolustuspolitiikan linjauksille. (Eero Heinäluoma: Tärkeä asia!) Tälläkin kertaa ulkoasiainvaliokunnan lähtökohtana oli pyrkimys yksimielisen mietinnön laatimiseen, missä valiokunta ei aivan onnistunut, mutta käsitykseni mukaan ulko- ja turvallisuuspolitiikan suurista linjoista valiokunnan piirissä vallitsi pitkälle menevä yksimielisyys. Vasemmistoliiton edustaja Arhinmäki jätti eriävän mielipiteen, jossa on kolme erillistä pontta. (Eero Heinäluoma: Kauneusvirhe!)

Hallitus on ohjelmansa mukaisesti antanut eduskunnalle tämän ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon lisäksi sisäisen turvallisuuden selonteon ja selonteon kehityspolitiikasta. Viimeisteltävänä on puolustuspoliittinen selonteko. Kokonaisuus on rakennettu siis aikaisemmista turvallisuus- ja puolustuspoliittisista selonteoista poikkeavalla tavalla, mutta olennaista on, että analyysi turvallisuusympäristöstä ja sen muutoksista on kaikille selonteoilte yhteinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Arvoisa puhemies! Euroopan turvallisuustilanne on ollut viime vuosina nopean muutoksen kourissa. Ulkoisten muutostekijöiden ohella Euroopan unionin sisäinen koheesio on ollut jatkuvasti koetuksella. Muutos jatkuu. Yhdysvaltojen hallinnon vaihtuminen ja lähes tyvät vaalit suurissa EU-maissa synnyttävät epävarmuutta. Tämän johdosta valiokunta kirjasi mietintöön, että eduskunnan jatkuvan tiedonsaannin turvaamiseksi pääministerin tulisi palata teemalla ensi kevään aikana eduskuntaan.

Valiokunta piti hyvänä, että selonteko on aikaisempiin turvallisuus- ja puolustuspoliittisiin selontekoihin verrattuna eduskunnan edellyttämällä tavalla otteeltaan tiiviimpi ja strategisempi painottaen valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisia tavoitteita. Tämä on perusteltua, sillä Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisella toiminnalla on selkeä ja kestävä arvopohja, joka muodostaa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan yli vaalikausien ulottuvan perustan. Suomen toimintalinja ei ole altis suhdannevaihteluille. Erityisen tärkeää tämä on havaita ja tiedostaa tällaisena levottomana aikana. Suomi päättää itse turvallisuuspoliittisista ratkaisuistaan.

Valiokunta toteaa mietinnössään, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan selkeänä päämääränä on ehkäistä Suomen joutuminen sotilaallisen konfliktin osapuoleksi. (Eero Heinäluoma: Hyvin sanottu!) Valiokunta yhtyy selonteon valmistelua seuraamaan asetetun parlamentaarisen seurantaryhmän arvioon, jonka mukaan mahdollinen konflikti lähiympäristössämme vaikuttaisi suoraan Suomen turvallisuuteen. Puolustusvoimien uskottava suorituskyky tukee osaltaan Suomen mahdollisuutta pysyä sotilaallisten konfliktien ulkopuolella. Toimintaympäristön nykytilassa Suomen tulee harjoittaa aktiivista vakauspolitiikkaa sotilaallisten uhkien ennalta ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä ylläpitää turvallisuusympäristöön suhteutettu kansallinen puolustuskyky ja jatkaa sitä tukevaa puolustusyhteistyötä.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan arvion mukaan kansainvälisen tilanteen kiristymisestä huolimatta Suomen asema on vakaa. Yksinomaan Suomeen kohdistuvan erillisen hyökkäyksellisen toiminnan todennäköisyys on edelleen hyvin pieni. Kansakunnan eheys ja yhteenkuuluvuus ovat sisäisen turvallisuuden tärkein tekijä ja edellytys sille, että pystymme vastaamaan alkuperältään maarajojen ulkopuolelta mahdollisesti tuleviin uhkiin.

Mietinnössä tarkastellaan Suomen harjoittamaa turvallisuuspoliittista yhteistyötä EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan, pohjoismaisen yhteistyön, Nato-kumppanuuden ja kahdenvälisen yhteistyön kannalta. Eri puitteissa tehtävä yhteistyö on luonteeltaan täydentävää, ei poissulkevaa. Poliitiikkaan vaikuttaaksemme Suomen on toimittava yhteisen ja toimintakykyisen unionin puolesta. Ruotsin kanssa tehtävällä yhteistyöllä on erityinen asema. Valiokunta pitää kannatettavana, että Ruotsin kanssa tavoitellaan mahdollisimman pitkälle menevää puolustusyhteistyötä sulkematta pois kriisiajan sopimus pohjaisista yhteistyöistä. Nato-yhteistyön osalta mietinnössä todetaan, että Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa, joka toteuttaa käytännönläheistä kumppanuutta Naton kanssa ja ylläpitää mahdollisuutta hakea Nato-jäsenyyttä.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta korostaa selontekojen valmistelussa parlamentaarisen seurannan merkitystä ja edellyttää mietinnössään, että parlamentaarinen seuranta järjestetään myös tulevien selontekojen valmistelun yhteydessä tavalla, joka antaa eduskuntapuolueille mahdollisuuden käydä suoraa ja luottamuksellista vuoropuhelua valtioneuvoston kanssa jo valmisteluvaiheessa. Valiokunta katsoo, että ulko- ja turvallisuuspolitiikassa tarvitaan jatkossakin pitkäjänteisiä, yli hallituskausien ulottuvia linjauksia. (Eero Heinäluoma: Loivat liikkeet!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Arvoisa puhemies! Selonteon jättämisen jälkeen, myös ulkoasiainvaliokunnan mietinnön jälkeen, kehitys turvallisuusympäristössämme jatkuu ja elää koko ajan. Viime viikolla Eurooppa-neuvosto piti äärimmäisen tärkeän kokouksen, jossa se linjasi EU:n yhteisen puolustusulottuvuuden kehittämistä eteenpäin. Vaikka päätökset tapahtuivat viime viikolla ja siitä unionin puitteissa käynnistyi valmistelu, niin sinällään se, mitä viime viikolla on päätetty, on linjassa myös ulkoasiainvaliokunnan mietintöön kirjaaman kanssa. Valiokunta ennakoii pitkälle niitä päätöksiä, jotka viime viikolla tehtiin. Haluan kiinnittää huomiota, että ehkä juuri tähän EU:n puolustusulottuvuuden kehittämiseen liittyen vasemmistoliiton eriväisessä mielipiteessä kolmas ponsi on ehkä se, joka kaikkein eniten poikkeaa valiokunnan mietinnön linjauksista.

Arvoisa puhemies! Tämän mietinnön valmistamisen ohessa valiokunta luonnollisesti kävi laajaa keskustelua asiantuntijoiden kanssa koko syyskauden ajan, ja tietysti tässä keskustelussa nousi paljon esille sellaistaakin, jota ei ehkä mietintöön kirjattu mutta josta haluan joitakin luonnehdintoja nostaa esille ikään kuin kuvatakseni sitä, mistä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on hyvä keskustelua käydä.

Ensimmäinen näistä on kansallisen ja kansainvälisen välillä käynnissä oleva aatteelliseksi luonnehdittava väittely. Asetelma on ollut eri muodoissa taustalla useissa viime aikojen eri puolilla maailmaa käydyissä vaaleissa, ja se selkeästi jakaa sekä kansalaisia että poliitikkoja ympäri maailmaa. Tähän liittyy ajatus kahdensivallisuudesta, jossa etuja kyettäisiin optimoimaan nykyistä paremmin, ja tähän liittyy samalla vieroksuntaa kansainvälisiä järjestöjä ja yhteisiä sääntöjä kohtaan. Suomen kaltainen maa on luonnostaan samaan aikaan sekä kansallinen että kansainvälinen. Tarvitsemme yhteisiä vahvoja pelisääntöjä parhaimmaksi itse.

Toinen tämmöinen jakolinja, ja oikeastaan tapa asemoida Suomen asemaa, liittyy tämmöiseen kolmijakoon, jossa jokaisella opilla on omat kannattajansa: olemmeko pienvaltiorealistejä, olemmeko transatlantisteja vai globalisteja. Monet keskustelijat haluavat painottaa yhtä näistä ikään kuin kuvatakseni meidän suuntautumistamme. Tässä olen mielestäni tylsä ja sanon, että Suomen pitää toimia kaikilla näillä kolmella tasolla ja suunnalla. Ne eivät ole toisiaan poissulkevia vaan täydentävät toisiaan.

Kolmas aihealue, jonka haluan nostaa esille, on se, josta eräs valiokunnan kuulemista asiantuntijoista käytti termiä "demokratian ristiretki, ja onko se päättynyt". Meillä itsellämme on hyvin vahvat arvot, jotka jaamme Euroopan unionissa muiden jäsenten kesken. Haluaisimme, että myös muut maat noudattavat näitä arvoja. Tosiasia kuitenkin on nyky maailmassa, että maailmassa vallitsee tälläkin hetkellä vahvoja arvojen ristiriitoja ja ainainen ongelma on se, kuinka paljon ja kuinka syvää yhteistyötä olemme valmiita tekemään toisten maiden kanssa, jotka eivät jaa kanssamme samoja arvoja. Joudumme tekemään yhteistyötä ja meidän kannattaa tehdä yhteistyötä ja yhteistyöllä pitkäjänteisesti ja kärsivällisesti edistää myös arvojemme leviämistä. Eli selkää ei pidä täysin kääntää edes demokratian pahiksille.

Tämä arvokysymys koskee myös Euroopan unionia. Myös Euroopan sisällä joudutaan käymään nyt jatkuvaa keskustelua siitä, kuinka aidosti EU:n eri jäsenmaat ovat näihin yhteisiin arvoihin sitoutuneet.

Arvoisa puhemies! Neljäs huomioni liittyy siihen, että osittain olosuhteista johtuen ulkopoliittikkamme näkyy tällä hetkellä maailmalla erityisesti Pohjois-Eurooppaa koskevassa keskustelussa. Emme saisi kuitenkaan rajautua vain Itämeren ranta-aallokkoon, vaan ulkopoliittikan skaalan on jatkuvasti oltava laaja-alainen, levottomanakin aikana. Sellaiset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

teemat kuin kehityskysymykset, terrorismi, YK-järjestöjen työ, asevalvonta, rauhantyö, kauppapolitiikka EU:n kautta, arktinen alue ja niin edelleen ovat esimerkkejä aihealueista, joissa työtä on tehtävä koko ajan. Eikä tarvitse olla kummoinen ennustaja, kun laskee väestökehitystä ja ilmastonmuutosta yhteen, päätelläkseen, että Afrikka tulee hallitsemaan tämän vuosisadan ulkopoliittista agendaamme myös.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan vastauksen jälkeen hallitus tuo puolustuspoliittisen selonteon, ja valiokunta odottaa, että tässä selonteossa ja antamassaan eduskunnan vastauksessa esitetty analyysi turvallisuuspoliittisesta toimintaympäristöstä toimii vahvana työn pohjana myös puolustuspoliittista selontekoa laadittaessa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten käymme eduskuntaryhmien puheenvuorot, jotka ovat siis maksimissaan 5 minuutin mittaisia.

12.06 Aila Paloniemi kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme kansainvälispoliittisesti jännitteistä aikaa. Syyrian sota on tuonut jälleen esiin kansainvälisen yhteisön heikkoudet. Voima- ja suurvaltapolitiikka nostavat päätään. Myös Euroopan ja Itämeren alueen turvallisuustilanne on heikentynyt, joskin Suomen asemaa voidaan pitää edelleen vakaana. Levottomana aikana on erityisen tärkeää, että niin presidentti, hallitus kuin eduskunta tukevat samaa ulkopoliittikan linjaa. Myös parlamentaarisen seurantaryhmän perustaminen ja sen osallistuminen selontekojen valmisteluun vuoropuhelussa hallituksen kanssa palvelee konsensuksen tavoitetta. Kun yhteinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja rakentuu yksimielisyydelle, on Suomen ulkopuolelle lähtävä viesti selkeä ja yksiselitteinen.

Arvoisa puhemies! Selonteon keskeisin sisältö vastaa keskustan ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa pitkältä ajalta. Keskustan mielestä Suomen on omilla ulko- ja turvallisuuspoliittisilla toimillaan edistettävä vakautta Itämerellä ja arktisella alueella. Suomen ja Ruotsin sotilaallinen liittoutumattomuus on vaikuttanut osaltaan koko pohjoisen Euroopan vakauteen ja turvallisuuteen. Sotilasliittoon kuulumattomuus on mielestämme kestävä linja myös lähivuosille. Kannatamme samalla mahdollisuutta arvioida tilannetta tarvittaessa uudelleen.

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan tuoreesta julkaisusta käy ilmi, että myös kansalaiset kokevat vahvaa luottamusta Suomen ulkopoliittikan hoitoon ja linjaan. 70 prosenttia suomalaisista pitää Suomen ulkopoliittikkaa hyvin hoidettuna. Vastaavasti ulkopoliittikan perusperiaatteet, yleinen asevelvollisuus ja sotilasliittoon kuulumattomuus, keräävät kansalaisilta vahvan tuen: neljä viidestä tukee asevelvollisuusjärjestelmän säilyttämistä, ja Nato-jäsenyyteen kielteisesti suhtautuu 61 prosenttia, kun 25 prosentin mielestä Suomen tulisi pyrkiä Natoon. Vakauspolitiikka on linja, jolla on kansan keskuudessa laaja kannatus. (Eero Heinäluoma: Hyvin sanottu!)

Arvoisa puhemies! Suomi vastaanottaa Arktisen neuvoston puheenjohtajuuden Yhdysvalloilta ensi vuonna. Keskustan eduskuntaryhmä korostaa, että arktisella politiikalla on tuotettava vakautta ja turvallisuutta. Puheenjohtajuuskauden tavoitteena tulee olla osaltaan jännitteiden lieventäminen Venäjän ja lännen välillä. Suomen kannattaa edistää konkreettisia yhteistyöhankkeita, joista on hyötyä ympäristön ja ilmaston kannalta tai taloudellisessa mielessä, ja samalla edistetään myös maiden kanssakäymistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

On erinomaista, että hallitus on ryhtynyt ajamaan eteenpäin koilliskaapelihanketta, jonka tarkoitus on nopeuttaa merkittävästi Euroopan ja Aasian välistä tiedon perillemenoaika.

Arvoisa puhemies! Suomi ei hyväksy Venäjän toimia Ukrainassa ja Krimin liittämistä Venäjään. (Eero Heinäluoma: Ei todellakaan!) Tuomitsemme myös sotilaalliset toimet Syyriassa siviileitä vastaan, joista Venäjä osaltaan kantaa vastuuta. Mutta vuoropuhelua Venäjän kanssa on kuitenkin välttämätöntä edistää niin EU:ssa kuin kahdenvälisesti. Mikään erimielisyys tai konflikti ei ole ratkaistavissa järkevällä tavalla eristämisen, saati puhumattomuuden kautta.

Keskustan eduskuntaryhmä pitää hyvänä, että presidentti Niinistö on pitänyt aktiivisesti yhteyttä suoraan Venäjään, ja hallituskin on lisännyt vuoropuhelua Venäjän kanssa. Niin pääministeri Sipilä kuin ulkoministeri Soini pitävät yhteyttä Venäjän kollegoihinsa. Lisäksi muun muassa ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Mykkänen sekä maatalous- ja ympäristöministeri Tiilikainen ovat omilla sektoreillaan olleet tiivistämässä yhteistyötä itäiseen naapuriin.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionissa ja läntisissä demokratioissa käydään parhailaan läpi murrosta, joka oireilee järjestelmävastaisuutena sekä populismin ja nationalismien nousuna. Moni näkee kansallisen ja kansainvälisen vastakohtina, vaikka asia on globaalien keskinäisriippuvuuksien maailmassa aivan päinvastoin.

Keskustan eduskuntaryhmän mielestä Euroopan maat ja Euroopan unioni tarvitsevat nyt enemmän rakentajia kuin repijöitä. Suomen on viisasta toimia toimintakykyisen ja olennaiseen keskittyvän EU:n puolesta. Vaihtoehto unionille olisi palata suurvaltojen Eurooppaan, jossa pienet valtiot joutuisivat hakemaan vaikutusvaltaa suurvaltojen ja niiden ryhmittymien välissä.

Ulkopolitiikka ei ole vain omien intressien ajamista, vaan sitä pitää tehdä myös arvoperustaisesti. Meille luonteva tapa kantaa kansainvälistä vastuuta on kehitysyhteistyön lisäksi rauhanyhteistyö, konfliktinehkäisy ja siviilikriisinhallinta.

YK:n vuosituhattavoitteet olivat menestys. Agenda 2030:n tavoitteilla pyritään vielä parempiin tuloksiin. Kriiseistä huolimatta elämme myös uudenlaisten mahdollisuuksien aikakautta. Keskinäisriippuvuus ei ole vain negatiivinen asia, vaan globaali kasvu, (Puhemies koputtaa) liikkuvuus ja teknologian edistyminen avaavat menestymisen mahdollisuuksia yhä useammalle.

12.12 Tiina Elovaara ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailmanpolitiikka on kovassa myllerryksessä. Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja on kuitenkin pysynyt vakaana vaikeissakin tilanteissa. Ulkopoliittiamme on ollut pragmaattista, pitkäjänteistä, ja olemme kyenneet sovittamaan yhteen eri näkökulmia. Suomen ulkopoliittikan viimeaikainen kehityskulku onkin ollut läntisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön syventäminen. Yhdysvaltojen ja Britannian kanssa solmitut puolustusyhteistyön aiesopimukset, nyt neuvoteltavissa oleva aiesopimus Saksan kanssa, Pohjoismaiden solidaarisuusjulistus sekä EU:n avunanto- ja vastuulausekkeet osoittavat kaikki osaltaan Suomen viimeaikaista ulko- ja turvallisuuspolitiikan suuntaa. Idänsuhteiden merkityksellisyys ei ole poistunut, sen vuoksi dialogi ja eri yhteistyömahdollisuuksien kehittäminen Venäjän kanssa jatkuvat.

Tuore maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan tutkimus kertoo, että kansan luottamus Suomen ulko- ja puolustuspolitiikan hoitoon on perussuomalaisien ministereiden ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

kana kasvanut. Nyt lähes 80 prosenttia suomalaisista pitää puolustuspolitiikkaa hyvin hoidettuna.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan mietintö tukee valtioneuvoston selontekoa ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. (Eero Heinäluoma: Ollaan tyytyväisiä!) Selonteko valmisteltiin yhdessä parlamentaarisen seurantaryhmän kanssa. Siinä todetaan kaksi pääasiaa: Suomen turvallisuusympäristön viimeaikainen heikentyminen ja ulkopoliittisen yhteistyön syventäminen kumppanimaiden kanssa. Puolustusvaliokunnan mietintöön antamassa lausunnossa Suomen ulkopoliittista nykytilannetta kuvataan näin: "EU-jäsenyyden toteutumisen jälkeen Suomi on ollut poliittisesti liittoutunut maa." Selonteossa todetaan, ettemme voi, tai halua, eristäytyä. Pääsanoma onkin, että kansainvälinen turvallisuuspoliittinen yhteistyö on Suomen edun mukaista politiikkaa. Tähän ulkoasiainvaliokunnan mietintö yhtyy.

Arvoisa puhemies! Selonteossa ja mietinnössä esitetään näkemys, että Suomen tulisi vahvistaa Venäjä-osaamistaan. Ministeri Jaakko Iloniemi on kirjassaan esittänyt näkemyksen, että Ukrainan kriisi on Neuvostoliiton hajoamisesta johtuvaa jälkiseurauksia. Neuvostoliitto ei ole purkautunut verta vuodattamatta. Tämän näkemyksen mukaan elämme siis post- tai jälki- kylmän sodan aikaa, jossa naapurustossamme vaikuttavat neuvostotasavalan hajoamiseen liittyvät konfliktit. (Eero Heinäluoma: Imperiumin purku!) Toisaalta Venäjän katsotaan tätä nykyä noudattavan niin sanottua uusimperialistista politiikkaa, jonka pyrkimyksenä on saavuttaa suurvalta-asema ja moninapainen maailmanjärjestys.

Arvoisa puhemies! Arktisella alueella Venäjä on perinteisesti toiminut käytännönläheisesti, ja sen painopisteitä ovat energiaressurssien hyödyntäminen ja Koillisväylän avaaminen kaupallisille kuljetuksille. Voimapolitiikkaa alueella on tähän asti harjoitettu vähemmän. Tältä pohjalta Suomen on hyvä lähteä luotsaamaan kaksivuotista Arktisen neuvoston puheenjohtajuutta ensi keväänä.

Suomelle tärkeitä painopistealueita arktisessa politiikassa ovat ympäristönsuojelu ja alueen kestävä taloudellinen kehitys. Näitä perussuomalaiset tukevat. (Ville Niinistö: No hyvä!) Arktinen ympäristö on ekologisesti erittäin herkkä, ja ilmastonmuutoksella on monia kauaskantoisia vaikutuksia alueella. Ikiroudan sulaminen voi johtaa maan vajoamiseen ja elinympäristöjen tuhoutumiseen. Siksi on tärkeää, että teemme korkeatasoista tutkimusta ilmastonmuutoksen vaikutuksista arktisissa maissa.

Maa- ja maailmanpolitiikassa näemme globalisaatiosta seuranneita muutoksia, jotka eivät jakaudu tasaisesti tai ole kaikille yhtä myönteisiä. Oleellista on rauhanturvatyö ja siviilikriisinhallinta, ihmisoikeuksien turvaaminen, koulutuksen ja naisten oikeuksien vahvistaminen sekä ympäristön kestävä käyttö. Näissä asioissa Suomella on erittäin paljon vahvuuksia. (Eero Heinäluoma: Uusi linja!)

Arvoisa puhemies! Brexitin ja Trumpin voiton kaltaiset ilmiöt ja kehityskulut kertovat osaltaan tavallisten kansalaisten tyytymättömyydestä elitistiseen päätöksentekoon. Käynnissä on jonkinlainen demokratian murros. Tähän on myös Suomen osaltaan vastattava. Syrjäytymisen ehkäiseminen on turvallisuuspolitiikkaa parhaimmillaan. Se ei vain vahvista sisäistä turvallisuuttamme vaan myös edistää kansakunnan eheyttä (Puhemies koputtaa) ja yhtenäisyyttä, jota ulkoasiainvaliokuntakin korostaa edellytyksenä maamme kriisinsietokyvylle. Tällaista politiikkaa me perussuomalaiset lämpimästi kannatamme.

12.17 Pertti Salolainen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vain viitisen kuukautta sitten eduskunta vastaanotti hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon. Se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

on lyhyt aika maailmanmenossa. Se on kuitenkin aika, jossa turvallisuusympäristömme on muuttunut merkittävästi. Selonteon antamisen jälkeen Iso-Britannia päätti brexit-kansanäänestyksessä jättää Euroopan unionin. Yhdysvalloissa puolestaan presidentiksi nousi Donald Trump, jonka tulevasta politiikasta eivät parhaimmatkaan asiantuntijat kykene vielä antamaan minkäänlaista ennustetta. (Eero Heinäluoma: Kyllä pystyy!) Näiden lisäksi Eurooppa painii edelleen vakavien, niin sisäisten kuin ulkoistenkin, haasteiden kanssa. Kaikki tämä vaikuttaa Suomeen. Olemme siirtyneet uuden epävarmuuden aikaan.

Itämerta ympäröivät maat nostavat yksi toisensa jälkeen puolustusbudjettejaan ja harkitsevat asevelvollisuuden palauttamista. Tämä kertoo siitä, valitettavasti, että voimapolitiikka on syrjäyttämässä keskinäisriippuvuuden. Suomi on ollut kaukaa viisas ja pitänyt kaiken aikaa huolta omasta uskottavasta puolustuksestaan. Heikentyvä turvallisuustilanne tarkoittaa kuitenkin sitä, että jatkossa meidänkin on panostettava puolustukseen enemmän. Meidän on myös viimein vietävä loppuun kansallinen tiedustelulainsäädäntömme sekä kansainvälisen avun antamista ja vastaanottamista koskeva lainsäädäntö.

Arvoisa puhemies! Yksin emme tässä maailmassa pärjää. Viime vuosina on otettu isoja askelia puolustuspoliittisessa yhteistyössä Ruotsin kanssa. Tälle junalle ei ole syytä asettaa ennakoon pääteasemaa. Meillä on myös tuoreet yhteistyösopimukset sekä Yhdysvaltain että Britannian kanssa. Nämä kahdenväliset sopimukset sekä Naton tiivistetyn kumppanuuden ohjelma ovat tärkeitä osia ulko- ja turvallisuuspolitiikassamme ja siinä kokonaiskuvassa. Suomen osallistumista yhteisharjoituksiin ei ole myöskään syytä vähentää.

Naton ovet ovat edelleen auki, ja toivomme, ettei presidentti Trump tule tätä muuttamaan. Kokoomuksen mielestä Nato-jäsenyys vahvistaisi Suomen turvallisuutta ja Itämeren vakautta. Aikataulu on avoin kysymys. Tämähän ei ole mikään suuri uutinen, että meidän kantamme on tämä. (Eero Heinäluoman välihuuto) Suomen on joka tapauksessa välttämätöntä huolehtia transatlanttisten suhteiden toimivuudesta. Emme missään olosuhteissa voi hyväksyä minkäänlaista etupiirijakoa Euroopassa.

Suomi on EU:n jäsen, Pohjoismaa ja erottamaton osa länttä. Tämä on arvoyhteisömme ja viiteryhmämme. Selonteon mukaan Euroopan unioni on Suomelle tärkeä turvallisuusyhteisö. Siksi on äärimmäisen huolestuttavaa seurata, miten EU:ta revitään ulkopuolelta ja sen perustuksia nakerretaan sisältä. Nationalismi ja protektionismi nostavat päätään. Kokoomuksen eduskuntaryhmä tuomitsee kaikki pyrkimykset kyseenalaistaa EU:n yhtenäisyys ja perusarvot. Suomi työskentelee EU:n toimintakyvyn vahvistamiseksi. Pakolaiskriisi on ehdottomasti saatava nopeasti ja kestävästi hallintaan, jotta unioni ja sen jäsenmaat voivat tuottaa sitä turvaa ja vaurautta, jota kansalaiset oikeutetusti odottavat. Marraskuussa komissio teki aloitteen puolustusyhteistyön lisäämiseksi EU:n jäsenmaiden kesken erityisesti tutkimuksessa ja puolustushankinnoissa. Puolustusyhteistyön lisääminen EU:ssa on Suomen pitkän linjan etujen mukaista.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa pitää tehdä muuttuvassa ajassa. Siksi on tärkeää, että Suomi on aktiivinen ja näkyvä toimija maailmalla. Panoksemme kehitysyhteistyöhön ja rauhanyhteistyöhön ovat merkittäviä. Kestävän kehityksen tulee olla ohjenuorana niin kauppapolitiikassa kuin kehitysyhteistyössäkin.

Arvoisa puhemies! Ei ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ilman Venäjää. Venäjä oli, on ja tulee aina olemaan naapurimme. Naapurin kanssa on oltava hyvät, toimivat naapuruussuhteet. Suhteiden ylläpitäminen ei kuitenkaan tarkoita eikä edellytä sitä, että suomalaisessa keskustelussa pidättäydytään rehellisistä arvioista niin suhteessa Venäjään kuin maailmaan laajemminkin. Käynnissä on jännityksen kierre, mutta on muistettava, että Venäjä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

kiistatta aloittanut sen kansainvälisiä sopimuksia rikkovilla voimatoimillaan erityisesti Ukrainassa. Ulospääsy on Minskin sopimuksen (Puhemies koputtaa) täysimittainen toimeenpano.

12.23 Erkki Tuomioja sd (ryhmäpuheenvuoro): Herra puhemies! Euroopassa käytetty voimapolitiikka, kansainvälisen oikeuden rikkomukset ja lähiympäristössämme näkyvä uhmakas voimannäyttö ovat nostaneet perinteiset sotilaalliset turvakysymykset etualalle. Tämä näkyy myös selonteossa ja sen eduskuntakäsittelyssä. Vaikka Suomi ei ole uhanalainen maa, on tärkeätä, että sotilaallinen turvallisuus otetaan myös Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa asianmukaisesti huomioon.

Monet kansalaiset kuitenkin kysyvät, olemmeko varustautumassa tai valmistautumassa sotaan. Näin ei ole. Sota ei ole koskaan mikään normaalitila eikä edes uusi sellainen, ja se mediassa näkyvä kielenkäyttö, joka sitä arkipäiväistää, on sekä perustetonta että vaarallista. Maailman tilasta on kuitenkin kannettava huolta, eikä vain välittömästä sotilaallisesta näkökulmasta. Sen haasteita ei voi tarkastella vain muutaman vuoden tai vaalikauden jaksoissa. Silloin ymmärrämme, miten myös Suomen turvallisuuden suurimmat haasteet liittyvät maailmanlaajuiseen kestävämpään kehitykseen.

Meillä on parhaimmassakin tapauksessa enintään muutama vuosikymmen aikaa sopeuttaa kaikki ihmisen toiminnot ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen vaatimukseen. Siksi turvallisuuspolitiikka ei voi olla vain sisäänpäin käpertyvää varautumista, vaan sen tulee olla kriisien ja konfliktien ratkaisuun ja ennaltaehkäisyyn suuntautuvaa aktiivista vaikuttamista. Siksi esimerkiksi kehitysyhteistyön rajut leikkaukset ovat heikentämässä mahdollisuuksiamme harjoittaa tätä, ja sen tarve kuitenkin on koko ajan vain lisääntynyt.

Kasvavan ja jakamattoman keskinäisriippuvuuden maailmassa kestävyyttä ja turvallisuutta ei synny voimapolitiikalla, rajojen sulkemisyrityksillä tai vastakkainasetteluilla vaan ainoastaan mahdollisimman laajalla monenkeskisellä yhteistyöllä. Venäjä on tämän osaltaan kyseenalaistanut, ja nähtäväksi jää, miten Yhdysvallat tulee lähivuosina toimimaan. Tällöin on sitäkin tärkeämpää, mitä Suomi yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa tekee yhteistyövaraisen turvallisuuden eteen ja kykeneekö EU vaikeutensa voittaen ottamaan sille tarjolla olevan avoimen maailmanpolitiikan johtajan roolin. Eurooppa tarvitsee sekä harkinta- että toimintakykyä, mukaan lukien sen oman turvallisuus- ja puolustuspolitiikkansa vahvistamiseen. Edellytämme, että tästä eduskunta pidetään ajan tasalla.

Turvallisuuspolitiikassa on keskeistä, miten osallistumme kansainväliseen yhteistyöhön ja olemme valmiita antamaan apua muille, jos ne sitä tarvitsevat. Puolustuksemme perustuu jatkossakin omaan kansalliseen ratkaisuun. Sille tärkeä tuki on jäsenyytemme EU:ssa, kehittyvä pohjoismainen yhteistyö ja kumppanuus Naton kanssa. Saamme sellaista tietoa ja harjoittelumahdollisuuksia, jotka palvelevat oman puolustuksemme taitojen ja tehokkuuden lisäämistä. Kuten mietinnössä todetaan, osallistumme avoimeen harjoittelutoimintaan vain tässä tarkoituksessa. Valitsemme omista lähtökohdistamme poliittisen harjoituksen perusteella harjoitukset, joihin osallistumme silloin, kun ne eivät aiheuta kansainvälisen jännitteen kasvua.

Yhteistyöllä on ennalta ehkäisevä vaikutus. Meillä ei ole sotilasliiton tarjoamaa avunantoa mutta ei myöskään velvoitetta osallistua operaatioihin tai yhteiseen puolustukseen. Uskottava puolustus sekä mahdollisuus ottaa vastaan apua ovat tarpeen, yhtä lailla kuin se, että pidämme huolen siitä, ettei kenelläkään ole aihetta epäillä kykyämme ja haluamme es-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

tää alueemme käyttö minkäänlaisiin muille sotilaallisesti vihamielisiin tarkoituksiin. Näin torjumme myös sen aseellisen hyökkäyksen kohteeksi joutumisen mahdollisuuden, jota selonteossa ei ole katsottu kokonaan poissuljetuksi.

Tärkeässä asemassa on tiivistyvä puolustusyhteistyö Ruotsin kanssa. Se ei tähtää kahdenväliseen puolustusliittoon, vaikka sitäkään ei tulevaisuudessa tule sulkea pois. Liittoutumattomuutemme palvelee hyvin vakautta Itämeren piirissä. Liennytykseen pyrkivän politiikan pitää ensi sijassa tähdätä vakavien konfliktien (Puhemies koputtaa) ja aseiden käytön tilanteiden välttämiseen.

Peruslinjauksemme on aina tehty laajalla parlamentaarisella konsensuksella, ja sillä on kansalaisten tuki. Olemme tyytyväisiä siihen, että valiokunta on valmistanut vastauksen selontekoon hyvässä ja laajassa yhteisymmärryksessä. Peruslinjaamme toki kuuluu sen toteaminen, että sotilaallisen liittoutumisen mahdollisuus on Suomen suvereeni oikeus. Oman yhdessä valitun ja laajaa tukea nauttivan sotilaallisen liittoutumattomuuden linjan jatkuva kyseenalaistaminen ei palvele Suomen etuja eikä Pohjolan ja Itämeren vakautta. Toivomme tämän näkyvän myös tässä keskustelussa. — Kiitos.

12.29 Pekka Haavisto vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspoliittista keskustelua käydään nyt nopeasti muuttuvassa tilanteessa. Viimeaikaiset terrori-iskut — Pariisi, Bryssel, Nizza, nyt Berliini — osoittavat äärijärjestöjen pyrkimystä siirtää Lähi-idän sotanäyttämöä myös Eurooppaan. Me suomalaiset haluamme ilmaista syvän osanottomme Berliinin iskun uhreille. Terrorismin ja sen juurisyiden kitkeminen on yhteinen tavoitteemme. Tuomitsemme jyrkästi myös attentatin Venäjän suurlähettilästä Andrei Karlovia kohtaan Ankarassa. Väkivalta synnyttää vain väkivaltaa.

Me vihreät katsomme, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa näinä aikoina kaksi asiaa on ylitse muiden: aktiivinen tuki konfliktialueiden rauhanpyrkimyksille muun muassa rauhanyvälityksen, siviilikriisinhallinnan ja rauhanturvan keinoin sekä kansallisen kriisinsietokyvyn kasvattaminen muun muassa syrjäytymistä ehkäisemällä, vihapuheen torjumisella, huoltovarmuuden lisäämisellä sekä oman puolustuksen pitämällä ajanmukaisena.

Arvoisa puhemies! Liityimme 15-jäseniseen Euroopan unioniin vuonna 95. Nyt jäseniä on 28, kohta 27. Laajenevalle EU:lle on tehty paljon käsikirjoja mutta supistuvalla ei yhtään. Tulossa olevat brexit-neuvottelut ovat vaikeat. Vaikka Iso-Britannia jättää EU:n, se tulee säilymään keskeisenä ja tärkeänä turvallisuus- ja kauppapoliittisena toimijana Euroopassa. Myös Suomelle Ison-Britannian merkitys säilyy. Balkanilla, kuten Serbiassa ja Makedoniassa, mahdollisella EU-jäsenyydellä on vielä positiivinen arvolataus. Se nähdään vakautta ja korruptionvastaaisuutta lisäävänä tekijänä.

Viime päivinä on puhuttu paljon EU-sopimusten mahdollistamasta rakenteellisesta yhteistyöstä puolustuksen alalla siitä kiinnostuneiden maiden kesken. Suomen turvallisuudelle tällä yhteistyöllä voi olla suurta merkitystä, ja sen kehittämiseksi on annettava täysi tuki. Vihreät suhtautuvat myönteisesti EU:n puolustusyhteistyön kehittämiseen esimerkiksi kriisinhallinnan, materiaaliyhteistyön, kyberuhkien tai meriturvallisuuden alueilla.

Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan kriiseissä EU on ollut pakolaisten vastaanottaja, humanitaarisen avun antaja ja jälleenrakennuksen tukija. On tärkeää, että tulevaisuudessa EU on myös kriisien ratkaisija, neuvottelija ja rauhanyvälittäjä. EU:n globaali-strategian myötä me vihreät odotamme aktiivisempaa poliittista roolia Euroopan unionilta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Ärade talman! Under de senaste åren har finsk-svenskt samarbete och det nordiska samarbetet varit mycket aktivt. I dessa turbulenta tider har det varit lätt att hitta värdegemenskap bland de nordiska länderna. Samarbetet inom säkerhet och försvar mellan Finland och Sverige är nu närmare än någonsin och kan vidare utvecklas.

Kun jännitteet maailmalla kasvavat, pienen maan kannattaa pitää kiinni sovitusta ja nojata vahvasti kansainväliseen oikeuteen. Meidän etumme on, että niin ihmisoikeuksia, siviilien kohtelua sodassa kuin pakolaisia koskevat kansainväliset sopimukset pysyvät voimassa kriisin keskellä. Suomelle tarjoutuu hyvä mahdollisuus lisätä suurvaltojen välistä yhteistyötä arktisen toiminnan kautta, Arktisen neuvoston puheenjohtajana. Tänään presidentti Obaman tekemä ilmoitus arktisesta suojelusta on erittäin tärkeä, ja Suomenkin on hyvä muistaa Ottawan julistuksen periaatteet, lähtökohdat alkuperäiskansojen suojelusta, ilmastomuutoksen torjunnasta, kestävästä kehityksestä.

USA:n äskeiset presidentinvaalit vihapuheineen olivat repivä tapahtuma. Transatlanttinen yhteistyö on kuitenkin jatkossa Suomelle tärkeää. Yhdysvallat on meille Venäjää suurempi vientimaa. Meidän etumme on, että USA:n ja Euroopan yhteistyö edelleen kehittyy, ja odotamme myös USA:n pitävän kiinni antamistaan ilmastositoumuksista.

Suomi on ollut mukana tuomitsemassa Krimin laitonta miehitystä ja Itä-Ukrainassa aiheutettua kriisiä. Minskin sopimus on tie ulos tästä kriisistä. On tärkeää, että EU ja Suomi tekevät voitavansa Minskin sopimuksen toteuttamiseksi, ja Etyj voi tässä olla tärkeässä roolissa.

Arvoisa puhemies! Oli vaikea keksiä, mitä myönteistä, positiivista, tänä päivänä voisi ulkopoliittisen puheen loppuksi sanoa. On kuitenkin yksi asia, joka on ehkä ylitse muiden, ja se on jo edustaja Paloniemenkin mainitsema YK:n uusi kestävä kehityksen agenda vuodeksi 2030, voisi sanoa, eräänlainen maailman hallituksen ohjelma. Siellä on ympäristö, siellä on ihmisoikeudet, siellä on kansainvälisen yhteistyön lisääminen, siellä on rauhanvälitys. Suomen tulee tehdä kaikkensa, että tämä ohjelma toteutuisi. (Ilkka Kanerva: Ja Suomen uusi johtajanpaikka YK:ssa!)

12.34 Paavo Arhinmäki vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on jo kuu-
detta vuotta peräkkäin rankattu maailman vakaimmaksi valtioksi. Fund for Peacen listauk-
sessa Suomi muodostaa yksin oman, korkeimman kategoriansa. (Eero Heinäluoma: Ja suu-
rin lehdistönvapaus!) Poikkeuksellinen vakaus ei ole syntynyt itsestään vaan vuosikymme-
nien työllä. Vakautta tukevat luottamus demokratiaan ja yhdessä sopimiseen, turvaa tuova
hyvinvointivaltio, aktiivinen kansalaisyhteiskunta sekä vapaa ja luotettava tiedonvälitys.
Ulkoista vakautta edistävät hyvät suhteet naapurimaihin ja kuva Suomesta luotettavana ja
vastuunsa kantavana maana, maana, joka tekee osansa mutta ei uhkaa ketään. Näitä saavu-
tuksia on vaalittava, ja niistä on meidän kaikkien syytä olla ylpeitä.

Arvoisa puhemies! Toisen maailmansodan jälkeisessä maailmassa rauhaa, vakautta ja
kehitystä taannut YK-järjestelmä on nyt koetuksella. Monenkeskisyyden sijaan isot toimi-
jat pyrkivät sopimaan asioita keskenään. Monenkeskisyyttä vastaan käy puhuri Vladimir
Putinin Venäjällä. Samaa tuulta on virittänyt myös Donald Trumpin USA, Erdogan Tur-
kissa, Iso-Britannia, Unkari, Puola, Ranska, Italia — kaikissa näissä maissa käydään kes-
kustelua, joka menee toiseen suuntaan kuin aikaisemmin. Myös EU:n tulevaisuus näyttää
epävarmalta. Eurooppaa ja Suomea jäytää synkeä nationalismi. Kansankiihotusta harjoite-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

taan verkon valemedioissa, ja syyttävä sormi käännetään pakolaisiin. EU:n hajanaisuudesta hyötyvät itsevaltaiset epädemokratiat Turkki ja Venäjä.

Arvoisa puhemies! Venäjä rikkoi kansainvälistä oikeutta liittämällä Krimin itseensä ja kiihdyttämällä sotatoimia Ukrainassa. Venäjä hakee sotilaallisen suurvallan asemaa sota-voiman avulla myös Syyriassa. Ulkoiseen uhoon peitellään maan sisäiset talous- ja sosiaalipolitiikan epäonnistumiset. Tästä huolimatta keskusteluyhteyden ylläpitäminen naapuriin on joka tapauksessa järkevää ja välttämätöntä. Vaikka se näyttäisi kaukaiselta, on Suomen etu saada Venäjä lopulta takaisin mukaan normaaliin eurooppalaiseen kanssakäymiseen.

Itämeren alue on suhteellisen rauhallinen maailmankolkka. Venäjän toimet ja Naton vastaaminen niihin ovat kuitenkin lisänneet jännitteitä lähialueillamme. Pysyminen Naton ulkopuolella on Suomelle kestävä ratkaisu, josta on syytä pitää kiinni. Suomen ei omilla toimillaan tule lisätä jännitteitä vaan vähentää konfliktien todennäköisyyttä. Olkaamme siis hullussa maailmassa maltillinen järjen ääni. Puolustusyhteistyössä Suomelle luontevin yhteistyön suunta on Ruotsi ja muut Pohjoismaat. Tällä on myös kansalaisten tuki, toisin kuin Nato-jäsenyydellä. Sotilasliittoa Ruotsin kanssa ei kuitenkaan kannata haikailla, eikä sillä myöskään ole Ruotsissa minkäänlaista kannatusta.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan mietintöön voi pääosin olla tyytyväinen. Se on huomattavasti parempi ja tasapainoisempi kuin hallituksen selonteko. Kirjaus sotilaallisesta liittoutumattomuudesta jää kuitenkin mietinnössä epämääräiseksi ja lieventää Suomen aikaisempia kantoja. Olenkin vastalauseessani esittänyt kolmea lausumaa, jotka selkeyttävät Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista asemaa:

"1. Suomi on sotilaallisesti liittoutumaton maa. Tämä tarkoittaa, että Suomea ei missään tilanteessa viedä mukaan sellaisiin konflikteihin, joissa emme ole osapuoli.

2. Itämeren vakautta edistävää tai hankinnoissa kustannussäästöä tuovaa pohjoismaista puolustusyhteistyötä tulee lisätä. Sitä ei kuitenkaan tule käyttää Suomen liittoutumattoman aseman kyseenalaistamiseen.

3. EU:n puolustusyhteistyön pitää perustua lähinnä kustannussäästöjen hakemiseen hankinnoissa. Materiaaliyhteistyö tai muut yhteistyömuodot eivät saa johtaa puolustusmenojen kokonaistason nousuun eivätkä kansallisen harkintavallan kaventumiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Suunnitelmiin EU:n yhteisestä puolustustutkimuksesta ja muuhun syvempään puolustusyhteistyöhön on suhtauduttava varauksellisesti."

Arvoisa puhemies! Teen nämä kolme vastalauseen mukaista lausumaehdotusta.

12.40 Stefan Wallin r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman! Sällan har regeringens utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse skrivits och behandlats i en så utmanande internationell terräng som detta år. Världens gång är direktsändning. Att fånga in den snabbt föränderliga verkligheten på papper har alltså varit nästan omöjligt.

Sedan redogörelsen gavs till riksdagen på sommaren har Europa skakats av nya terror-dåd, brexitomröstningen och ett eskalerande krig i Syrien. Dessutom har presidentval förrättats i USA. Vilka konsekvenser valresultatet har för USA:s roll i Europa eller världen i övrigt är ännu en gåta, liksom den nyvalde presidentens utrikespolitik överlag.

En tidens trend är också då man med hybridverksamhet, medvetet riktad desinformation och direkta lögner i det virtuella rummet försöker skapa oreda och missnöje med politiskt ledarskap och politiska processer eller rent av påverka valresultat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Det här i kombination med populism, nationalism och extremism utgör i dag en stor utmaning för flera av de demokratiska värderingar vi länge trott är okränkbara, rent av ohotade, i det efterkrigstida Europa. Till problembilden hör också vissa EU-länders sätt att internt utmana centrala rättsstatsprinciper — liksom tonfallet i den ryska retoriken och landets bristande respekt för internationell och humanitär rätt.

Konsekvensen av dessa händelser och trender, skilt för sig och tillsammans, är en iskall vind som sveper fram i den allmänna atmosfären i Europa.

Arvoisa puhemies! Vaikka huolenaiheiden luettelosta voitaisiin tehdä vieläkin pitempi, on kuitenkin mielekkäämpää pyrkiä löytämään ratkaisuja ongelmiin. Yksi on varmaa: tiiviin yhteistyön tarve nykyisissä valtioiden välissä elimissä, kansainvälissä järjestöissä samoin kuin kahdenvälisestäkin on lisääntynyt. Ei voi olla muita tapoja konfliktien ja luottamuskriisien ratkaisemiseksi ja maiden välisten säröytyneiden suhteiden korjaamiseksi kuin keskinäisen riippuvuuden, siis integraation ja yhteistyön, syventäminen ja lisääminen. Tämä ei kuitenkaan ole vastakkaista maiden luonnolliselle tarpeelle oman turvallisuutensa vahvistamiseen, mikä sekin onnistuu usein parhaiten järjestäytyneellä yhteistyöllä toisten samanmielisten kanssa.

Muut pohjoismaat ovat edelleen Suomelle myös turvallisuuspoliittisessa mielessä vahva ja luonnollinen viiteryhmä. Pohjoismainen puolustusyhteistyö, joka tapahtuu käytännöllisesti ja sisältöä korostaen Nordefcon puitteissa, toimii hyvin.

Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä on syytä lukea Stoltenbergin raportti uudelleen nykyisessä valossa. Mitä voisimme vielä tehdä merialueiden ja ilmatilan yhteisessä valvonnassa, arktisessa yhteistyössä ja kyber- ja hybriditoiminnan yhdessä torjumiseksi, josta valitettavasti on tullut valtapoliitiikan väline?

Myös kahdenvälisesti Ruotsin kanssa yhteistyömahdollisuuksia ei ole läheskään loppuun käytetty. Puolustusvoimiemme yhteensopivuus on jo nykyisellään suuri, mikä osittain johtuu pitkälle kehittyneestä kumppanuusyhteistyöstä Naton puitteissa.

Arvoisa puhemies! Yksi Suomen tärkeimmistä turvallisuuspoliittisista liittolaisista on edelleen Nato. Ulkoasiainvaliokunta ei tee uutta arviota todetessaan sotilaallisesti liittoutumattoman Suomen ylläpitävän mahdollisuutta jäsenyyden hakemiseen. Hallituksen viimekeväisessä Nato-arviossa todetaan puolestaan Natolla olevan vakauttava vaikutus Itämeren alueella.

Ruotsalainen eduskuntaryhmä on samaa mieltä. Ruotsalaisen kansanpuolueen tuoreessa puolueohjelmassa viime kesäkuulta esitämme puolestamme oman visiomme: että Suomi on vuonna 2025 Naton jäsen. Kansan tuki on RKP:n mukaan kuitenkin edellytyksenä jäsenyydelle, mitä myös Nato itse edellyttää.

Värderade talman! Diskussionen om EU:s försvarsdimension har tagit ny fart i och med kommissionens förslag att grunda en försvarsfond i EU. Den kunde stöda forskning och samordning av materielanskaffningar, där det enligt kommissionen finns stora pengar att spara.

Själva grundfrågan hur långt EU:s säkerhets- och försvarspolitik kan och bör drivas ska i dag också bedömas i skenet av brexit liksom den franska hjälpbegäran med stöd av Lissabonfördraget efter terrorattacken i Paris i november 2015. Toppmötet förra veckan gav mycket riktigt ny belysning — och fortsättning följer nästa år. Klart är ändå att det inte behövs några ytterligare dubblerande EU-strukturer ovanpå Nato.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Arvoisa puhemies! Pakolaiskriisi on sekin korostanut kansainvälisen yhteistyön lisäämisen merkitystä myös silloin, kun kyse on ennalta ehkäisevistä toimista potentiaalisissa kriisipesäkkeissä. Globaalit toimet ilmastonmuutoksen torjumiseksi, humanitäärinen työ ja kehitysyhteistyön painottaminen erityisesti naisten ja lasten asemaa korostaen (Puhemies koputtaa) on erittäin tärkeää. Ruotsalainen eduskuntaryhmä nostaa esiin YK:n päätöslauselman 1325 yhä tärkeämmäksi välineeksi tässä toiminnassa.

12.46 Antero Laukkanen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen vakaa yhteiskunnallinen tila on antanut meille mahdollisuuden harjoittaa itsenäistä turvallisuuspolitiikkaa. Mennyt ei kuitenkaan ole tae tulevaisuudesta. Selonteossa todetaan, että ulko- ja turvallisuuspoliittinen toimintaympäristömme on keskellä voimakasta muutosta. Tämä varovainen ja diplomaattinen ilmaisu pitää paikkansa mutta kuvaa huonosti niitä uhkia, joiden keskellä tosiasiaa elämme. Parhaillaan maailmalla ja lähialueillamme on meneillään vakavia konflikteja, joihin ei näytä löytyvän ratkaisuja. Samalla uusia uhkakuvia piirtyy taivaanrantaan: Turkin kehitys herättää huolta, Isisin edessä oleva tappio Lähi-idässä voi johtaa kiihtyvään terrorismiin Euroopassa, eikä edes EU:n kehitys näytä tällä hetkellä vakaalta.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä yhtyy monilta osin selonteon sisältöön liittyen kansainväliseen puolustus- ja turvallisuusyhteistyöhön. Pohjoismaat, etenkin Ruotsi, ovat meille tärkeitä kumppaneita. Nykyistä hyvää puolustusyhteistyötä tulee jatkaa ja syventää niiltä osin kuin se on järkevää ja mahdollista. Yhteistyön jatkaminen puolustusliitto Naton kanssa on samoin luontevaa. Samalla on selvää, että mahdollinen jäsenyys puolustusliitossa vaatisi laajaa kansallista keskustelua ja yhteisymmärrystä. On todettava, että lähes koko puolustusjärjestelmämme on Nato-yhteensopiva ja meillä on Naton kanssa myös voimassa oleva isäntämaasopimus, joka mahdollistaa Naton joukkojen läsnäolon Suomen maaperällä.

Euroopan unioni esitetään selonteossa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisimpänä toimijana. Olemme samaa mieltä. EU:n tulevaisuus ei kuitenkaan näytä tällä hetkellä niin vakaalta kuin voisi toivoa. Brexitin lisäksi EU-vastaisuus on nostanut päätään myös muissa jäsenmaissa. Eurokriisin ja pakolaiskriisin hoito osoittavat, kuinka vaikeaa käytännön yhteistyö on kriisitilanteessa. Suomen tulee omalta osaltaan pyrkiä parantamaan yhteistyön edellytyksiä unionin sisällä, mutta samalla meidän ei pidä sinisilmäisesti luottaa EU:n tuomaan turvaan kaikissa tilanteissa.

Kiihdimme ajantasaisen tiedustelulainsäädännön valmistelua hybridiuhkien torjumiseksi, jotta muiden muassa suojelupoliisi saisi riittävät työkalut tehtävänsä toteuttamiseksi.

Selonteossa todetaan, että hallitsematon maahanmuutto Eurooppaan saattaa tulevina vuosina kasvaa entisestään. Tämä on äärimmäisen varovaisesti ilmaistu. Niin Afrikan kuin Lähi-idän väestöt ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosikymmeninä ja tulevat lähitulevaisuudessa kasvamaan kiihtyvällä vauhdilla. Väestönkasvu ja siihen liittyvät konfliktit tulevat johtamaan yhä suurempaan ja hallitsemattomampaan muuttoliikkeeseen Eurooppaan ja myös Suomeen.

Suomen tulee omilla toimillaan ja erityisesti EU:n jäsenenä pyrkiä estämään kielteisiä kehityskulkuja. Vaikuttava ja oikein kohdennettu kehitysyhteistyö on avainasemassa konfliktien ja muuttoliikkeen ehkäisyssä. Selonteossa todetaankin, että kehityspolitiikka on tärkeä osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Ikävä kyllä valtioneuvoston sanat ja teot eivät tässä asiassa kohtaa: hallitus on leikannut rajusti kehitysyhteistyövaroista ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

muuttanut hyväksi todetun kehitysyhteistyön painopistettä kohti kaupallista yhteistyötä. Kristillisdemokraatit eivät pidä järkevänä hallituksen suuntaa vaan peräänkuuluttavat laajaa keskustelua ja lisää tukea kansalaisjärjestöjen tekemälle kehitysyhteistyölle. Agenda 2030:n toimeenpanolle on oltava riittävät resurssit myös Suomessa.

Arvoisa puhemies! Muutoksen keskellä on entistä tärkeämpää huolehtia kansallisesta turvallisuudesta. Se vaatii päättäväisyyttä, kansallista yhteisymmärrystä ja rehellisyyttä. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tulee perustua rehelliseen arvioon omasta asemasta, toimintakyvystä sekä kansainvälisen yhteistyön tuomasta lisäarvosta turvallisuudellemme.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten hallituksen puheenvuoro.

12.51 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa herra puhemies! Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko on saanut eduskunnalta arvonsa mukaisen ja perusteellisen käsittelyn. Haluan kiittää ulkoasiainvaliokuntaa asiantuntevasta mietinnöstä ja valiokuntia niiden perehtyneisyydestä. Haluan myös erikseen kiittää parlamentaarista seurantar ryhmää; seurantar ryhmä on ollut hallitukselle korvaamaton kumppani selonteon valmistelussa.

Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikka on Suomessa perinteisesti yhteinen asia, joka ylittää puoluepoliittiset intohimot. Tämä yhtenäisyys on meille merkittävä voimavara, josta on arvokasta pitää kiinni. Voimme tyytyväisinä todeta, että selonteon linjauksista vallitsee laaja yhteisymmärrys.

Kansallinen yhtenäisyys on entistä tärkeämpää, kun olemme suurten ulkopoliittisten haasteiden ja epävarmojen aikojen edessä. Euroopan piti olla rauhan manner ja vakauden ympäröimä. Maailma kulki kohti kehitystä ja parempaa elämää. Elämme nyt kuitenkin uutta aikaa, jota leimaavat epävakaus, jopa sota, inhimillinen hätä ja kansainvälisten sääntöjen haastaminen niin Euroopassa kuin sen lähialueilla. Vallitsevassa tilanteessa on entistäkin tärkeämpää, että Suomella on selkeä ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja, oma näkemys. Sen keskeiset jäsentäjät ovat kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen ja sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän vahvistaminen. Kukaan ei rakenna parempaa maailmaa yksin eikä toisista piittaamatta.

Arvoisa puhemies! Selonteon viimeistelyn jälkeen on jo ehtinyt tapahtua paljon, mutta sen sisältö on kestävä. Euroopan unioni on Suomelle olennainen turvallisuusyhteisö. Sen toimintakyvyn vahvistaminen on tärkeää. Euroopan unioni onkin päättäväisesti lähtenyt kehittämään turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaansa. Tässä kehityksessä haluamme olla mukana. On järkevää ja kohtuullista, että Eurooppa kantaa suuremman vastuun omasta turvallisuudestaan ja pyrkii vakauttamaan lähialueitaan. Tämä työ ja valmiuksien rakentaminen on hyvässä vauhdissa.

Selonteon valmisteluvaiheessa pohdittiin Britannian EU-ratkaisun merkitystä. Myös Yhdysvaltojen presidentinvaalit vaikuttavat ulko- ja turvallisuuspolitiikan maastoon. Eurooppalaisten toimintakykyjen vahvistaminen ja vastuunkanto on oikea ratkaisu sekä brexitin toteutuessa että vallan vaihtuessa Yhdysvalloissa.

Arvoisa puhemies! Selonteon keskeiset linjaukset koskevat Suomen kumppanuuksia. Painotamme erityisesti syvenevää yhteistyötä Ruotsin ja Yhdysvaltojen kanssa sekä vahvistuvaa kumppanuutta Naton kanssa. Nämä ovat tärkeitä kumppaneita siinä läntisessä yhteisössä, johon kuulumme. Nato-jäsenyyden hakeminen on Suomelle mahdollista, ja tästä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

mahdollisuudesta on syytä pitää kiinni. Yhteistyön syventäminen Ruotsin kanssa, niin sodan kuin rauhan kysymyksissä, on meille luonteva ja tärkeä painopiste. Yhdysvaltojen merkitys Euroopan turvallisuudelle on keskeinen. Se ei muutu, vaikka isännöys Valkoisessa talossa vaihtuu.

Arvoisa puhemies! Venäjä on Suomelle aina merkittävä ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymys. Moneen asiaan voimme vaikuttaa, mutta emme maantieteeseen. Hyvät suhteet Venäjään on Suomelle luonteva tavoite. Mutta on olennaista pitää kiinni niistä keskeisistä periaatteista, joille eurooppalainen turvallisuusjärjestelmä on rakennettu. Väkivallalla ei ole sijaa, eikä sen käyttöä voida hyväksyä. Venäjä on rikkonut keskeisiä turvallisuusperiaatteita anastamalla Krimin ja horjuttamalla Ukrainaa. Tätä ei voida hyväksyä, etupiiirien Eurooppa kuuluu historiaan. Venäjän toiminta on Euroopan jännittyneen turvallisuusilmaston aiheuttaja, ja tämä jännite heijastuu tunnetusti myös Itämeren alueelle.

Ulkoasiainvaliokunta on osuvasti ja hyvin todennut, että jännite Itämeren alueella ei ole alueen omista tekijöistä kiinni. Mutta tämä kehitys vaikuttaa meihin kaikkiin, ja me emme siitä pääse irti, olimme siihen syyllisiä tai emme. On täysin selvää, että monet pienet maat ovat olleet levottomia Venäjän toiminnan johdosta ja apikoineet, onko Ukraina ainoa maa, joka voi joutua tällaiseen tilanteeseen. Toivottavasti on — siitä tällä hetkellä ei ole mitään objektiivisia merkkejä.

Arvoisa puhemies! Ulkopoliittinen linja on tärkeä perusta, mutta sen pitää näkyä myös teoissa. Olennaista on se, että tartumme asioihin aktiivisella otteella. Se koskee niin Euroopan turvallisuuden vahvistamista kuin maailman vakauttamista. Erityisen tärkeä ja ajan-kohtainen asia on suhteiden vahvistaminen Yhdysvaltoihin ja yhteyksien luominen uuteen hallintoon. Yhdyn ulkoasiainvaliokunnan kannanottoon eduskunnan jatkuvan tiedonsaannin tärkeydestä. Kevätistuntokaudella 2017 annettava ulko- ja turvallisuuspoliittinen tiedonanto on kannatettava ajatus, jolle annan täyden tukeni.

Arvoisa puhemies! Eurooppa on kulkenut pitkän matkan maailmansodan raunioista kylmän sodan jähmeään kahtiajakoon. Kylmän sodan jälkeen mantereemme alkoi nopeasti eheytyä ja entinen kahtiajako jäi historiaan. Myös Venäjä oli osa tätä myönteistä kehitystä. Nyt historian kulku uhkaa kääntyä ja vastakkainasettelu varjostaa jälleen yhteistyötä. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeinen tehtävä on suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Parhaiten toteutamme tätä päämäärää pitämällä periaatteistamme kiinni. Rauha voittaa sodan, oikeus väkivallan, yhteistyö vastakkainasettelun. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Seuraavaksi pääministeri Sipilä, 5 minuuttia.

12.59 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko valmistui kesäkuussa, Nato-arvio jo sitä ennen huhtikuussa, ja puolustuselonteon valmistelu on nyt loppusuoralla. Selontekojen valmisteluprosessit on hoidettu erittäin hyvin, mistä haluan lausua kiitokset asianomaisille. Ulkoministerin tapaan haluan esittää parhaat kiitokset myös parlamentaariselle seurantaryhmälle sen suuresta kiinnostuksesta ja perehtymisestä asiaan. Esitän myös erityiskiitokset ulkoasiainvaliokunnalle, joka on laatinut selonteosta kattavan mietinnön. Mietinnöstä käy ilmi, että selonteon päälinjoista vallitsee meillä laaja yhteisymmärrys. Puoluerajat ylittävä keskustelu ja analyysi ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta on Suomelle äärimmäisen tärkeää.

Ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon toimintaympäristön kuvaus alkaa lauseella "voimakas muutos ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristössä jatkuu niin Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

men lähialueilla kuin maailmanlaajuisesti". Syyrian vakava kriisi on haastanut koko kansainvälisen yhteisön. Eurooppa-neuvostossa tuomitsimme Syyrian hallinnon ja sen liittolaisten, erityisesti Venäjän ja Iranin, jatkuvat hyökkäykset Aleppoon. Korostimme Syyrian ja sen liittolaisten vastuuta laittaa toimeen kiireellisesti asukkaiden evakuoiminen ja siviilien suojeleminen. EU työskentelee päättäväisesti yhdessä YK:n kanssa poliittisen ratkaisun saavuttamiseksi.

Ulkoisilla muutoksilla on monenlaisia vaikutuksia Suomen sisäiseen kehitykseen, sisäiseen turvallisuuteen ja yhteiskunnan kriisinsietokykyyn. Näitä teemoja käsiteltiin myös toukokuussa julkistetussa sisäisen turvallisuuden selonteossa. Tämän lisäksi olemme tehneet viime vuosina erittäin tärkeää hallinnonalarajat ylittävää työtä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden hahmottamisessa. Kyber- ja hybridiuhkien kaltaiset ilmiöt haastavat meitä jatkamaan tätä työtä edelleen.

Arvoisa puhemies! Joulukuun Eurooppa-neuvoston keskeinen aihe oli turvallisuus ja puolustus. Kokouksen päätelmissä vahvistettiin eurooppalaisten tarve ottaa suurempaa vastuuta turvallisuudestaan. Suomi on johdonmukaisesti tuonut esiin tarvetta vahvistaa EU:ta turvallisuusyhteisönä ja turvallisuuden tuottajana. Kanta on kirjattu useaan turvallisuuspoliittiseen selontekoomme vuoden 2009 selonteosta lähtien.

EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittäminen on edennyt viime vuosina. Eurooppa-neuvosto asetti joulukuussa 2013 tavoitteita yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämiseksi, ja tavoitteita tarkennettiin edelleen kesäkuussa 2015. Korkea edustaja Mogherini esitteli tämän vuoden kesäkuussa EU:n globaalistrategian ja myöhemmin tarkennetun toimeenpanosuunnitelman turvallisuuden ja puolustuksen alalla. Joulukuun kokouksen päätelmissä todettiin, että Euroopan turvallisuuden ja puolustuksen vahvistaminen haasteellisessa ympäristössä ja kansalaisten parempi suojeleminen edellyttävät mittavampia toimia. Tämä edellyttää riittäviä lisäresursseja ottaen huomioon kansalliset olosuhteet ja oikeudelliset sitoumukset. Puolustusyhteistyön kehittämisessä on ollut useita eri asiakokonaisuuksia esillä, kuten puolustusmarkkinoiden kehittäminen, puolustusyhteistyön systematisointi, pysyvä rakenteellinen yhteistyö, kriisinhallinnan suunnittelu- ja johtokyky, rahoituskysymykset, sotilaallisen huoltojärjestelmän kehittäminen, hybridiuhkiin vastaaminen sekä EU:n ja Naton yhteistyön tiivistäminen. Eurooppa-neuvosto pyysi korkeaa edustajaa ja komissiota tekemään ehdotuksia ensi vuoden alkupuolella tulevan päätöksenteon pohjaksi, ja Eurooppa-neuvosto arvioi edistymistä säännöllisesti, seuraavan kerran sekä maaliskuun että kesäkuun kokouksissa.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta piti mietinnössään tärkeänä, että annan kevätistuntokaudella 2017 tiedonannon ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutoksista. Tämä sopii erinomaisesti. Tiedonannon sopiva ajankohta on hyvä määritellä sen jälkeen, kun Yhdistynyt kuningaskunta on jättänyt EU-eroanomuksensa, minkä odotamme tapahtuvan maaliskuun loppuun mennessä. Siinä vaiheessa tiedossamme lienevät myös Yhdysvaltain uuden presidentin ensimmäiset ulko- ja turvallisuuspoliittiset linjaukset.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja V-painiketta käyttäen. Ensimmäisen vastauspuheenvuoron myöntävän ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajalle, edustaja Vanhaselle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

13.05 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä ryhmäpuheenvuorokierros osoitti sen, että vaikka tiettyjä painotuseroja on, niin tämä iso kuva on kaikille yhteinen. Minä luulen, että kun tätä hetkeä katsotaan muutama vuosi taaksepäin, muutama vuosi eteenpäin, niin havaitaan, että tiettyjä käänteiden merkkejä tässä on: voimapolitiikan paluu, terrorismin uudet muodot, erityisesti huoli siitä, että kansainvälinen sääntöperäinen järjestelmä ei toimi, kansainvälisten sopimusten kunnioitus on heikkoa. Myös omassa valmistautumisessa alkaen valmiuslainsäädännön ja tiedustelulainsäädännön vaikeista uudistuksista ne ovat nousseet esille ja myös se, minkä edustaja Tuomioja nosti esille, maailmanlaajuinen kestävä kehitys ikään kuin kaiken taustalla ja pohjalla olevana ongelma-asetteluna, joka ei ole suinkaan helpottamassa näköpiirissä olevia ongelmia vaan lisäämässä niitä.

13.06 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta on todella arvokasta, että näitä ulko- ja turvallisuuspolitiikan peruskysymyksiä on käsitelty ja nytkin laajassa yhteisymmärryksen hengessä, enkä halua olla sitä suinkaan rikkomassa, mutta totesin kuitenkin kaksi seikkaa.

Meillä on jonkin verran painotuseroja, niin kuin edustaja Vanhanen ihan oikein totesi. Yksi koskee myöskin tätä liittoutumattomuusperspektiiviä. Minä haluan itse korostaa sitä, että me pidämme tätä mahdollisuuden säilyttämistä oikeana ja se on meidän peruslinjauksemme, mutta yhtä selvänä pidän sitä, että meillä ei ole sellaista tilannetta, jolloin tästä nyt puhuminen tai tälle joidenkin aikataulujen esittäminen millään tavoin parantaisi ainakaan Suomen turvallisuutta. Tämä on ensimmäinen asia. Toinen, johonki kiinnitän huomiota, on se, että kyllä toivoisin enemmän myöskin aktiivista vaikuttamispyrkimystä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, että emme vain passiivisesti varaudu siihen, mitä maailmalla menee huonosti, vaan toimisimme (Puhemies koputtaa) niin kuin presidentti Niinistö tällä lentoturvallisuusaloitteellamme ja etsimme niitä kohteita, joissa Suomen kaltaiset maat voivat myönteisesti vaikuttaa.

13.08 Tiina Elovaara ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisat ministerit! Yli puolet maailman väestöstä on alle 25-vuotiaita. Itse kun olen seurannut ulkopoliittikkaa muun muassa ulkoasiainvaliokunnan matkojen mukana, niin olen huomannut, että maailmanpolitiikka kaipaisi sukupolvenvaihdosta. Poliittikka on edelleen hyvin maskuliinista, keskustellaan paljon öljystä, aseista, konflikteista, mutta naisten ja lasten oikeuksia ei katsota muutosta tuovina supervoimina. Itse ajattelen näin ja näen, että Suomella on paljon vahvuuksia juuri näissä asioissa. Miten voisimme hyödyntää paremmin näitä Suomen vahvuuksia ulkopoliitikassa?

13.08 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Vanhanen omassa puheenvuorossaan toi esiin kysymyksen demokratian ristiretkestä: onko se tavallaan päättynyt, ollaanko epäonnistuttu viemään niitä arvoja, joihin itse uskomme — ihmisoikeudet, yksilönvapaus, demokratia — maailmalle? On paljon autoritäärisiä maita, se on totta. Olisin kuitenkin kiinnittänyt huomiota siihen, että näissä autoritäärisissä maissa siellä pinnan alla, niiden johtajien alapuolella, saattaa olla hyvin paljon demokraattisia liikkeitä. Katsomme Kiinaa tänä päivänä, siellä kuhisee, katsomme Venäjää, siellä toimii kansalaisyhteiskunta. Varmasti Turkissakin on ihmisiä, jotka eivät ajattele täysin samoin kuin Erdogan. Minusta on hyvin tärkeää, että katsomme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

myös tätä kansalaisyhteiskunnan tasoa emmekä luokittele valtioita vain siltä pohjalta, että ne ovat autoritäärisiä, ja sitten toimimme niiden kanssa kuin autoritäärisen maan kanssa, vaan meidän tehtävämme on myöskin vahvistaa sitä kansalaisyhteiskuntaa ja toimia demokratian puolesta, ihmisoikeuksien puolesta, silloin kun voimme.

13.10 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri, toitte esille erittäin tärkeän näkökohdan, kun totesitte, että meidän pitää jatkaa samoja lähestymiskeinoja Yhdysvaltojen suuntaan kuin nyt presidentti Obaman aikana. Siis meillähän oli tämä upea pohjoismainen kokous siellä Obaman kaudella. Voisitteko hieman valottaa sitä, millä tavalla aiotte tämäntyyppistä toimintaa jatkaa, koska meidän imagon kannalta on erittäin arvokasta olla samassa joukossa muiden Pohjoismaiden kanssa.

Pääministeriltä kysyisin lyhyesti sitä, että kun tämä Arktisen neuvoston puheenjohtajuus nyt tulee meille, niin miten te näette tämän ainutlaatuisen mahdollisuuden saada Yhdysvaltain ja Venäjän johto Suomen puheenjohtajakaudella keskustelemaan, vaikka Suomeen, arktisista kysymyksistä. Samalla se olisi mahtavan hieno projekti Suomen ulkopoliitiikan kannalta.

13.11 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! RKP:n ryhmäpuhujia, edustaja Wallin, totesi, että vuoteen 2025 mennessä olisi hyvä päästä Nato-jäseneksi, mutta se vaatii taakseen kansan tukea. Hyvä, että tekin sen myönnätte ja samalla toteatte, että näinhän ei tule käymään. Itse asiassa Suomen Nato-jäsenyyden kannatus kansan keskuudessa on pikemminkin vähentynyt kuin voimistunut.

Puheenvuorossani totesin, että valiokunnan mietintö on suhteellisen tasapainoinen, mutta samaa ei voi kaikilta osin valitettavasti sanoa hallituksen politiikasta, joka herättää kriittisiä kysymyksiä. Kehitysyhteistyömäärärahoja leikataan samaan aikaan, kun sodat ja pakolaisuus nähdään keskeisenä turvallisuusriskinä kaikkialla maailmassa. Suomi myy aseita Saudi-Arabiaan, Arabiemiraatteihin, jotka osallistuvat Jemenissä sisällissotaan, aseita viedään myöskin Keski-Aasian diktatuureihin. (Puhemies koputtaa) Nämä ovat kysymyksiä, jotka eivät sovi suomalaisen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan.

13.12 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan totta, edustaja Arhinmäki, että kansan tuki puuttuu edelleen, mutta sen jälkeen, jos ja kun ulkopoliittinen johto ottaa tästä asiasta kunnan otteen ja alkaa ajamaan asiaa, saattaa tilanne muuttua, niin kuin kävi myöskin EU-jäsenyyden suhteen.

Arvoisa hallitus, USA:n presidentinvaalien jälkeen on kuultu sanottavan myöskin täällä Suomessa, että vaalitulos saattaisi vaikuttaa Naton halukkuuteen tai mahdollisuuksiin laajentua, näin ollen myös Suomen mahdollisuuksiin halutessaan liittyä Natoon. Suomen intressissä on luonnollisesti se, aivan kuten ulkoministeri äsken totesi, että ovi Natoon pysyy raollaan. Arvoisa ulkoministeri, ovathan Suomen puolesta suhteet Natoon ja Yhdysvaltoihin kunnossa.

13.13 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on tällä hetkellä kiistatta hyvin Nato-myönteinen hallitus. Lähes koko puolustusjärjestelmämme on laitettu Nato-asentoon. Meillä on Naton kanssa isäntämaasopimus, joka määrittää sen, miten Naton sekä sen jäsen- tai muiden valtioiden joukot voivat perustaa tukikohtia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

alueellemme. Tämän lisäksi meillä on erityissopimus yhteistyöstä Yhdysvaltojen kanssa. Toisin sanoen ei ole liioiteltua sanoa, että olemme aika Nato-valmiita.

Kysyisinkin, mikä on nyt todellinen tilanne hallituksen sisällä. Ollaanko siellä valmistelemassa vieläkin syvempää yhteistyötä Naton kanssa? Tosiasiahan on se, niin kuin täällä puolustusministeri budjettineuvottelujen aikana sanoi, että näillä resursseilla puolustuksemme ei ole uskottava. Resursseja sinne on nyt tulossa lisää, mikä on hyvä asia, mutta myöskään tämä Euroopan hyvin hajanainen puolustusmekanismi ei tuo meille riittävää tukea. Onko Nato ainoa toivomme?

13.14 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan edustaja Haaviston tavoin nostaa esiin terrorismin ja ekstremismin ehkäisyn. Isis ilmoittautui Berliinin iskun tekijäksi. Viime viikolla huippukokous linjasi askelmerkeistä Euroopan puolustuslottuvuuden kehittämiseksi. Erittäin tärkeitä asioita. Mutta haluaisin tietää, mitä EU:ssa tehdään enemmän nimenomaan terrorismin ja ekstremismin juurisyihin puuttumiseksi.

Ja toinen asia, jonka haluan nostaa esille, on Itämeren lentoturvallisuus ja Suomen aloite isännöidä lentoturvallisuuskokousta ensi vuonna. Ne ovat mielestäni erittäin positiivisia esimerkkejä siitä, kuinka diplomatialla voidaan lieventää jännitettä tässä turbulentissa tilanteessa, jossa sotaretoriikka ja kilpavarustelu lisääntyvät. Aloitehan on herättänyt erittäin positiivista huomiota jo eri puolilla, myös Naton ja Venäjän neuvostossa. Tästä minä haluan esittää kyllä kiitokset presidentille ja hallitukselle, että tätä vuoropuhelua ja yhteistyötä tälläkin tavalla edistetään.

13.15 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri Soini nosti esille EU:n puolustusyhteistyön omassa puheenvuorossaan, ja tämä sama keskustelu nousi esille myöskin pääministerin haastattelussa Eurooppa-neuvoston jälkeen. Haluaisin nyt kysyä sitä, että kun on kuvattu, että ikään kuin iso harppaus tapahtui viime neuvoston kokouksessa tämän puolustusyhteistyön etenemiseksi, niin mitä siellä käytännössä päätettiin puolustusyhteistyön sisällön osalta. Onko tulossa esimerkiksi Kauppalehdessä mainittua puolustusyhteistyöhön valmistautumista nyt eurooppalaisissa puitteissa?

Sitten haluaisin toisen asian kysyä tai nostaa esille tässä. Minusta olisi nyt tärkeää, kuten edustaja Tuomioja totesi, että oltaisiin aktiivisia ulospäin, aktiivisia puuttumaan juurisyihin. Kysynkin: onko hallitus jossain vaiheessa linjaamassa uudelleen kehitysapupolitiikkaansa sillä tavalla, että järjestöjen vaikutusvalta (Puhemies koputtaa) ja mahdollisuudet lisääntyvät?

13.16 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle ja ministereille alustuksista. On erittäin tärkeää, että jälleen tälle selonteolle on haettu laaja parlamentaarinen tuki, koska kuten ulkoministeri totesi, Suomessa ulkopolitiikka, turvallisuuspolitiikka ja tämänkaltaiset selonteot, jotka niihin liittyvät, ovat yhteinen asia, mikä on merkittävä voimavara aivan kautta aikojen mutta erityisesti vielä tällaisena konfliktien kärjistymisen aikana.

Tässä tuotiin hyvin esiin niitä Suomen prioriteetteja kansainvälisessä politiikassa: siis kansainvälisen oikeuden kunnioitus ja sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän vahvistaminen ja konfliktien ehkäisy, niin omien kuin tietysti lähiympäristön ja koko maailman. Haluaisinkin ulkoministeriltä vielä kysyä: miten Suomi pienenä mutta toisaalta tun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

nettuna kansainvälisenä toimijana pystyy edistämään näitä asioita, ja miten hallitus niitä edistää?

13.17 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikeina aikoina on rohkaisevaa, että tämä keskustelu on näinkin laaja-alaisesti yhdensuuntaista ja yhteisiä näkemyksiä löytyy. Mutta uskon, että ne haasteet löytyvätkin sitten ulkopoliittikan yksittäisistä tilanteista, ja tuon pari esimerkkiä näistä haasteista esille.

Yksi on se, että Venäjän ja Saksan väliset Nord Stream 2 -kaasuputkivalmistelut ovat etenemässä ja Ruotsi otti viikko sitten aivan uuden kannan siinä — siellä on tätä turvallisuuspoliittista ulottuvuutta ennenkin pohdittu. Ruotsin kunnat hallituksen suosituksesta kieltäytyivät luovuttamasta ruotsalaisia satamia tämän kaasuputken rakentamisen edistämiseksi näille yhtiöille puolustuspoliittisiin syihin vedoten. Vaikuttaako tämä Ruotsin kehitys Suomen näkemyksiin siitä, onko tällä kaasuputkihankkeella turvallisuuspoliittisia ulottuvuuksia Itämerelle tai puolustusulottuvuuksia? Sen me tiedämme, että se vaikuttaa kyllä Venäjän intresseihin ohittaa Ukraina ja Puola, (Puhemies koputtaa) ja siellä heidän asemansa heikkenee, koska heidän kaasuputkensa merkitys vähenee.

13.18 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kaksi eri näkemystä.

Muistamme sanat, joiden mukaan "me tuomme teidän juhliinne surun, ja me teemme teidän öistänne veriset". Nämä sanat lausuttiin Nizzan hirveän terrori-iskun jälkeen viime kesänä, ja niissä haastetaan koko läntistä kulttuuria ja meidän olemassaolomme perustaa.

Toinen asia, joka ääriasiana meidän täytyy ottaa vakavasti huomioon ajattelussamme ja toiminnoissamme, on se, joutuuko tämä maa itse sotaan. Minä en näe sitä. En usko, että tulee erillissotaa Suomea vastaan, mutta kuten selonteossa todetaan, me emme voi sulkea pois sotilaallista uhkaa Suomeakaan kohtaan esitettyä. Sen vuoksi kokonaisturvallisuusajattelu, joka on Suomen erityispiirre turvallisuudessa, on tärkeä, ja sanon, että konsensus on tänä päivänä Suomessa tosiasiaa syvempi kuin koskaan aikaisemmin. Se on sitä hallituksen ja parlamentin välillä, mutta se on myöskin parlamentin ja tasavallan presidentin välillä, ja ne ovat erinomaisia vahvuustekijöitä.

13.19 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt monesti viitattu tähän yhteen keskeiseen toimintaympäristön muutokseen, joka on tapahtunut selonteon antamisen jälkeen, eli pyrkimyksiin syventää ja tiivistää Euroopan unionin jäsenmaiden välistä turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä. Tämä vaikuttaa nyt olevan se tapa, jolla EU:ssa halutaan vastata unionin sisäisiin ongelmiin. Eli sen sijaan, että kansalaisten syvää luottamuspulaa unionia kohtaan pyrittäisiin korjaamaan vähentämällä työttömyyttä, puuttumalla palkkakilpailuun tai taloudelliseen eriarvoisuuteen, aiotaan nyt ilmeisesti militarisoida eurooppalaista yhteistyötä ja rakentaa yhtenäisyyttä turvattomuuden ja ulkoisten uhkakuvien perusteella. Haluaisin kysyä ministereiltä: miksi Suomi jo nyt on ilmoittanut kannattavansa tätä kehitystä, vaikka tarkempaa tietoa tämän puolustus- ja turvallisuusyhteistyön konkreettisista muodoista ja malleista ollaan saamassa vasta ensi vuoden alkuvaiheessa?

13.21 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Jag tror att det är viktigt att vi kan diskutera säkerhetspolitiken öppet och fördoms-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

fritt. Jag tror också att det är viktigt att vi kan diskutera den nordiska dimensionen och ett ännu mera utvecklat nordiskt samarbete också inom säkerhetspolitiken.

Arvoisa puhemies! Olen vakuuttunut siitä, että pohjoismainen puolustusyhteistyö ei olisi syntynyt ilman meidän pitkää yhteistä historiaamme, ja olen vakuuttunut myös siitä, että meidän puolustusyhteistyötämme voidaan edelleen syventää Pohjoismaitten välillä. Mutta se edellyttää myös sitä, että me vaalimme ja kehitämme yhteistyötä kaikilla yhteiskunta-alueilla.

Arvoisa puhemies! Turvallisuuspoliittinen tilanne Itämeren alueella on kiistattomasti kiristynyt. Eikö olisi nyt syytä myös nostaa esiin Norjan entisen ulkoministerin Thorvald Stoltenbergin raportti helmikuulta 2009 (Puhemies koputtaa) ja miettiä myös niitä ehdotuksia, jotka olivat tässä raportissa?

13.22 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa kuvataan sanoilla "aktiivinen vakauspolitiikka", ja tämä koskee tietysti erityisesti omaa lähialuettaamme, Itämeren ympäristöä, niin kuin myöskin kansainvälistä yhteistyötä ja vastuunkantoa muun muassa rauhanturvaamisessa ja kehityspolitiikassa. Kristillisdemokraatit ovat jo pitkään olleet huolissaan erityisesti tästä kehityspolitiikan vastuunkannosta, koska kyllähän kriisejä ja pakolaisuutta parhaiten ehkäistään ennalta ja hoidetaan olemalla läsnä ja tukemalla paikan päällä.

Aktiivista otetta tarvitaan myöskin lähialueilla, ja yksi sellainen Suomen hanke on hybridiuhkien torjuntaan tuleva osaamiskeskus. Olisinkin kysynyt siitä sekä ulko- että pääministeriltä, miten tämä hanke etenee — Saksa, Ranska, Espanja, ilmeisesti Itämeren ympärysmaita on tukemassa hanketta — ja minkälaista sisältöä se on saamassa.

13.23 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka täällä eduskunnassa on monesta asiasta vääntöä, niin on kyllä arvokasta, että ulko- ja turvallisuuspolitiikassa vallitsee hyvä konsensus. Se on arvokas asia varsinkin tällaisina jännitteisinä aikoina. Valitettavasti Eurooppa on liukunut kohti kylmän sodan tunnelmia. Tämä liuku pitää kyllä pysäyttää ja saattaa Eurooppa takaisin rauhan, yhteistyön ja vakauden tielle. Suomellakin voi joku pieni rooli siinä olla. Mielestäni siinä hallitus ja tasavallan presidentti ovat tehneet hyvää työtä.

Ehkä ensi vuonna voimme hyödyntää vielä tämän Arktisen neuvoston puheenjohtajuuden. Ajatus siitä, että meillä olisi Suomessa huippukokous, jossa olisivat myös Venäjän ja Yhdysvaltojen presidentit Putin ja Trump mukana, on mielenkiintoinen ja kannatettava. Kysyn hallitukselta: kuinka realistisena pidätte tätä ajatusta, ja kuinka kovasti hallitus aikoo ponnistella tällaisen kokouksen järjestämiseksi?

13.24 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn niihin, jotka ovat tyytyväisiä siihen, että tästä isosta linjasta vallitsee tässä salissa suuri yhteisymmärrys. Huolehdimme omasta puolustuksesta, olemme mukana erilaisissa kumppanuusyhteistyöissä mutta pysymme sotilasliittojen ulkopuolella. Tämä presidentin linja, jolle myös hallitus on selvästi asettunut, nauttii eduskunnan suuren enemmistön tukea, ja hyvä niin.

Muuttuva osa näyttää olevan sitten tämä eurooppalainen yhteistyö. Euroopan unionin puitteissa on nyt lähdetty ottamaan puolustus seuraavaksi aiheeksi, jolla mennään eteenpäin yhteistyössä, ja siinä ilmeisesti on aika kunnianhimoisia suunnitelmia. Tärkeätä on,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

että se, mitä eurooppalaisessa yhteistyössä tehdään ja mitä hallitus suunnittelee, kerrotaan avoimesti. Kansalaisten pitää voida tietää, mihin olemme menossa mukaan, miksi olemme menossa mukaan, ja näillä suunnitelmilla pitää olla myös eduskunnalta täysi tuki hallitukselle. Yhdyn niihin, jotka toivovat, että hallitus avoimesti tuo esille nämä Euroopan puolustusyhteistyön tiivistämiseen tähtäävät ajatuksensa.

13.25 Lenita Toivakka kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olemme kuulleet ja kaikki todenneet, ympärillämme on paljon epävakautta ja tämä vauhti on kiihtynyt siitakin, kun tätä selontekoa valmisteltiin viime keväänä.

Kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa edustaja Salolainen totesi, että on äärimmäisen huolestuttavaa, miten EU:ta revitään sisältä ja ulkoa tällä hetkellä. Yksi syy siihen, että EU:ta revitään, on hybridivaikuttaminen. Se todetaan selonteossakin, että tämä on keskeinen uusi haaste Suomelle, sen muotoja on monia: käytetään uutta teknologiaa, disinformaatiota, sosiaalista mediaa. Ihmisten on ehkä vaikea ymmärtää, mikä kaikki on hybridivaikuttamista. Kuitenkin varmasti paras keino vastata siihen on se, että meillä on eheä, luotettava hallinto Suomessa ja ihmiset voivat luottaa poliittisiin päättäjiin, virkamiehiin, meillä on vapaa media, tietoturva kunnossa. Mutta kuten edustaja Vanhanen tässä sanoi, valmiuslainsäädäntö on ajanmukaistettava ja tarkistettava sen sisältö.

Kysyisin ministereiltä tästä hybridikeskuksesta: (Puhemies koputtaa) miten se etenee? Sehän on myös erinomainen EU:n ja Naton yhteishanke. Toinen kysymys vielä: miten suomalaiset voivat varautua hybridiuhkiin?

13.26 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teknisesti edistyneenä maana me olemme täysin riippuvaisia tietokoneiden avulla ohjatuista järjestelmistä: sähköverkko, ruokajakelu, vesihuolto, media. Kaikki ovat tietokoneiden ohjauksessa, ja ne koneet ovat yhteydessä toisiinsa internetin välityksellä. Kyberturvallisuus onkin kriittinen osa kansallista turvallisuutta. Tästä saatiin pelottava varoitus tasan vuosi sitten Ukrainassa, kun joulun alla tehty kyberhyökkäys katkaisi sähköt 230 000 ukrainalaiselta taloudelta juuri joulun alla.

Moni ajattelee, ettei vastaava olisi mahdollista Suomessa. Todellisuudessa suomalaisten internetiin kytkettyjen automaatiojärjestelmien tietoturva on havaittu kartoituksessa heikoksi ellei jopa olemattomaksi. Kysynkin: miten hallitus aikoo nostaa kansallisen kyberturvallisuuden näiden nykymaailman uhkakuvien tasolle ja turvata huoltovarmuuden myös tilanteissa, joissa tietojärjestelmiin ei syystä tai toisesta voikaan luottaa?

13.27 Veera Ruoho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi jatkaa arvostettua aktiivista osallistumistaan kansainväliseen kriisinhallintaan. Konfliktinhallinnalla pyrimme vaikuttavuuteen ja kestäviin tuloksiin. Ei ole mitään mieltä osallistua johonkin kriisinhallintaoperaatioon, jos pian kansainvälisten toimijoiden lähdettyä pois maasta tilanne palautuu ennalleen. Siksi koulutustoiminta, jossa koulutetaan myös paikallisia kouluttajiksi, on tärkeää, kuten yleisesti koko turvallisuussektorin kapasiteetin rakentaminen, mistä hyötyvät niin ihmiset kuin paikallinen elinkeinoelämä. Kysyn pääministeriltä: miten EU on kehittämässä EU:n yhteisen kriisinhallinnan koordinoimista?

13.28 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Vanhanen viittasi vasemmistoliiton vastalauseeseen ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

erityisesti näihin kolmeen lausumaesitykseen ja niistä tähän viimeiseen. Mutta jos me olemme kirjoittaneet auki keskeisen kohdan näin, että "materiaaliyhteistyö tai muut yhteistyömuodot eivät saa johtaa puolustusmenojen kokonaistason nousuun eivätkä kansallisen harkintavallan kaventumiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa", niin kyllä tuo lause on sel-lainen, jota kehtaa ihan julkisesti puolustaa. Jos ajatellaan, mitkä ongelmat meillä on Eu-roopan unionissa — valtava massatyöttömyys, pakolaisongelma, talouskriisi, jonka perus-syitä ei suinkaan ole ratkaistu vaan enemmänkin ongelmat on lakaistu maton alle — niin kyllä pitää näinpäin esittää kysymys: juuriko sotateollisen kompleksin rakentaminen Eu-roopan unionissa on se liima, joka pitää yhteisön kasassa?

13.29 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin edus-tajat Kanerva ja Kaikkonen ovat todenneet, tämä selonteko osoittaa, että presidentin, hal-lituksen ja eduskunnan välillä vallitsee konsensus.

Euroopan kannalta huolestuttavia ovat Isiksen johtohahmojen kannanotot, joissa he pyr-kivät inspiroimaan länsimaissa asuvia kannattajia toteuttamaan terrori-iskuja ja tuhoa-maan läntisen yhteiskuntajärjestelmän. Lähi-idässä, monien terroristijärjestöjen mekassa, esimerkiksi pieni Israelin valtio on tottunut toimimaan jatkuvan terrorismin uhan alla. Isis toimii aivan Israelin rajoilla ja on vannonut tuhoavansa Israelin valtion, mutta silti Isis ei ole suorittanut yhtäkään terrori-iskua siellä tai yrittänyt tunkeutua Israeliin. Israel on val-mis jakamaan ystäviensä kanssa niitä kokemuksia ja keinoja, joiden he ovat todenneet ole-van avuksi terrorismiuhan voittamisessa, (Puhemies koputtaa) ja kysyn: miten hallitus suh-tautuu tällaiseen yhteistyöhön Israelin kanssa?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä seuraavat vastauspuheenvuorot: edustajille Kääriäinen, Lindtman ja Zyskowicz. Sen jälkeen ministerien vastaukset, ja sit-ten jatkamme debattia.

13.31 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteko on semmoinen 8,5:n arvoinen, ja mietintö on siinä nippa nappa kiitettävän puolella. (Naurua) Hyviä suorituksia kyllä molemmat.

Minusta olennaista on seurantaryhmän näkökulmasta katsottuna se, että nämä kaikki linjaukset ovat kutakuinkin yksimielisiä — Arhinmäki tässä siitä irtautuu hiukan mutta vain hiukan. Korostan sitä, että tämä yksimielisyys koskee jo aika syvällä olevia asioita, ei pelkästään vain tämmöistä yleistä isoa linjaa, mikä on hieno asia sinänsä, vaan pikkuisen syvemmälläkin olevia asioita, ja semmoinenhan voi syntyä vain sitä kautta, että käydään paljon selventäviä, luottamukseen perustuvia, hyvän informaation pohjalta käytäviä kes-kusteluja. Se on se ydin, joka mahdollistaa yhteisymmärryksen löytymisen, ja tätä metodologia tässä on käytetty. Yhteisymmärrystä vielä vahvistaa se, että presidentti on näillä samoilla linjoilla, taikka toisinpäin, miten asian haluaa sanoa.

Jatkoa silmällä pitäen ajantasaisen tiedon saaminen seurantaryhmänkin käyttöön halli-tuksen puolelta on ihan a ja o, varsinkin puolustuksen isoja hankintoja silmällä pitäen. (Ee-ro Heinäluoma: Puheenvuoro oli 9+!)

13.32 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On syytä yhtyä tä-hän edustaja Kääriäisen esittämään joulutodistukseen. Sinne voisi vielä laittaa Kääriäisen oman puheenvuoron reippaasti kiitettävän puolelle. On syytä antaa arvo sille työlle, jota ul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

koasiainvaliokunnassa on tehty. On erittäin hyvä, että eduskunta voi hyvin laajalla rintamalla tukea Suomen linjaa, joka tietysti perustuu jatkuvuuteen, siihen, että pysymme sotilasliittojen ulkopuolella, on oma uskottava puolustus ja monenkeskinen yhteistyö — siis niin, että Suomi toimii niin itse, että vähennetään jännitettä kaikin keinoin omalla alueella. Ja tässä presidentti Niinistön johtamalle ulkopoliittiselle linjalle ja myöskin tälle transponderialoitteelle on syytä antaa arvo ja sitä on syytä täysin tukea.

Mutta, arvoisa puhemies, tähän kokonaisuuteen kuuluu myös se, että ne askeleet, mitä otamme, me pyrimme ottamaan mahdollisimman laajalla yhteisymmärryksellä, yhteisrintamalla. Ja haluan kyllä yhtyä niihin toiveisiin, että hallitus nyt mahdollisimman nopeasti toisi oman näkemyksensä (Puhemies koputtaa) tähän EU:n puolustusyhteistyön kehittämiseen, niin että sille haettaisiin tuki täältä eduskunnasta.

13.33 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minun sukupolveni sukupolvikokemus oli suomettuminen, jolla en tarkoita Suomen 1970-luvun ulkopolitiikkaa vaan maamme sisäisiä tapahtumia. Siihen aikaan kuului se, että poliitikot, media, kulttuuri ja niin sanottu kansalaisyhteiskunta valehtelivat tai vähintään vaikenivat Neuvostoliiton ja sen ulkopolitiikan todellisuudesta. Vaikka Venäjä päivä päivältä muistuttaa valitettavasti yhä enemmän Neuvostoliittoa, emme saa koskaan suomettua uudelleen. Diplomatian ymmärrän, mutta varsinkin julkisessa keskustelussa ja tutkimuksessa on pyrittävä asioiden totuudelliseen esittämiseen. Krimin laitonta liittämistä ja miehittämistä on sanottava laittomaksi liittämiseksi, Venäjän johdon ja median valehtelua omalle kansalle ja maailmalle on sanottava valehteluksi, siviilien häikäilemätöntä ja summittaista pommittamista Aleppossa on sanottava sotarikokseksi ja niin edelleen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ulkoministeri Soini, 3 minuuttia.

13.34 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa herra puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista, ja yhdyn täydestä sydäimestäni niihin kiitoksiin, jotka ulkoasiainvaliokunta on työstään saanut. Tosin rima oli kyllä korkea sitten edellisenkin valiokunnan, historian tuntien. (Naurua)

Yhdysvaltojen-suhde on äärimmäisen tärkeä, ja siinä on pystyttävä luomaan henkilöyhteyksiä. Tässä on muutos tulossa, esimerkiksi otan arktisen suurlähettilään, amiraali Pappin. Tapasin hänet puolen tusinaa kertaa, ja hän olisi ollut erinomainen jatkamaan tätä työtä, mutta nyt hallinto vaihtuu, ja Papp erosi pari viikkoa sitten. Eli on tärkeätä, että yhteyksiä pidetään, ja henkilökohtaisesti ensimmäisen kerran matkustan Yhdysvaltoihin tammi—helmikuun vaihteessa, ja tarkoitus on siellä tavata laajasti think tankeja, ulkopolitiikan toimijoita.

Sitten minä haluan mainita yhden semmoisen konkreettisen asian, kun kysyttiin, mitä aloitteita tehdään ja mitä omia toimenpiteitä on: minä haluan mainita Turkin. Minä pidän erittäin tärkeänä, että meillä on sinne yhteyksiä ja vaikutamme siihen. Me olemme järjestäneet perinteisesti rauhanvälitysaamiaisen, jo edellisen hallituksen aikana, ja näin teemme myös nyt. Minua on pyydetty Turkin suurlähettiläspäiville puhumaan tammikuussa — aion mennä. (Eero Heinäluoma: Hyvä!) Minä en oikein ymmärrä, että meillä on, nimiä mainitsematta, jossakin puolueessa ollut suurta halua jäädä Turkki-neuvottelut. Minä en ymmärrä, minkälaista yhteistyötä tämä on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Sitten aloitteellisuudesta: Haluan kiittää kahta kansanedustajaa, jotka tekevät tärkeää työtä aloitteellisesti. Toinen on Etyj-valtuuskunnan vetäjämme ja sielu ja sydän Ilkka Kanerva, joka on tehnyt pitkään erinomaista työtä. Ja toinen on ulkopoliittinen erityisavustajani Pekka Haavisto — niin se voi olla, että perussuomalaisenkin asialla ja meidän kaikkien asialla kulkee vihreä lähettiläs, ja hyvin on kulkenutkin. On hyvin tärkeätä, että meillä on näitä henkilöitä. (Eduskunnasta: Pyhä allianssi!)

Sitten vielä muutamia asioita, joita haluan sanoa. Otan tämän arktisen tähän lyhyesti, kun aika painaa päälle. Eli totta kai, jos me vain saamme mahdollisimman korkeatasoisen tapaamisen, vaikka valtionpäämiestapaamisen, niin totta kai sen otamme. Mutta toivon, että ensin saisimme kaikki ulkoministerit tänne, koska esimerkiksi viime kaudella, USA:n kaudella, Venäjä ei osallistunut ja kaikilta osin Kanadakaan ei osallistunut. Olisi hyvin tärkeätä, on hyvin tärkeätä, että arktista aluetta ei militarisoida. Se on äärimmäisen tärkeätä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pääministeri Sipilä, 3 minuuttia.

13.38 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Vastaan useammassa puheenvuorossa tulleeseen EU:n puolustusyhteistyökysymyksen. Tämä on ollut tosiaan Suomen kanta puolustuspoliittisessa selonteossa vuodesta 2009 saakka, ja nyt näillä otsikoilla se asia on lähtenyt sitten etenemään. Tähän on ollut tuki tähän saakka, ja myöskin tälle kokoukselle on haettu tuki valiokunnista, ja kaikille jatkoaskelille haetaan parlamentaarinen tuki Suomen kantaan, ennen kuin mitään jatkoaskelia otettiin.

No, mitä sitten päätettiin? Minusta tärkeä päätös on se, että tämä on nyt noussut agendalle; se, että näistä asian sisällöistä, mitkä esittelin tuossa otsikkotasolla, tehdään jatkovalmistelua; se, että esimerkiksi tutkimusyhteistyölle osoitetaan nyt ensimmäisiä varoja; ja esimerkiksi Suomelle on tärkeää, että rahoituksen puolella kriisinhallinnan rahoituksessa nyt pyritään siihen, että se ei olisi pelkästään kriisinhallintaan osallistuvien maiden omalla kontolla vaan siinä olisi tasaisempaa taakanjakoa. Suomi on tässä kantanut esimerkillistä vastuuta, ja tätä kriisinhallintaoperaatioiden rahoitusmekanismia päivitetään ensi vuoden aikana.

Edustaja Ruoho kysyi tähän liittyen kysymyksen johtokeskuksesta. Tämä on yksi esimerkki agendalla olevista aiheista, tällainen esikuntakeskus kuuluisi tähän. Jotta tästä ei tulisi väärää mielikuvaa kenellekään, niin yhteistä armeijaa EU ei ole rakentamassa eikä Suomikaan ole sellaista missään tapauksessa vaatimassa. Euroopan unionin maista valtaosa on Nato-maita, ja tuossa keskustelussa, mikä käytiin joulukuun Eurooppa-neuvostossa, tuli hyvin selväksi se, että mitään päällekkäistä Euroopan unioni ei tule rakentamaan Nato-operaatioiden kanssa vaan sitä yhteistyötä haetaan Naton ulkopuolella olevista asioista. Esimerkiksi tutkimusyhteistyö on sellainen, puolustusmarkkinan kehittäminen, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten rooli kuuluu tähän rooteliin, ja tällä alueella meillä on paljon syventämismahdollisuuksia. Nämä hybridiuhkat ja kyberturvallisuus, jotka täällä ovat nousseet moneen kertaan esille, ovat hyviä esimerkkejä siitä, missä myöskin Suomen edun mukaista on päästä eteenpäin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, ja nyt on mahdollisuus jälleen pyytää vastauspuheenvuoroja, ja ne aloittaa edustaja Elo.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

13.41 **Simon Elo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on osa länttä, ja Venäjä tietää sen. Suomi on myös valmis rakentamaan keskusteluyhteyteen. Muistamme, kun Bill Clinton ja Boris Jeltsin kävivät Helsingissä korkean tason tapaamisessa vuonna 1997, siitä on kulunut lähes 20 vuotta. Suomi on edelleen EU:n jäsen, kuten silloinkin, ja niin kuin täällä on tullut esille, ensi vuonna Arktisen neuvoston puheenjohtajamaa ja siten tärkeä keskustelukumppani Yhdysvalloille ja Venäjälle. Kysynkin arvoisalta ministeriltä vielä viitaten edustajien Salolainen ja Kaikkonen puheenvuoroihin: onko Suomi valmis isännöimään Donald Trumpin ja Vladimir Putinin samassa liennytyksen hengessä kuin 20 vuotta sitten Clintonin ja Jeltsinin? Haluan tarkennuksen nimenomaan tähän ajatukseen merkittävästä päämiestason tapaamisesta.

13.42 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On varmaan syytä tunnustaa, että tässä epävarmuuden ajassa ei ole aika uusille Nato-linjauksille. Se omaksettuna Nato-yhteistyön politiikka on Suomelle paras vaihtoehto, ja sillä tiellä on syytä jatkaa. Mutta sen sijaan Euroopan unionin kanssa tehtävään yhteistyöhön on perusteltua ja syytä ottaa nyt aktiivisempi ote. Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan rinnalle tarvittavaa puolustusyhteistyötä viedään nyt voimalla eteenpäin, ja moni seikka puoltaa sitä, että Suomi on tässä nyt vahvasti mukana kehittämässä. Muun muassa puolustushankinnoilla EU-tasolla on Suomelle ihan valtiontaloudenkin kannalta monia etuja.

Arvoisa puhemies! Tässä on syytä kuitenkin muistaa se, että kun toimimme EU:n puitteissa, niin turvallisuuskäsite on laaja. Ei voi olla niin, että kehitämme vain esimerkiksi puolustusyhteistyötä, vaan Euroopan unionissa kun ollaan, niin silloin pitää olla aktiivinen myös muussa eurooppalaisessa yhteistyössä, muun muassa raha- ja talousliiton kehittämisessä, sisärajojen pitämisessä vapaana ja niin edelleen.

13.43 **Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriisien keskellä on äärimmäisen tärkeää, että ulko- ja turvallisuuspolitiikasta vallitsee mahdollisimman suuri yksimielisyys ja sen tavoitteet ovat selkeät. Tässä mielessä nyt käsitellyssä oleva selonteko on ehyt kokonaisuus ja siinä on oikeat painopisteet. Painopisteistä pidän erityisen tärkeänä EU:n vahvistamista turvallisuusyhteisönä, toimivia Venäjä-suhteita ja muuttoliikkeen perussyihin vaikuttamista. Myös kahdenväliset suhteet niin Pohjoismaihin kuin Yhdysvaltoihin ovat tärkeitä ja osa vakaata ulkopoliittista linjaamme. Kriisien ja konfliktien ennalta ehkäiseviä toimia, kuten kestävä kehitys, tasa-arvo ja hauraiden valtioiden oikeusvaltiokehityksen tukemista, me tarvitsemme jatkossakin. Näiden painopisteiden varaan rakentuu hyvä, kestävä ja vakaa ulkopoliittinen kivijalkamme.

13.44 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä vallitsee laaja, yhteinen iso kuva ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, ja se on hyvä. Hyvää on myös se, että käymme keskustelua, ja toivottavasti myös kansalaiset ovat aktiivisesti siinä mukana, niin myös ulkopoliittikan tutkijat ja muut toimijat. Aktiivisella ulkopoliittikalla voidaan niin vaikuttaa turvallisuustilanteeseen lähialueilla kuin ehkäistä jännitteitä ja konflikteja myös maailmalla. Suomi voi ja Suomen tuleekin olla aktiivinen myös kansainvälisesti. Hyvä esimerkki, missä olemme onnistuneet, on Suomen toiminta kansainvälisesti naisten mukaan ottamiseksi rauhan rakentamiseen YK:n päätöslauselman 1325 "Naiset, rauha ja turvallisuus" mukaisesti. Se on jopa semmoinen brändi, josta Suomi tunnetaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Edustaja Elomaa nosti esille nuoret. Tämä oli erittäin tärkeä huomio. Kysynkin: miten Suomi voisi olla aktiivisesti edistämässä YK:n päätöslauselmaa 2250 "Nuoret, rauha ja turvallisuus" — yhtä aktiivisesti kuin päätöslauselmaa "Naiset, rauha ja turvallisuus"?

13.45 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maanantain järkeyttävät iskut ovat jälleen yksi ikävä esimerkki siitä, että terrorismi iskee aina yllättäen ja odottamattomasta suunnasta. Myöskään me emme voi tuudittautua siihen ajatukseen, että Suomi olisi lintukoto, johon ei kohdistu sisäisiä uhkia.

Kaikki hyvin tiedämme, että Suomesta on lähtenyt Isilin riveihin erilaisten arvioiden mukaan noin 80 vierastaistelijaa, joista parikymmentä on palannut takaisin Suomeen. Samaan aikaan poliittisten ääriliikkeiden toiminta on lisääntynyt ja kyberuhkien määrä kasvanut. Näihin uhiin täytyy vastata, ja yksi tärkeä asia on tiedustelulainsäädännön pikainen aikaansaaminen ja voimaan saattaminen, mutta myös henkilöstöresursseilla on merkitystä.

Supon henkilöstöön kuuluu meillä noin 300 henkilöä. Muihin pohjoismaisiin turvallisuusviranomaisiin verrattuna tämä määrä on selkeästi pienin. Kysyisinkin: onko hallituksella suunnitelmia suunnata supolle vielä enemmän resursseja?

13.46 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä turvallisuutta pitää hakea ensisijaisesti muilla keinoilla kuin aseilla niin kansallisella tasolla kuin Euroopan tasolla. Mikäli aseiden määrällä turvallisuus olisi pystytty takaamaan, niin esimerkiksi Lähi-idässä tuskin olisi menneinä vuosikymmeninä ollut yhtään sotaa tai konfliktia. Elikkä muihin keinoihin pitää ensisijaisesti satsata, ja sen vuoksi on huoli siitä, että myöskään Eurooppa-tasolla asemäärärahat eivät voi yhteisesti kasvaa enempää kuin on välttämätöntä.

On oikeastaan aika surullista, arvoisa puhemies, se, että jotkut hakevat eurooppalaista yhtenäistä liimaa, yhtenäisyyttä, yhteistä polkua nimenomaan nyt yhteisen puolustuksen kautta ja EU:n militarisoinnin kautta. Missä ovat muut eurooppalaiset arvot ja niihin tukeutuminen eurooppalaisen tulevaisuuden rakentamisessa?

13.47 Lea Mäkipää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteossa mainitaan, että Suomen turvallisuuspoliittinen ympäristö on muuttunut, ja puolustusvaliokunta edelleen toteaa, että se vaikuttaa myös Suomen sisäiseen kehitykseen. Syntyy epävarmuustekijöitä, yleinen kriisinsietokyky jatkuu ja joutuu koetukselle. Myös on pidetty tärkeänä huoltovarmuuskäsitteitä, ja Suomihan on hoitanut EU-tasolla sitä hyvin.

Mutta sitten korostaisin, että Pariisin terrori-iskujen jälkeen on ollut merkittävä tuo 42.7-lauseke, joka tarkoittaa avun antamista. Se on tullut merkittävästi, ja eduskunnassahan on nyt käsittely kansainvälisen avun antamisesta ja ottamisesta, että ne ovat kesken, että tämä on semmoinen merkittävä lakiesitys.

Vielä lopuksi haluan sanoa, että kun jatkossa näitä selontekoja käsitellään useampia, niin puolustusvaliokunta on myös pitänyt välttämättömänä, että näitä asioita käsiteltäisiin hyvin poikkihallinnollisesti.

13.48 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itsekin yhdyin niihin puheenvuoroihin, joissa korostettiin tätä yhtenäisen kuvan tärkeyttä, parlamentarismien hienoutta ja sen tärkeyttä ulko- ja turvallisuuspoliittisissa keskeisissä kysymyksissä. Se,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

että keskeisenä tavoitteena on Suomen pitäminen kriisien ulkopuolella ja että tavoitteena on sotilaallinen suorituskyky suhteutettuna ulkoisiin uhkiin, on hyvä perusta ulko- ja turvallisuuspoliittiselle ajattelulle.

Mutta varjojakin tässä paratiisissa on. Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan mukaan maanpuolustustahto on laskenut tämän hallituksen aikana seitsemisen prosenttia. Mihin toimiin maan hallitus aikoo ryhtyä maanpuolustustahdon nostamiseksi, ja minkätyyppisiä ajatuksia tämä tutkimus hallituksessa herätti? Tietenkin tässä pitää olla toivomuksena se, että Suomen paras puolustaja jatkossakin on suomalainen itse.

13.49 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eurooppa ja EU on hieman uudenaikaisessa kansainvälisen politiikan tilanteessa. Yksi huolestuttava piirre, jota emme ole vielä ehkä ihan täysin sisäistäneet, liittyy uusiin vaikuttamisen muotoihin, mitä tapahtuu tietotekniikan kautta. Kysymys on hybridivaikuttamisesta, kyberturvallisuudesta. Onkin ollut äärimmäisen tärkeää, että Suomi on ollut aktiivinen EU:ssa tämän yhteisen hybridiuhkien torjuntakeskuksen kanssa, ja on hienoa, että se saadaan Suomeen. Kun siihen ei vielä vastattu, niin olisin toistanut kysymyksen: mitä siltä keskukselta odotetaan, ja toisaalta miten saadaan myös kansalaisten tasolle se ymmärrys, että miten tärkeitä ovat myös tällaiset pehmeät turvallisuuden näkökulmat liittyen laajaan sivistykseen, tietotasoon ja siihen, että vaikuttamisen keinot ovat aika moninaisia tänä päivänä?

13.50 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikanaan tämän selonteon parlamentaarisisessa valmistelussa mukana olleena pidän sitä menettelyä parlamentaarisesta yhteistyöstä oikein hyvänä ja parlamentaarisen yhtenäisyyden tavoittelua toivottavana.

Aiemmin jotkut ovat kritisoineet selonteon suorapuheista tyyliä käsitellä Venäjää sekä mahdollisia uhkia. Herääkin kysymys, katoaako uhka, jos siltä ummistaa silmänsä. Nykytilanteen realistinen kuvaus ja tosiasioiden tunnustaminen eivät ole uhkakuvien lietsontaa. Asioista on oikein puhua niiden oikeilla nimillä, myös Venäjästä, jotta Suomen turvallisuudesta voidaan huolehtia kokonaisvaltaisesti ja uhkiin varautua.

Selonteko määrittelee Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristöä leimaavan muutoksen erinomaisella tavalla, ja muutoshan on nyt vain entisestään kiihtynyt selonteon laatimisen jälkeen. Toivon hallitukselta tällaista tosiasiat tunnustavaa ja asioista (Puhemies koputtaa) niiden oikeilla nimillä puhuvaa analyysiä muutoksesta myös jatkossa.

13.51 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että asioista puhutaan niiden oikeilla nimillä.

Suomen maine luotettavana ja johdonmukaisena kansainvälisenä toimijana on perustunut paitsi selkeään ulkopoliittiseen linjaamme myös siihen, että meillä on harjoitettu vaaka sisäpolitiikkaa, jossa oikeusvaltioperiaate, demokratia ja ihmisoikeuksien kunnioitus ovat muodostaneet peruspolitiikkamme ytimen. Yhteiskuntamme vakautta on heijastanut myös monivuotinen asemamme lehdistönvapauden ykkösmaana.

Kaikki edellä mainitut sivistysvaltion tunnusmerkit ovat luoneet hyvän perustan kansainvälisille toimijoillemme. Kun olemme olleet nostamassa kansainvälisillä foorumeilla muiden maiden epäkohtia esille, olemme olleet uskottavia toimijoita. Näitä epäkohtia ovat olleet muun muassa demokratiavaje, oikeusvaltioperiaatteen sivuttaminen ja ihmisoikeuksien loukkaaminen. Meitä on pidetty monessa esimerkillisenä maana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Puola, Unkari ja Turkki eivät ole olleet maita, joihin meitä on verrattu, mutta (Puhemies koputtaa) nyt maineemme on saanut kansainvälisen lehdistön perusteella kylläkin kolauksen, ja kysynkin, miten hallitus näkee meidän maineemme tällä hetkellä.

13.53 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paras sota on sellainen, jota ei koskaan käydä. On tärkeää tulla toimeen Venäjän kanssa, tehdä yhteistyötä Ruotsin kanssa, Ison-Britannian kanssa ja Yhdysvaltojen kanssa. EU-puolustusyhteistyön hyöty on se, että tukkuostajat saavat materiaalia vähän halvemmalla.

Kysyisin kolme kysymystä. Ensimmäinen on tämä: miten Suomi näkee, miten Syyrian tilanne pitäisi ratkaista? Joku ratkaisu siihen pitää saada. Toinen: jos Isis saadaan kukistettua, mitä tulee sen tilalle? Näitä radikaaliryhmiä siellä on aika monta. Ja kolmas kysymys: miten estetään se, että Suomi ei joudu terrorismihyökkäyksen kohteeksi, ja miten tähän on varauduttu?

13.53 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastomuutos on yksi suurimmista turvallisuusuhista, johon myös selonteko ottaa kantaa ja tuo sen esille. Ilmastomuutos aiheuttaa muutoksia ruuantuotannossa, se aiheuttaa paineita muuttoliikkeelle, ja nämä väestönmuutokset ovat yksi, voisiko sanoa, juurisyy sellaiseen turvattuun, jota valitettavasti nyt Euroopassakin on nähty.

Toinen juurisyy on väestönkasvu. Maailman väkiluku kasvaa joka vuorokausi yli 200 000 ihmisellä. Kysyn ministeriltä: voisiko kehitysyhteistyörahoissamme ajatella sellaista sidontaa, että tukea osoitettaisiin niille maille, jotka sitoutuvat asialliseen perhesuunnitteluun, naisten aseman parantamiseen ja nimenomaan siihen, että väkiluku ei näissä maissa eikä missään maassa kasvaisi?

13.55 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun täällä kouluarvosanoja on annettu, niin kyllä myöskin meidän kansallinen yhteisymmärrys ansaitsee vahvan kiitettävän ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ja siihen liittyvissä asioissa. Se on äärimmäisen tärkeä asia.

Puhemies! Myös minä haluan ottaa tämän Arktisen asian vielä esille. Meillähan on maailmanlaajuisesti tilanne niin, että pohjoinen pallonpuolisko uhkaa jäädä ja aika monesikin jää keskusteluissa aika lailla lapsipuolen alemaan, ja siksi on erittäin tärkeää, mitä täällä sekä ulkoministeri että pääministeri ja monet kollegatkin olette sanoneet. Jotta tämä nousee esille, niin tässä toivon erityistä aktiivisuutta Suomelta nyt, kun Arktisen neuvoston puheenjohtajuus meille tulee.

Yksi osatekijä siitä on huoltovarmuus, joka on meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja kokonaisuutensa puolustuksen kannalta äärimmäisen tärkeä asia, se, että me pidämme huolen omasta ruuantuotannostamme, omasta energiantuotannostamme ja niistä välttämättömyshyödykkeistä, jotta meillä niitä varmasti riittää kaikkiin tilanteisiin.

13.56 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kansainvälinen yhteistyö on saanut ihan keskeisen merkityksen tässä keskustelussa, ja nyt eurooppalainen yhteistyö on etenemässä, se on hyvä asia, mutta se ei todellakaan ole mitään yhteistä puolustusta. Sen sijaan kaikki, mitä voidaan tehdä eurooppalaisen kriisinhallintayhteistyön kehittämiseksi, hybridiuhkien torjumiseksi ja sellaiseksi, jossa resurssien käyttöön ja hankin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

taan saadaan kustannustehokkuutta, on tervetullutta. Samaten pohjoismaisella yhteistyöllä ja erityisesti kahdenvälisellä yhteistyöllä Ruotsin kanssa ei ole rajoja.

Nato-yhteistyö on tärkeää, mutta sillä on tietenkin se raja, että me emme ole menossa emmekä pyrkimässä artikla 5:n mukaisiin velvoitteisiin mukaan. Ja kaikella tällä kansainvälisellä yhteistyöllä on kuitenkin se rajoitus, että me emme ole ulkoistamassa emmekä luovuttamassa omaa vastuutamme omien kansalaistemme turvallisuudesta, alueemme koskemattomuudesta ja siitä, että sitä ei käytetä kenellekään vihamielisiin tarkoituksiin.

13.57 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä suuresti hämmästelin tätä ulkoministerin Turkki-lausuntoa, jossa ei sanallakaan mainittu maan erittäin huolestuttavaa ihmisoikeustilannetta ja Suomen linjaa ja kantaa siihen. Vierailin itse Turkissa noin kaksi viikkoa sitten ja tapasin siellä paikallisia kansanedustajia. Siellä on parhaillaan kymmenen laillisen oppositiopuolueen kansanedustajaa vangittuna. Siellä on toimittajia ja tutkijoita irtisanottu ja vangittu, ja 55:tä kansanedustajaa uhkaavat syytteet sen lisäksi, että Turkin hallinto on syyllistynyt ihmisoikeusloukkauksiin Kaakkois-Aasiassa. Millä tavalla Suomi aikoo tähän kehitykseen ottaa kantaa ja ihmisoikeuksien kunnioittamista edistää Suomen ja Turkin välisissä suhteissa tai EU:n ja Turkin välisissä suhteissa? Ja miten ulkoministeri puolustaa sitä, että Suomi myöskin myy aseita Turkkiin? Niin vuonna 2015 kuin tänä vuonna on myönnetty vientilupia patruunoille, (Puhemies koputtaa) joita ainakin viime vuonna ovat käyttäneet Turkin erikoisjoukot.

13.58 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eurooppa maksaa tänä päivänä hyvin kovaa hintaa lähialueidensa levottomuudesta. Ajattelen Lähi-itää, ajattelen Pohjois-Afrikkaa, muita alueita, jotka tuottavat levottomuutta, terrorismia ja myöskin pakolaisuutta kohti Eurooppaa. Ennalta näemme, mitkä ne tekijät ovat, mitkä tällaista synnyttävät. Marginalisaatio, ympäristön suuret muutokset, joihin täällä on viitattu, myöskin nuorten täydellinen näköalattomuus. Voimme ennustaa, kuten edustaja Vanhanen ja edustaja Tuomioja viittasivat, väestökehityksenkin pohjalta, missä elinolosuhteet muuttuvat sellaisiksi, että konflikteja väkisin syntyy.

Näihin voimme vaikuttaa, totta kai, kehitysyhteistyöllä, YK-järjestöjen toiminnan kautta ja niin poispäin. Mutta yhtä tärkeää olisi, että nämä kansainväliset mekanismit konflikteihin vastaamiseksi toimisivat niin YK:ssa kuin Etyjissä. Nyt on ollut viime aikoina nähtävissä, että suurvallat eivät käytä näitä kanavia, eivät luota näihin kanaviin. Olisiko jotakin tehtävissä, että Suomi, Pohjoismaat voisivat vahvistaa YK:ta ja Etyjiä?

13.59 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hienoa, että tässä salissa iso kuva on meille kaikille yhteisesti kirkastunut. Turvattomuus Euroopassa ja ympäri maailmaa on tällä hetkellä lisääntynyt. Suomi on tunnettu rauhanturvaaja- ja kriisinhallintamaana. Kysyisinkin ministeri Soinilta, mitkä valmiudet Suomella on lähettää tällä hetkellä kriisinhallintajoukkoja tai rauhanturvaajia tällaisille konfliktialueille, mikäli sellainen pyyntö YK:lta tulisi.

Sitten täällä on mielipidemittaukseen viitattu. Itse en ole Nato-jäsenyyden kannattaja, mutta tehdyssä mielipidemittauksessa vasemmistoliiton kannattajien keskuudessa Nato-jäsenyyden kannatus on noussut merkittävästi. Se on minusta vähän huolestuttava piirre. (Hälinää)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

14.00 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Selonteko on aiempaa tiiviimpi ja selkeämpi, ja se on hyvä. (Hälinää — Puhemies koputtaa) Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden raja on nyt hämärtynyt. Se johtuu muun muassa terrorismin uhas- ta, kyberuhkien esiintymisestä, ja sen takia täytyy olla uudenlaisia keinoja varautua näihin uhkiin. Myös Euroopan turvallisuustilanne on heikentynyt lähialueiden vuoksi, ja siksi yh- teistyötä kumppanien kanssa on tiivistettävä ja jatkuvaa vuoropuhelua pidettävä yllä.

Suomen rooliin on aiemminkin kuulunut se, mikä tänne on kirjattu, että Suomi harjoit- taa aktiivista vakauspolitiikkaa sotilaallisten uhkien ennalta ehkäisemiseksi. Se on tärkeä linjaus, myös se, että tietoa toimintaympäristön muuttujista ja niihin liittyvistä uhista jat- kuvasti seurataan ja muodostetaan tilannekuva ja ollaan tarvittaessa valmiita muuttamaan myös omaa arviotamme muuttuvien olosuhteiden vuoksi. Siinä pitää olla reagointikykyä ja nopea tässä muuttuvassa toimintaympäristössä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä tähän debattiin seuraavat vastaus- puheenvuorot edustajille Arhinmäki, Heinäluoma, Vanhanen ja Salolainen. (Ilkka Kaner- va: Ja Etyjistä puheen ollen tietenkin, eikö niin, herra puhemies? — Naurua) — No, se oli kerta kiellon päälle.

14.02 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin korjaan edustaja Anderssonin pyynnöstä, että Kaakkois-Aasia oli tietenkin Kaakkois-Turkki hä- nen puheenvuorossaan.

Arvoisa puhemies! Täällä on esitetty aivan oikein jokaisen puolueen puheenvuorossa kriittisiä arvioita Venäjästä, mutta myös ovat kokoomuksen edustajat Zyskowiec ja Vik- man kriittisesti arvioineet sitä, että täällä yritettäisiin jotenkin Venäjän ongelmia ja toimin- taa hyssyttellä. Kuka sitä yrittää hyssyttellä? Viittaatteko te mahdollisesti esimerkiksi tasa- vallon presidentti Niinistöön, joka on sanonut, että jos Venäjän kritiikissä lähtee kilpaile- maan, niin siinä ei enää kyllä voita, että kaikki on sanottu?

Arvoisa puhemies! On tärkeää nähdä, että Suomen turvallisuuden pitää tukeutua laajaan ulkopolitiikkaan, taloussuhteisiin, muuhun yhteistyöhön, ilmasto- ja kehityspolitiikkaan, kansainvälisen oikeuden vahvistamiseen, rauhanturvaamiseen, siviilikriisinhallintaan, pi- dättyväiseen asevientipolitiikkaan. Nämä ovat niitä keinoja, joilla me todella luomme rau- haan, ja tässä keskustelussa nämä ovat jääneet ehkä vähän liian pienille osapuille, (Puhe- mies koputtaa) enemmän puhutaan tästä sotilaallisesta puolesta.

14.03 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaisin siihen osaan tätä meidän turvallisuusajatteluaamme, jossa nyt näitä muutoksia selvästi kaikkein eniten on tapahtumassa suhteessa omiin toimintamahdollisuuksiin, ja se on tämä euroop- palainen yhteistyö. Tämä muu osa on aika lailla raiteillaan. Me tiedämme, mitä siellä ta- pahtuu: pohjoismainen asia, Nato-rauhankumppanuus, myös oma puolustus. Mutta tämä eurooppalainen yhteistyö on se, joka tässä nyt elää, ja siinä selvästikin suuria askeleita ol- laan ottamassa. Pääministeri Sipilä ei tuossa oikeastaan avannut ollenkaan sitä olennaisin- ta asiaa, joka on nyt otettu esille eli mahdollisuus siihen, että EU:n sisällä halukkaat maat lähtisivät tähän rakenneyhteistyöhön eli keskenänsä kehittämään yhteistyötä. Mitä tämä tarkoittaa Suomen kannalta, ja mikä tulee olemaan Suomen hallituksen linja tässä yhteis- työssä? Olen huomannut, että ulkopolitiikkaa erinomaisesti hoitanut ministeri Soini on ol- lut kovin vaitonainen tässä Eurooppa-yhteistyökeskustelussa, ja rohkenen toivoa, että te

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

antaisitte vähän katsausta vaikkapa henkilökohtaisesta ajattelustanne tämän eurooppalaisen (Puhemies koputtaa) puolustusyhteistyön tiivistämisessä.

14.04 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tiedämme, että myös kansalaisten piirissä on hyvin paljon ihmisiä, jotka jopa vastustavat myös eurooppalaista yhteistyötä tai ovat erittäin kriittisiä sille tällä hetkellä. Senkin takia, jos haluamme puolustusulottuvuudessa edetä, yhdyn kyllä niihin puheenvuoroihin, muun muassa Heinäluoman puheenvuoroon, että olisimme mahdollisimman avoimia sekä Suomen omien tavoitteiden että EU:ssa tapahtuvan valmistelun osalta. Tästä tullaan käymään pitkä, perusteellinen keskustelu.

Arktisen neuvoston osalta suuria kaloja meidän kannattaa kalastaa mutta tiedostaa se, että onnistuminen ei ole vain meistä kiinni. Ennen muuta se on maailmanpolitiikan tilanteesta kiinni. Luotan tässä ulkoministeri Soinin, voi sanoa, kokemukseen, että emme myöskään väärällä tavalla tuo suurvaltojen ristiriitoja tähän arktiseen kehykseen. On tärkeää, että Arktisen neuvoston toimintakyky säilyy sellaisena, että se pystyy käsittelemään Arktiksen erityisongelmia riippumatta siitä, mitä maailmanpolitiikassa muutoin tapahtuu.

14.05 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä Euroopan epävakaukskeskustelussa on jäänyt liian vähälle huomiolle se, että itse asiassa eräs tämän epävakauden ydin on pakolaiskysymys. Se sotketaan usein siihen, että on tämä inhimillisen turvan antaminen niille, jotka ovat sota-alueelta paenneet ja muuta, mutta sitten toinen asia on se, että eurooppalainen nationalismi on saanut nimenomaisesti kasvuvoimansa siitä, että tätä pakolaiskysymystä ei ole pystytty ratkaisemaan riittävän hyvin. Juuri sen takia meillä on tätä äärinationalismia eri maissa. Euroopan unionissa pitäisi enemmän nyt keskittyä tämän pakolaisasian ratkaisevaan hoitamiseen sillä tavalla, että se ei pahene koko ajan. Me tiedämme, että satoja ihmisiä tulee koko ajan Välimeren yli, esimerkiksi Italiaan. Jotain tälle on tehtävä, me emme voi jatkaa tällä tavalla, sillä tämä merkitsee sitä, että tyytymättömyys ja nationalismi, äärinationalismikin, kasvavat Euroopassa, ja se ei ole hyvä asia. Tämä ei ole puheenvuoro (Puhemies koputtaa) sen puolesta, että pakolaisiin pitäisi suhtautua erittäin kielteisesti, vaan sen vuoksi, että otettaisiin järki käteen tässä, mistä nämä vaikeudet johtuvat.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä edustaja Kanerva, ja sen jälkeen ministerin vastaus.

14.06 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haasteeseen siitä, mitä Etyj, YK voivat tehdä, kaksi positiivista seikkaa: On hyvin mahdollista, että Euroopan kyteissä, pitkittyneissä kriiseissä löytyy lähiaikoinakin eteenpäin meneviä mahdollisuuksia sekä Kyproksen kriisin ratkaisemiseen että Moldova—Transnistria-kysymyksen hoitamiseen myönteisellä tavalla. Ne ovat asioita, joissa löytyy rauhanvälityksen keinoin mahdollisuuksia nähdä positiivista tulevaisuutta, ja niitä tehdään ilman isompaa julkisuutta tällä hetkellä, jotta lopputulos voisi olla onnistunut. Nyt kummankin näiden kriisien ratkaisulla voi olla merkittävä vaikutus. Sen lisäksi korostan sitä, että ainakin osaltani olen yrittänyt jo avata sekä YK:n että Etyjin keskinäisen rauhanvälitystoiminnan tehostamista, jossa kumpikin katsomme toistemme mahdollisuuksia operoida tehokkaasti yhdessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Soini, 5 minuuttia. (Eero Heinäluoma: Riittääkö?)

14.07 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa herra puhemies! Kysymyksiä on viljalti, mutta aloitetaan veteraaniedustaja Eero Heinäluoman kysymyksestä, tästä EU-puolustuksesta ja siitä, mitä kaikkea se merkitsee ja mitä se ei merkitse.

Aloitetaan tästä Pariisin terrori-iskusta ja sen seurauksista. Mielestäni Ranska teki palveluksen koko Euroopalle aktivoitessaan 42.7 artiklan. Silloin ensimmäistä kertaa käytännössä nähtiin, onko Lissabonin sopimuksesta käytännössä mihinkään, ja olihan siitä. Ja tämä tapahtui nimenomaan niin, että Ranskan lähettiläät ottivat pääkaupunkeihin yhteyttä. Tämä johti neuvottelujen jälkeen siihen, että Suomi korvasi UNIFILissä ranskalaisia rauhanturvaajia, joita sitten vapautui mahdollisesti Maliin, Keski-Afrikkaan, minne meniväkään.

On hyvä aina muistaa, että toimintakyvyt ovat jäsenmailla, eivät EU-instituutioilla, kun puhutaan näistä asioista. Ja silloin kun sotilaallista avunantovelvoitetta toteutetaan, niin päätöksiä tehdään Helsingissä, Berliinissä, Pariisissa, ei Brysselissä. On tärkeää huomata, että tämä on hallitusten välistä toimintaa, ja toki siinä myös EU-instituutiot ovat mukana.

Sitten jos ajatellaan sitä, voisiko asioita tehdä fiksummin, minä olen tätä paljon miettinyt näitten puolustusmäärärahojen kautta, koska nyt lienee ilmeistä, että Yhdysvalloista tulee Eurooppaan varsinkin Nato-jäsenille viesti, että puolustusmäärärahoja on korotettava. Se on varmaan yksi asia, mutta toinen voisi olla, että meillä on varmaan aika lailla eri puolilla, ehkä myös Natossa, suorituskykyjen päällekkäisyyksiä. Niitten tehokkaampi koordinointi, yhteinen suunnittelu, ehkä yhteiset materiaalihankinnat voivat johtaa siihen, että käytettävän rahan määrä voi jopa laskea, ei tarvitse ainakaan nousta, jos näitä asioita tehdään paremmin, perusteellisemmin eikä niin paljon päällekkäin.

Sitten se on hyvä sanoa, että eurooppalaisesta armeijasta ei ole kysymys eikä sitä kukaan aja eikä päällekkäisiä rakenteita, niissä ei olisi mitään järkeä. Mutta yksi semmoinen kysymys, mistä meidän passaa keskustella, on, että mitä Britannia tekee sen jälkeen, kun se Euroopan unionista eroaa. Ja minun mielestäni meillä on selvä intressi pitää Britannia lähellä yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Se on suorituskyvyltään kuitenkin Euroopan suorituskykyisin sotilasmahti.

No, jottei mene ihan... Edustaja Heinäluomaan meni jo 3,5 minuuttia, mutta kaikki oli ansaittua.

Sitten muutama tärkeä asia Arktiksesta. Esimerkiksi tällainen: Olen moneen kertaan sanonut, aina kun kuljen maailmalla, että Suomessa tehdään 60 prosenttia maapallon jäänmurtajista ja kaikki hyvät. Tämä on tärkeää. Esimerkiksi meillä pidetään kaikki satamat auki ympäri vuoden. Meillä on paljon annettavaa tutkimukseen, ympäristötoimintaan ja muuhun tällaiseen. Ja se on äärimmäisen tärkeää myöskin sen kannalta, että se on meille iso mahdollisuus, että Venäjä ja USA ovat tällaisessa yhteistyössä mukana Pohjoismaiden ja Kanadan kanssa. Eipä sen parempaa matkalippua puheille voi juuri kuvitella. Nyt on vain kysymys siitä, että kaikki osallistuvat.

Tästä hybridikeskuksesta muutaman asian totean. Siinä nyt vielä katsotaan, onko se kansainvälinen sopimus vai niin sanottu memorandum of understanding, mikä siitä tehdään. Muoto ei ole mielestäni se olennainen asia. Valtioneuvoston kansliasta Matti Saarelainen jo hoitaa tätä asiaa, niin että tämä etenee konkreettisella tavalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Sitten jos puhemies vielä sallii tähän Turkki-asiaan vastaamisen, niin totta kai Suomi on, ja olen henkilökohtaisesti, huolestunut Turkin ihmisoikeustilanteesta. En hyväksy lehdistönvapauden rajoittamista, en hyväksy väkivaltaa enkä opposition vainoamista. Mutta ajatellaanpa hetki: Jos meidän eduskuntaa olisi ammuttu, jos meidän Yleisradio olisi sotilasvallankaappauksella vallattu ja 300 ihmistä kuollut, niin kyllä nämä pitää tutkia. Mutta se ei saa tietenkään johtaa siihen, että näitä käytetään kylttinä ihmisoikeuksien loukkaamiseen. Se on tietenkin täysin selvää.

Ja mitä tulee sitten siihen perusajatukseen, niin minä en ymmärrä sitä, miten me vaikuttamme, jos me vetäydymme kanssakäymisestä. (Li Andersson: Asemyynti!) Minä en ymmärrä, miten me vetäytymällä vaikuttamme. Me emme vetäytymällä vaikuta. Me vaikuttamme sillä, että me osallistumme... (Paavo Arhinmäen välihuuto) — Edustaja Arhinmäki, koettakaa kuunnella. — Meidän pitää osallistua, ei vetäytyä. Minä uskon, että vasemmistoliitto on tässä samaa mieltä. Ette te ole vaatineet suuressa valiokunnassa näitten neuvottelujen lakkauttamista ettekä ilmeisesti täälläkään. (Paavo Arhinmäki: Miten se asemyynti?)

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otamme vielä yhden vastauspuheenvuorokierroksen, ja sen aloittaa edustaja Paloniemi.

14.14 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta on tehnyt ulko- ja turvallisuuspoliittisessa kannanotossaan avauksen EU:n yhteisestä, kunnianhimoisesta Afrikka-strategiasta. Suomelle osana Eurooppaa Afrikan, erityisesti Pohjois-Afrikan, kehitys on aivan ratkaisevan tärkeää. Kansainvaelluksen kaltaisen muuttoliikkeen vaihtoehtona on perinteisen kehitysavun lisäksi EU:n laaja ja kunnianhimoinen yhteistyö kaupan, elinkeinoelämän kehittämisen, maatalouden, koulutuksen ja muiden kestävästä kehitystä kokonaisuutena synnyttävien toimien osalta.

EU:ssa on nyt tällä hetkellä kehitteillä investointiohjelma, jolla on tarkoitus puuttua muuttoliikkeen perimmäisiin syihin esimerkiksi Afrikassa. Minä haluaisin tietää, mitä ministeri tästä avauksesta ajattelee — nimenomaan tästä investointiohjelmasta. Se ei ole saanut varauksetonta kannatusta, mutta voisiko tämä toimia, vai hajottaako se EU:n yhteistä kehityspolitiikkaa? Vähän sen tyyppisiäkin arvioita on esitetty, että kannattaisi koota tässä mielessä munat yhteen koriin ja tehostaa kehityspolitiikkaa EU:ssa yhteisesti.

14.15 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvostan toki sitä, että ministeri Soini soi vastauksestaan 3,5 minuuttia edustaja Heinäluoman hyvälle kysymykselle. Mutta jotenkin minulle jäi vielä vähän sellainen onnto olo tuon vastauksen suhteen, eli taisi vielä jäädä vähän hämärän peittoon se, miten näette, ministeri Soini, ja miten Suomi näkee sen, mikä on meidän tuleva toimintamme suhteessa tähän rakenneyhteistyön tiivistämiseen ja siihen ajatukseen, että jotkut maat voivat tätä nyt halutessaan lähteä tekemään, koska se on aivan olennainen, iso kysymys. Tietenkin juuri siksi on hyvin tärkeää, että hallitus nyt selkeyttää, mikä on hallituksen linja, mikä on Suomen linja, ja tämä täytyy tuoda nimenomaisesti koko eduskunnan keskusteltavaksi. Minä uskon, että sen lisäksi, että koko eduskunta haluaa tämän keskustelun käydä, haluaa tietoa, haluaa selkeyden Suomen linjoista ja suhtautumisesta tähän isoon muutokseen, myös kansalaiset haluavat sen tietää. Kansalla on oikeus tietää näistä asioista, ja siksi toivon, (Puhemies koputtaa) että hallitus mahdollisimman avoimesti nyt jatkaa työtään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

14.16 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä elämäni aikana olen huomannut, kuinka ulko- ja turvallisuuspolitiikka on enenevässä määrin myös ilmastoto- ja ympäristöpolitiikkaa, mistä edustaja Haavisto puhui hyvin, joten en lähde sitä toistamaan. Meidän on hyvä huomata, kuinka se vaikuttaa ihmisten elinolosuhteisiin ja siihen, miten he liikkuvat. Samoin myös täällä edustaja Kiuru toi hyvin esille näitä juurisyitä, kuten väkiluvun räjähdysmäisen kasvun.

Mutta olisin oikeastaan kysynyt kansalaiskeskusteluun liittyen meidän viisaalta, koke-neelta ulkoministeri Soinilta, mitä te itse vastaisitte, kun kansalaiset keskustelevat hyvin paljon siitä, kuinka me olemme kääntäneet Venäjälle selkämme ja olemme mukana tässä EU:n pakotepolitiikassa, joka on hyvin tuhoisaa meidän taloudelle. Itse koen, että me emme voi sivuuttaa tämäntyyppisiä toisen itsenäisen valtion loukkaamisia. Mitä vastaisit näille kansalaisille, jotka kuuntelevat tätä: miksi Suomi on mukana näissä pakotteissa?

14.17 **Juhana Vartiainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouspolitiikka ja turvallisuuspolitiikka on vanhastaan politiikassa käsitelty aivan eri asioina, mutta on hyvä muistaa myös se, että turvallisuuspoliittinen voima ja toimintavapaus riippuvat myös siitä, miten vahva julkistalous ja kansantalous meillä on. Tätähän koko Suomen sodanjälkeinen historia osoittaa. Ja jos julkistaloutta hoidetaan leväperäisesti, niin se muuttuu ajan mittaan myös turvallisuuspoliittiseksi ongelmaksi. Sen takia on myös turvallisuuspoliittisesti ensiarvoisen tärkeää, että me hankkiudumme eroon kestävyysvajeestamme ja pääsemme taas parhaaseen luottokelpoisuusluokkaan. Silloin me voimme aina tarvittaessa huolehtia puolustusmenoista, vaikka niitä pitäisi kasvattaakin, voimme solmia liittoja ja aliansseja haluttuna jäsenenä, yhteistyökumppanina, ja olla edullisin ehdoin luottokelpoinen kaikenlaisissa kansainvälispoliittisissa kriisitilanteissakin. Siksi vetoan voimakkaasti hallitukseen ja tähänkin saliin, että tästäkin näkökulmasta otetaan julkistalouden edelleen ammottava kestävyysvaje ensiarvoisen tärkeänä ongelmana, josta hankkiudutaan eroon.

14.19 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Matti Vanhanen mainitsi puheessaan, ettei tarvitse olla ennustaja, kun laskee väestönkehityksen ja ilmastomuutoksen vaikutukset yhteen ja päättlee, että Afrikka tulee hallitsemaan tämän vuosisadan ulkopoliittista agenda. Pakolaisuudenkin juurisyiden näkökulmasta haluan nostaa esiin ilmastotyön ja Pariisin sopimuksen toimeenpanon tärkeyttä. Olin marraskuussa paikalla Marrakechin ilmastokokouksessa, ja siellä ihan konkreettisesti rakennettiin luottamusta kehittyvien ja kehittyneiden maiden välillä. Hyvin konkreettisia hankesopimuksiakin syntyi. Olen todella tyytyväinen siihen, että hallitus on ottanut yritysten osallistamisen ja kehitysyhteistyön ulkopoliittikan agendalle. Ilmastomuutoksen torjunta on ekologinen ja inhimillinen välttämättömyys, mutta myös valtava taloudellinen mahdollisuus. Tässä on valtavia mahdollisuuksia — ei hukata tätä nyt.

Joulurauhaa.

14.20 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Rauhan rakentamisen ja sen vaalimisen pitää olla Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ydin. Tämän vuoksi Suomen on syytä pysyä sotilasliitto Naton ulkopuolella myös tulevaisuudessa. Mutta sen sijaan YK:n roolia rauhanturvaamisessa ja konfliktien ehkäisyssä pitää vahvistaa ja selkeyttää. Tässä prosessissa Suomen on luonnollista olla mukana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Uskon, että turvallisuus ja rauha ovat meille kaikille niitä äärimmäisen tärkeitä asioita. Sen vuoksi konfliktien ennaltaehkäisyssä eriarvoistumisen ja köyhyyden torjumisen pitää olla meidän kaikkien yhteinen tahtotila niin täällä kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Silti tässä salissa on tehty tänäänkin hallituksen esityksestä sellaisia päätöksiä, jotka vievät Suomea ihan päinvastaiseen suuntaan, valitettavasti. Kysyisinkin teiltä, ministeri Soini: mitkä ovat ne konkreettiset toimet, joilla aiotte edistää Suomen kansainvälistä asemaa rauhanrakentajana, ja ettekö todellakaan näe mitään moraalista tai eettistä ongelmaa Suomen aseviennissä maihin, jotka ovat syyllistyneet viattomien siviilien, kuten lasten ja naisten, pommittamiseen?

14.21 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pienen maan, kuten Suomen, ulko- ja turvallisuuspolitiikassa osaaminen on keskeisessä merkityksessä. Rajalliset resurssit on osattava kohdistaa oikein. Suomi on aivan oikein 1995 EU:hun liittymisen jälkeen panostanut Eurooppa-osaamiseen mutta samalla ehkä joutunut tinkimään siitä kansainvälisestä osaamisesta, mitä tapahtuu EU:n ulkopuolella globaalisti ja miten ulkoasiainhallinto on pystynyt resursoimaan toimintaansa esimerkiksi Kauko-Aasiassa.

Eniten olen kuitenkin oman sukupolveni näkökulmasta huolissani Venäjä-osaamisesta, mikä sen tämänhetkinen tilanne on, miten me sitä kehitämme ja miten saamme osaajia jatkossa ei pelkästään ulkoasioidenhallintoon mutta myös akateemiseen maailmaan, työelämään ja niin edelleen. Ministeri Soini, oletteko samaa mieltä?

14.22 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Barentsin alueneuvoston puheenjohtajana olen tässä hiukan hämmästellyt sitä, kuinka kevyesti loppujen lopuksi arktinen yhteistyö tässä selonteossa on huomioitu, mutta on hyvä, että tässä keskustelussa kuitenkin arktisuus on noussut voimakkaastikin esille. Ulkoasiainvaliokunta on mietinnössään hyvin todennut sen, että arktisella alueella tehdään edelleen erimuotoista yhteistyötä eikä jännitteisen tilanteen pitäisi antaa jatkossakaan häiritä sitä. Juuri näin, ja tähän myös perustuu Barentsin alueella mittava yhteistyö Ruotsin, Norjan, Suomen ja Luoteis-Venäjän kolmentoista alueen kesken. Teemme siellä hyvin käytännönläheistä yhteistyötä ja olemme hyvin yksimielisesti todenneet sen, että tuolla alueella ei ole syytä antaa tilaa kansainvälisille jännitteille vaan on pyrittävä tekemään alueitten kesken tarpeellista yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan. (Eero Heinäluoma: Painava puheenvuoro!)

14.23 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten ulkoministeri Soini sanoi, on todella tärkeää pitää keskusteluyhteys, neuvotteluyhteys Venäjään, Yhdysvaltoihin, joka maahan, ja myös Turkkiin. Jos tämä keskusteluyhteys, neuvotteluyhteys loppuisi, niin ongelmat olisivat vielä suurempia. Kysyisinkin, kun tämä mietityttää, mikä on Yhdysvaltojen ja Venäjän suhde sitten tulevaisuudessa. Voisiko olla mahdollista, että Suomi on se, joka lisäisi tätä vuoropuhelua näiden maiden välillä? Voisiko ajatella niin, että tuleva presidentti Trump ja Putin kohtaisivat Suomen kamaralla, ja mitkä olisivat vaikutukset sitten Suomelle siitä? Suomi on kuuluisa rauhanvälittäjämaana, rauhanturvaajat ovat tehneet loistavaa työtä myös sen suhteen.

14.24 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ministeri Soini sanoi, että me vaikutamme Turkin ihmisoikeustilanteeseen kanssakäymisen kautta. Kyllä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

hän asekauppa on aivan erilaista kanssakäymistä kuin esimerkiksi diplomaattisten suhteiden ylläpitäminen. Sen takia asekaupalle on asetettu aika tiukat kriteerit niin kansallisesti kuin YK:n ja EU:nkin tasolla, koska se on sen luontoista kanssakäyntiä, jonka kautta maat tahtomattaan voivat olla myötävaikuttamassa tilanteen pahentumiseen maissa, joissa ihmisoikeustilanne on heikko tai joissa muuten on paljon epävakautta.

Suomen virallisen linjan mukaan Suomi ei vie puolustusmateriaalia sotaa käyviin ja ihmisoikeuksia polkeviin maihin. Tämä linjaus ei näytä toteutuvan Turkin osalta. Kyllä me vaadimme vasemmistoliitossa sitä, että Suomi lakkaa käymästä asekauppaa Turkin ja muiden ihmisoikeuksia polkevien maiden kanssa. Olemme myöskin johdonmukaisesti vastustaneet EU:n ja (Puhemies koputtaa) Turkin välistä pakolaissopimusta, joka ei myöskään ihmisoikeuksien näkökulmasta ole perusteltu.

14.25 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän Turkki-kantaan: On erittäin tärkeätä, että Eurooppa ja Turkki kykenevät tekemään yhteistyötä. Se on tänä päivänä täysin selvää, ja yhtä selvää on se, että Turkki tulee ankkuroida Eurooppaan. Se on ollut aina, pitkään, Suomen vakiintunut linja, ja se on meidän pitkän tähtäyksen tavoitteemme myös jatkossa.

Mutta samaan aikaan, ministeri Soini, emme me voi ummistaa silmiämme siltä, mitä Turkissa tänä päivänä Erdoganin hallinnon alla tapahtuu. Maassa tapahtuu ihmisoikeusloukkauksia, merkittäviä oppositiopoliittikkoja on vangittu, puolueitten puheenjohtajia on vangittu, tiedemiehiä, tutkijoita, journalisteja — tämä kaikki tapahtuu Euroopan silmien alla tilanteessa, jossa me jatkamme toimintaamme ikään kuin mitään ei olisi tapahtunut.

Euroopan parlamentti äänesti lähes yksimielisesti EU-jäsenyysneuvottelujen jäädyttämisen puolesta, ja tätä kyllä pitää meidänkin vakavasti nyt pohtia. Tavoite ei ole katkaista neuvotteluja — tässä on semantiikka erittäin tärkeätä — vaan jäädyttää neuvottelut ja hankkia joku tapa, jolla me voimme vaikuttaa tilanteeseen. Mikä on, ministeri Soini, teidän vipuvoimanne vaikuttaa Turkin tilanteeseen?

14.27 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskustelua on käyty aivan aiheellisesti eurooppalaisesta yhteistyöstä, sen lisääntymisestä, tavaltaan eletään momentumia turvallisuuspoliittisessa mielessä. Silloin tietysti kysytään, mikä on Euroopan unionin kyky lisätä tätä yhteistyötä tilanteessa, jolloin brexit toteutuu, ja varmaan brexit-neuvotteluissa on myöskin joku turvallisuuspoliittinen ulottuvuus läsnä, ja tämä on vaativa tehtävä. Toivon, että Euroopan unioni todella pystyy nyt etenemään turvallisuuspoliittisessa yhteistyössä konkreettisesti.

Totta kai tällä taloudellisella ulottuvuudella on myöskin merkitystä, mistä edustaja Vartiainen puhui. Näemme Ukrainan tilanteen, jossa valtio joutuu kerjäämään sekä energiaa että rahaa muualta, ja silloin on ulkopuolelta helppo tulla vaikuttamaan tähän tilanteeseen. Eli kyllä pienen maan, joka elää suuren maan naapurissa, on aina tärkeätä pitää taloudellinen itsenäisyys mielessään, niin kuin esimerkiksi Baltian maat ovat sen hyvin tiedostaneet. Tietenkin meidänkin Suomessa pitää laittaa omat asiamme kuntoon, niin kuin parhaillaan erittäin hyvin teemme.

14.28 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Helsinkiin on jo muutamana vuoden ajan, ainakin lehtitietojen mukaan, suunniteltu suurmoskeijaa. Se on noin sadan miljoonan euron hanke, ja rahoitus tiettävästi tulisi aika pitkälti ulkomailta. Helsin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

gin Sanomat uutisoi viime vuonna, että tämä hanke on Suomen muslimiyhteisössä aiheuttanut kovia jännitteitä, šiiat ja sunnit näkevät asiat hieman eri tavalla. Kysyn ministeri Soinilta: miten näette ensinnäkin muslimiyhteisön näkökulmasta tämän hankkeen? Ja sitten toisaalta: miten näette, kuinka suomalainen yhteiskunta on henkisesti valmis tällaiseen hankkeeseen, joka sinänsä on aivan perustuslain mukainen? Uskonnonvapaushan meillä on yksi perustuslain kirjauksista, mutta varmasti herättää intohimoja moneen suuntaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä seuraavat vastauspuheenvuorot: Arhinmäki, Heinäluoma ja Kaikkonen. Sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen puhujalistaan.

14.29 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskusteluyhteys Turkin kanssa on tärkeä, mutta keskustelu ei voi olla patruunoita, joita Suomi tällä hetkellä vie Turkkiin. Samalla tavalla Helsingissä kaikki puolueet tarkastelevat kriittisesti suurmoskeijan rahoitusta, mutta ne rahoittajat tämän moskeijan takana ovat samoja maita, joihin Suomi vie aseita. Tässä me näemme aika suurta ristiriitaa.

Arvoisa puhemies! Tässä ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä nostetaan EU:n suurimmiksi haasteiksi työttömyys, syrjäyttäminen, äärinationalismi, rasismien nousu. Näihin ongelmiin ei vastata aseilla, näihin ongelmiin ei vastata puolustusyhteistyöllä, vaan yhteiskuntaa vahvistamalla, pitämällä huolta kaikista. Nyt kysymys kuuluukin, kun perussuomalaiset ovat olleet aina EU-kriittisiä ja sanoneet, että "missä EU, siellä ongelma": Millä ihmeellä te nyt olettekin sitä mieltä, että EU (Puhemies koputtaa) on se, joka ratkaisee Euroopan puolustusongelmat? Eikö tämä ole liittovaltiokehitystä ja sen kannattamista, jos mikä?

14.30 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä keskusteluhan on monipuolinen, ja siinä tulee eri näkökohtia. Tulee kuitenkin mieleen, että siitä kun Turkilla on ollut olennainen merkitys meidän turvallisuusajattelussa, taitaa olla toista sataa vuotta, siitä, kun Suomen kaarti kävi sotaa ja Suomen ja Turkin turvallisuusintressit kohtasivat toisensa. Ehkä tänä päivänä kuitenkin meille tämä Eurooppa-kysymys on läheisempi, ja sinällänsä olen hyvin iloinen ulkoministeri Soinin vastauksesta tähän Eurooppayhteistyöasiaan. Täytyy sanoa, että oli musiikkia korvilleni kuulla teidän käsityksenne siitä, mikä on eurooppalaisen yhteistyön merkitys Suomen turvallisuudelle.

Mutta edelleenkin jäi tämä rakenneyhteistyöasia käsittelemättä. Sehän on se varsinaisen juttu, joka on tässä se suurin, merkittävin uusi asia. Jos Euroopan unionin sisällä osa jäsenmaista lähtee tekemään tiiviimpää keskinäistä yhteistyötä EU-sopimusten mukaisesti tällä rakenneyhteistyökonseptilla, niin mitä Suomen hallitus tulee tekemään? Onko Suomen hallitus tässä mukana, ja jos on, niin millä tavoitteilla?

14.31 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailman kriisejä pitäisi ratkoa itse asiassa ensisijaisesti YK:n johdolla. Niin tietysti yritetäänkin, mutta liian usein nähdään tilanne, jossa YK on käytännössä kyvytön tai halvaantunut ratkomaan ongelmia. Suurvaltapolitiikan jännitteet näkyvät sielläkin. YK tarvitsee ehdottomasti reformin, jotta sen toimintakyky voidaan palauttaa sille tasolle kuin tarvitaan. Samaan aikaan yhä useammin Yhdysvallat ja Venäjä käyvät keskenään keskustelua erilaisista maailmanpolitiikan kriiseistä. Se on enimmäkseen hyvä asia, mutta huono asia se on silloin, jos

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

kansainvälinen yhteisö ei ole riittävästi mukana näissä neuvotteluissa. Tarkoitan ennen muuta YK:ta, mutta myös yhä useammin EU näyttää olevan sivussa. Esimerkiksi Syyrian kriisin ratkaisussa EU:n rooli on ollut aika vähäinen. Tilanne samaan aikaan Syyriassa on traaginen varsinkin Aleppon kaupungissa. Miten voitaisiin vaikuttaa siihen — tai voidaan-ko vaikuttaa siihen — että EU:n ja YK:n roolit olisivat nykyistä vahvempia maailman kriisien ratkaisuissa?

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Soini, 5 minuuttia.

14.33 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Yritän niin hyvin ja tiivistä kuin ikinä, mutta nämä haastamiset on kuitenkin pistettävä nyt etusijalle.

Eli haluan nyt tarkistaa: sanoitteko te, edustaja Andersson, että te vastustatte EU:n ja Turkin välistä pakolaissopimusta? (Vasemmistoliiton ryhmästä: Kyllä!) — Uskomatonta. Siellä on 3,1 miljoonaa pakolaista. Minnekä he sieltä lähtevät? Tämä on minun mielestäni täysin vastuuton ja käsittämätön kanta. Me tarvitsemme yhteistyötä, nimenomaan sitä, jolla me lievitämme sitä tuskaa. Jos Turkki ei heitä olisi ottanut vastaan, olisivatko he Syyriassa? En voi ymmärtää tätä.

Sitten toinen asia. Haluan nyt kysyä: Mikä on SDP:n linja? Onko linja se, että neuvottelut jatkuvat, vai onko linja se, että neuvottelut jäädytetään? Kumpi on SDP:n linja? Toivon, että se on se, mikä on Suomen pitkä linja.

Sitten: Missä EU, siellä ongelma. Totta kai kun katsoo, missä tilanteessa Euroopan unioni on, niin ongelmista ei ole pulaa. Mutta ongelmia pitää lievittää, ja sen takia pitää toimia aktiivisesti. (Vasemmistoliiton ryhmästä: Rautaa rajalle!)

Mitä tulee sitten suurmoskeijaan: On tietysti selvä, että ulkomainen rahoitus ja tämä šiiä—sunni-puoli on sellainen, jota on syytä tarkastella. Ja ihan todella tarkasti. Uskonnonvapaus on tietysti asia, jota pitää kunnioittaa myös sillä tavalla, että uskontoa pitää voida harjoittaa.

Sitten tähän edustaja Heinäluoman hyvään pohdintaan sanoisin näin vielä tästä rakenneyhteistyöstä tai muusta, että nämä eivät ole mitään esikuntakysymyksiä eikä niitä pidä mystifioida. Mikä on tärkeätä, on rakentaa tehokkaammat ja yhtenäisemmät suunnittelu- ja johtamiskyvyt kriisinhallintaa varten, ei alueelliseen puolustukseen. Minun mielestäni tämä on hyvin tärkeä asia, kun mennään yhteistyössä, että mihin mennään: kriisinhallintaan — ei mitään tuplajärjestystä Naton kanssa, ja Suomi ei ole Naton jäsen. Tämä on minun mielestäni erittäin tärkeää.

Afrikasta haluan sanoa vielä, että se on meille kohtalon manner monella tavalla. Meillä on kaksi mahdollisuutta: Jos Afrikkaa vakautetaan ja siellä on työllisyyttä ja siellä on tulevaisuuden näkymää, silloin me joudumme Afrikasta ottamaan vastaan afrikkalaisia tuotteita reilun pelin hengessä, tai muuten sitten otamme vastaan afrikkalaisia ihmisiä suuren siirtolaisuuden kautta. Nämä ovat ne vaihtoehdot. Minun mielestäni reilu kauppa, reilut pelisäännöt — ensimmäinen vaihtoehto — on parempi.

Sitten, pehmeä mies kun olen, tämä 1325, naiset ja tytöt: Pidän sitä aika hyvänä, että joskus karutkin kaverit maailmalla puhuvat naisten ja tyttöjen puolesta. Olin Afganistanissa käymässä tässä runsas kuukausi sitten, ja kyllä se, että tytöt pääsevät kouluun, kyllä se, että naiset osallistuvat yhteiskuntaan, on ainoa pohjatapa, jolla tämänkaltaiset maat pystyvät nousemaan. Ja yksi syy, miksi Suomi on siellä Resolute Supportissa vielä mukana: me luamme osoittaa sitoutumista siihen, että Afganistan jonakin päivänä pääsee sellaiseen ti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

lanteeseen, jota me esimerkiksi täällä omassa maassamme nautimme. Minun mielestäni on täysin käsittämätöntä asettaa tytöt ja pojat eri asemaan. Jos me ajattelemmme rauhan ja konfliktien ratkaisuja, naiset ovat avainasemassa tässä. Meillä kaikilla on äiti, ja ainakin minun täytyy sanoa, että kun äiti puhuu, niin kyllä poika kuuntelee. Minä olen aivan varma, että tämä pätee myös monissa muissa maissa. Äidit ovat tärkeitä.

Aivan lopuksi, arvoisa puhemies, haluan kiittää tästä keskustelusta. Minun mielestäni tämä osoittaa eduskunnalta erinomaista arvostelukykä, ja minulla ei ole mikään kiire — joudun muutaman asian hoitamaan, mutta tulen sen jälkeen kuuntelemaan puheenvuoroja tänne takaisin. Kiitos tästä debattivaiheesta, ja jos tulee tarvetta, niin debatoidaan lisää.

Puhemies Maria Lohela: Käydään sitten tuota puhujalistaa eteenpäin.

14.38 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Eurooppa on sodassa ääri-islamismia vastaan. Joka tämän kiistää, elää sellaisessa haavemaailmassa, johon ei kerta kaikkiaan ole varaa. Euroopan päätöksentekijöiltä odotetaan nyt määrätietoisia tekoja. Päätöksentekijöiden odotetaan tunnustavan tosiasiat.

Yhteistyö on avain voittoon. Yhdysvaltain ja Israelin kaltaiset maat ovat luonnollisia liittolaisiamme taistelussa ääri-islamismia vastaan. Kuten olen aiemmin Siirtolaiskriisikirjassa kirjoittanut, tarvitaan mahdollisimman laaja liittouma tuhoamaan Isis. Tavoitteen toteuttamiseksi on tehtävä yhteistyötä myös Venäjän, eri arabimaiden ja jopa Syyrian hallinnon kanssa. Tätä taustaa vasten on aivan oikein, että Suomi vahvistaa kurdien peshmerga-joukkojen koulutusta.

Länsimaat vastustavat Syyriassa lähes kaikkia konfliktin osapuolia, mikä näyttää moraalisesti selkärankaiselta, mutta strategisesti se on katastrofi. Tulokset puhuvat puolestaan. Syyria-strategian on muututtava. Jos haluaa pelata isoa peliä Lähi-idässä, täytyy olla valmis likaamaan kätensä.

Euroopan unionin ulkorajavalvonta on saatava kuntoon, tai muuten sisäinen vapaa liikkuvuus on lopetettava. Euroopassa on seurattava tarkemmin, mitkä toimijat rahoittavat moskeijoita ja muita islamilaisia yhteisöjä, sillä sen lauluja laulat, jonka leipää syöt. Nykyisin kärsijänä ovat myös vaikutuksille alttiit musliminuoret, jotka joutuvat radikaalisarjain paoloihin. Jatketaanko itsepetosta jälleen seuraavaan Berliinin kaltaiseen terroristiiskuun asti vai myönnetäänkö, että terrorismin vastainen taistelu on maailmankatsomuksien sotaa, jossa ääri-islamistit haluavat tuhota koko länsimaisen elämänmuodon? Kantaako muslimiyhteisö sen vastuun, joka sille kuuluu?

Arvoisa puhemies! Venäjän kanssa on pidettävä rakentava keskusteluyhteys. EU:n pakotteet ovat sidotut Minskin sopimuksessa saavutettaviin edistysaskeliin, joissa eteneminen helpottaisi Venäjän kanssa käytävän keskustelun edellytyksiä. Eristetty Venäjä ei ole kenenkään etujen mukaista. Ulkopoliittisen instituutin hallituksen jäsenenä katson, että Suomen Venäjä-tuntemusta on monipuolistettava ja syvennettävä. Selonteossa Suomi vahvistaa asemaansa osana läntistä yhteisöä. Suhde Ruotsiin ja Yhdysvaltoihin korostuu. Uskon, että presidentti Donald Trumpin johdolla Yhdysvaltain läsnäolo Euroopassa säilyy vakaana. Yhdysvaltojen ja Suomen suhteet säilyvät hyvinä ja kehittyvät entistäkin paremmiksi, mikäli se on minusta kiinni.

Perussuomalaisilla on viralliset suhteet republikaanipuolueeseen, perussuomalainen ulkoministeri ja republikaaneilla presidentti sekä enemmistö edustajainhuoneissa ja senaatis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

sa. Suomella on erinomaiset mahdollisuudet edistää suhteita Yhdysvaltoihin. Tartutaan ti-laisuuteen, sillä hyvät suhteet Yhdysvaltoihin ovat Suomen kansallinen etu.

Arvoisa puhemies! Yli 17 miljoonan britin valinta jättää EU on mandaatti vaiheittaiselle kansallisen itsemääräämisoikeuden palauttamiselle. Kuten europarlamentaarikko ja yksi tunnetuimmista Leave-kampanjan keulakuvista Daniel Hannan asian kiteyttää: "Iso-Britannia on valinnut tien kauemmas EU:n poliittisesta unionista ja kevyemmän järjestelyn, joka perustuu kaupankäyntiin."

Suomi ei saa olla EU:n ajopuu, vaan Suomen on oltava rakentavan kriittinen. Brexit-neuvottelut kestävät vähintään kaksi vuotta, ja se antaa meille arvokasta aikaa käydä keskustelua siitä, millaisessa unionissa haluamme olla jäsenenä. Toivon, että Suomi antaa Britannialle täyden tukensa neuvotteluissa EU-erosta. Uskon, että Britannian tuleva suhde EU:hun tulee perustumaan vapaakauppasopimukseen, jonka osana määritellään EU-kansalaisten asema Britanniassa.

Suomen vahvuus on aina ollut yhtenäinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Vapaassa yhteiskunnassa on tervetullutta esittää erilaisia näkemyksiä, mutta yhteinen isänmaan etu on puoluepoliittikoinnin yläpuolella. Presidentti Kyösti Kallion sanoin "toivon sydämeistäni, että se yhteistunto, joka koettelemuksissamme on meitä pystyssä pitänyt, yhä lujittuisi, sillä siitä riippuu kansamme menestys ja tulevaisuus".

14.43 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon julkaisusta on noin puoli vuotta. Siinä ajassa ulko- ja turvallisuuspoliittinen toimintaympäristö on ehtinyt muuttua melko lailla. Yksi muutos on EU:n tasolla tehdyt linjaukset unionin turvallisuuspoliittisen yhteistyön syventämisestä. Se on nähtävä reaktionä sekä siihen poliittiseen kriisiin, johon Ison-Britannian brexit-päätös asetti eurooppalaisen yhteistyön, että siihen poliittiseen kriisiin, johon Donald Trumpin vaalivoitto asetti transatlanttisen yhteistyön.

EU:n palkkilpailuun, taloudelliseen eriarvoisuuteen, työttömyyteen ja demokratiava-jeeseen liittyvät ongelmat eivät kuitenkaan ratkea militarisoimalla unionia tai muuttamalla unionin yhteistyön perustaa rauhan ja vakauden edistämisestä rauhan puutteeseen ja epävakautteen valmistautumiseen. Sen sijaan, että puolustusyhteistyölle annetaan yhä enemmän painoarvoa, olisi toivonut EU:n reagoivan unionin sisäiseen hajaannukseen panostamalla nykyistä huomattavasti enemmän eriarvoisuuden ja työttömyyden vähentämiseen sekä talousjärjestelmän vakauteen.

Vaikuttaa siltä, että eurooppalaiset johtajat nyt yrittävät vakuuttaa syvää epäluottamusta EU:ta kohtaan tuntevat kansalaiset yhteistyön tärkeydestä käyttämällä poliittisesti todella vanhaa temppua: huomio keskitetään ulkoisiin ja sisäisiin turvallisuuspoliittisiin uhkiin ja puolustuspoliittisen ja sotilaallisen yhteistyön tärkeyttä painotetaan.

Syvenevän puolustusyhteistyön tarkemmista suuntaviivoista olisi todella tärkeää saada tarkempaa tietoa eduskunnalle mahdollisimman pian. En jaa näkemystä puolustusyhteistyön syventämisen tarpeellisuudesta vaan näen, että niin kansainvälisen yhteistyön, EU:n arvopohjan kuin sisäisen turvallisuudenkin näkökulmasta tarpeellisempaa on keskittyä eriarvoisuuden vähentämiseen ja kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseen. Suunnitelmiin EU:n yhteisestä puolustustutkimuksesta ja muuhun syvempään puolustusyhteistyöhön on siis suhtauduttava varauksellisesti.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta esittää omassa mietinnössään myös tervetulleita moitteita siitä, että selonteossa ei riittävästi käsitellä Suomen harjoittamaa asevientä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

ja asekauppaa ja sen suhdetta maan ulkopoliitiikan tavoitteisiin ja linjaan. Virallisen kannan mukaan Suomi ei vie puolustusmateriaalia sotaa käyviin tai ihmisoikeuksia polkeviin maihin. Tämän periaatteen toteutuminen on tällä hetkellä lievästi sanottuna kyseenalaista.

Suomen asekauppa painottuu yhä vahvemmin Lähi-itään. Suomi on tällä hallituskaudella myöntänyt asevientilupia Turkmenistaniin maan heikosta ihmisoikeustilanteesta huolimatta. Aseteollinen yhteistyö Israelin kanssa jatkuu, ja Suomesta on myös viety patruunoita Turkkiin siitä huolimatta, että maan yhä autoritaarisempi hallinto on syylistynyt useisiin vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin. Tämän lisäksi Suomi on syventänyt asekauppaa Jemenissä sotarikoksista syytetyn Saudi-Arabian kanssa sekä vienyt aseita Arabiemiirikuntiin.

YK:n yleiskokouksen äänestyksessä ydinaseiden kieltämisestä kansainvälisellä sopimuksella Suomi äänesti tyhjää. Ulkoasiainministeri Soinin mukaan Suomen pidättäytyminen äänestyksessä perustui ulko- ja turvallisuuspolitiikan jatkuvuuteen ja käytännönläheisyyteen. Ministerin kirjalliseen kysymykseen antaman vastauksen mukaan "emme olleet vakuuttuneita siitä, että tämä aloite edistää ydinaseiden vähentämistä". Kysymys kuuluu: mikä muu tapa olisi hallituksen mielestä sitten parempi kuin YK:n tasolla tehtävä ydinasekieltosopimus?

Uskottavan ulko- ja turvallisuuspolitiikan perusta on johdonmukaisuus eli ulkopoliittisten tavoitteiden ja käytännön politiikan yhteensopivuus. Asekaupan harjoittaminen ihmisoikeuksien loukkauksiin syylistyneiden tai aseelliseen konfliktiin osallistuvien maiden kanssa ei ole linjassa Suomen ulkopoliittisten tavoitteiden kanssa, eli tarve asekauppaa koskevan linjan tarkistamiseen aseviennin osalta on selkeä.

Lopuksi haluan ilmoittaa kannatukseni edustaja Arhinmäen tekemille lausumaehdotuksille.

14.48 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Demokratia, oikeusvaltioperiaatte ja universaalit ihmisoikeudet ovat olleet yhteiskuntien kehittämisen maailmanlaajuinen arvoperusta. Periaatteet olivat viime maailmansodan jälkeen niin kutsutusti läntisten demokratioiden arvoja, mutta 1980-luvulta lähtien niistä tuli entistä selkeämmin ja aidommin yleismaailmallisia, kulttuurista ja maantieteestä riippumattomia. Näitä yhteiskunnallisia arvoja vastasi kansainvälisessä politiikassa yhteinen näkemys pyrkimisestä rauhanomaisiin ratkaisuihin, yhteistyöhön ja keskinäisriippuvuuden tunnustamiseen.

Maailma ei ole enää entisensä. Sen periaatteet on haastettu. Vapaaseen kilpailuun perustuvan demokratian tilalle ollaan tuomassa ohjattua yhteiskuntaa, jossa valta oikeutetaan näennäisvaaleilla. Ihmisoikeudet eivät enää olekaan universaaleja, uskonto tai etninen tausta voivat joidenkin mielestä määritellä ihmisen oikeudet. Tässä maailmassa eivät enää päde aikaisemmat kansainvälisen politiikan säännöt. Yhteistyörakenteiden tilalle on palaa-massa suurvaltojen ja etupiirien maailma ja avoin väkivalta, alueiden valtaaminen ja pakolla liittäminen. Uusi vuosisata on tuonut takaisin 1900-luvun alun periaatteet. Se maailma on Suomen kaltaiselle maalle turvattomampi.

Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspoliittisten selonteiden maailma on muuttunut jyrkästi niiden 20 vuoden kuluessa, jolloin eduskunta on niitä saanut käsiteltäväkseen. Muutos on otettu huomioon hallituksen selonteossa. Se on yksimielisesti kirjattu myös ulkoasiainvaliokunnan kantaan. Olemme yksimielisiä myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteista. Meidän on huolehdittava siitä, ettei Suomi joudu hyökkäyksen kohteeksi. Meidän on huolehdittava siitä, että Suomella on aina toimintavapaus, oikeus päättää omista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

asioistaan itse. Tältä osin ulkoasiainvaliokunnan eriävä mielipide oikeastaan ennemminkin toistaa enemmistön kannan kuin sen kiistää.

Suomen tavoitteleman toimintavapauden turvaa parhaiten se, että tuemme kansainvälisiä yhteistyörakenteita ja osallistumme aktiivisesti niiden toimintaan. Me emme ole itsenäisiä silloin, kun eristymme. Meidän itsenäisyytemme ja vapautemme turva on omaan päätökseemme perustuva sitoutuminen yhteistyöhön. Meidän on tuettava kaikin tavoin kansainvälisen kaupan vapautta. Käytännössä tämä merkitsee sovinnollista, vaikkakin jämäkkää asennetta Britannian EU-eron selvittelyssä. Tämä merkitsee kauppasopimusten, Kanadan ja Japanin sopimusten, toteuttamista. Se merkitsee EU:n ja Yhdysvaltain TTIP-neuvotteluiden pitämistä hengissä vaikeinakin aikoina.

Meidän on myös nykyistä aktiivisemmin tuettava YK:n tavoitteita. YK ei ole vain sotien jälkeisen yhteistyön maailman symboli, se on myös yhteistyön todellinen tekijä. Suomen edun mukaista on tukea YK:n rauhanpyrkimyksiä ja ihmisoikeuksia. Meidän velvollisuutemme on osallistua kansainväliseen kehitysyhteistyöhön nykyistä isommalla panoksella.

Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikan kestoaihe on ollut suhteemme Pohjois-Atlantin puolustusliitto Natoon. Tällä hetkellä, tänä päivänä on erityisen painavasti sanottava, että omaksuttu Nato-yhteistyön politiikka on paras vaihtoehto. Nato on vakauden ja rauhan turvaaja Euroopassa, ja on oman etumme mukaista tehdä sen puitteissa yhteistyötä. Naton kehitykselle on avainasemassa tietysti sen tärkein jäsenmaa Yhdysvallat. Jo Barack Obaman aikana Yhdysvallat alkoi kääntää ulkopoliittikkansa suuntaa Euroopasta Aasiaan ja korostamaan Euroopan Nato-maiden velvollisuutta itse huolehtia turvallisuudesta. Samalla tuki Obaman Amerikka ilmoitti jatkavansa sitoutumista Euroopan turvallisuuteen. Lähivuodet ovat epävarmuuden aikaa. Onko Yhdysvallat kääntymässä sisäänpäin, eristäytymässä maailmasta? Tässä epävarmuuden ajassa ei Suomi voi ottaa uusia linjauksia suhteessaan Natoon.

Uuden, aktiivisemmän asenteen ottaminen on sen sijaan ajankohtaista suhteessa Euroopan unioniin. Eurooppalainen yhteistyö ei ole hyväksi vain hyvinä aikoina, se on erityisen tarpeen nyt, haasteiden ja vaikeuksien edessä. Euroopan yhdentyminen on rauhanliike aivan samassa mitassa kuin se oli rauhanliike 1950-luvun alussa. Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tueksi tarvittavan puolustusyhteistyön kehittämisessä voidaan ottaa pitkä askel. Suomen edun mukaista on olla ensimmäisenä tukemassa tätä kehitystä. Konkreettiset toimet puolustushankintojen yhteistyössä ovat jo valtiontalouden kannalta järkevä ratkaisu. Vielä tärkeämpää on, että pitkälle menevälle yhteistyölle luodaan vahvoja, kriisin kestäviä rakenteita.

Eurooppalainen yhteistyö ei ole pakkovaltaa. Se ei kavenna päätösvaltaa, se vahvistaa kykyä päättää omista asioistamme. EU-yhteistyössä on ymmärrettävä, että turvallisuus on laaja käsite. Se vaatii paitsi yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa myös yhteistä talouspolitiikkaa, rahaliittoyhteistyön kehittämistä ja Euroopan sisärajojen avoimuutta.

Kansallinen yhteisymmärrys on tärkeää monella yhteiskuntapolitiikan alueella. Kaikkein tärkeintä se on ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Olkaamme nyt yksimielisiä, välttääkäämme ääriajattelua. Karttakaamme ääriilikkeitä, joita voidaan käyttää välineinä kansallisen yksimielisyytemme, vapautemme ja itsenäisyytemme rajoittamiseen. Pitäkäämme kiinni siitä yksimielisyydestä, jolla ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa on vuosikymmeniä ajan rakennettu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

14.53 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Suomessa on pitkään vallinnut sekä poliittisten instituutioiden että kansalaisten keskuudessa laaja yksimielisyys ulkopolitiikan peruslinjasta, jota ohjaavat yhteiset arvot: ihmisoikeudet, oikeusvaltio, demokratia, vapaus, tasa-arvo. Kuten ulkoasiainvaliokunta toteaa, arvojen merkitys korostuu epävakaassa, epävarmassa maailmassa. Arvojen esiin tuominen ei ole itsestäänselvyyksien hokemisesta, sillä valitettavasti niitä arvoja koetetaan horjuttaa tällä hetkellä monelta suunnalta. Maailman myllerryksessä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ohjaava aktiivinen vakauspoliitiikka on osoittautunut vuosikymmenten saatossa aika toimivaksi ja vahvaksikin perustaksi. On tärkeää, että selonteon valmistelussa on ollut mukana kaikki eduskuntapuolueet kattava parlamentaarinen seurantaryhmä. Konsensushengestä on ollut Suomelle hyötyä.

Arvoisa puhemies! Selonteossa käydään läpi toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia ja tuodaan esiin, miten ne vaikuttavat Suomen painopisteisiin. Esimerkiksi erilaisia vaikuttamisen keinoja yhdistelevä, sekä valtiollisten että ei-valtiollisten toimijoiden harjoittama hybridivaikuttaminen on tullut osaksi ulkopolitiikan toimintaympäristöä. Tämä näkyy painopisteissä, joissa korostetaan muun muassa ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden yhteyttä. Painopisteissä on kattavasti kuvattu tahot, jotka ovat Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kannalta keskeisimpiä. Suomi ylläpitää hyviä suhteita kaikkiin ilmansuuntiin, mikä vahvistaa Itämeren ja arktisen alueen vakautta. Suomi haluaa tukea keskeisimmän arvoyhteisömme ja ulkopolitiikan kontekstimme Euroopan unionin luonnetta turvallisuusyhteisönä sekä unionin kykyä ratkaista yhteisiä ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksiä.

EU hakee muuttuneessa kansainvälisen politiikan tilanteessa brexitin jälkimainingeissa uutta suuntaa, ja Suomen tulee olla tässä keskustelussa mukana. Pääministeri ja muu valtionjohto ovat viime aikoina korostaneet sitä, että EU:n tulee keskittyä nyt ydintehtäviinsä rauhan, vakauden, hyvinvoinnin ylläpitoon ja välttää turhaa sääntelyä. EU:n lisäksi on tietenkin tärkeää, että Suomi on aktiivinen toimija kansainvälisillä areenoilla Euroopan neuvostossa, Etyjissä, YK:ssa, ja tietenkin meille on aina pohjoisessa tärkeää, että me olemme aktiivinen toimija myös pohjoismaisessa kanssakäymisessä. Niinpä yhteistyö Ruotsin kanssa on myös kirjattu ulkoasiainvaliokunnan mietintöön erittäin vahvasti, ja Suomen ja Ruotsin puolustusyhteistyö tähtää ennen kaikkea turvallisuusmielessä Itämeren alueen turvallisuuteen ja maiden yhteisen puolustuksen vahvistamiseen. Tälle laajemmalle yhteistyön tiivistämiselle on mahdollisuuksia ensi vuonna, kun Suomesta tulee esimerkiksi Nordfcon puheenjohtajamaa. Kaikki Pohjoismaat ovat ilmaisseet tahtotilan yhteistyön tiivistämiseen myös muilla politiikan aloilla, ja siinä on kyllä vielä kovasti tehtävää. Pääministerit hiljattain itse asiassa lausuivatkin, että Pohjoismaista pitäisi tehdä maailman integroiduin alue.

Sitten suhteemme toiseen naapuriin Venäjään on meille yhtä lailla tärkeä. Suomi ei hyväksy Venäjän kansainvälisen oikeuden vastaisia toimia Krimillä tai Syyriassa, mutta pidämme silti tärkeänä, että meillä on dialogia, että meillä on kansainvälistäkin kanssakäymistä, että me pystymme hoitamaan ajankohtaiset asiat kaikkien naapureiden kanssa. Venäjä on myös merkittävä tekijä siinä, miten Itämeri ja miten arktinen alue kehittyy, siksi sen täytyy olla mukana niissä keskusteluissa. On tärkeää, että tasavallan presidentti, valtionjohto, ministerit ovat pitäneet dialogia yllä, tavanneet kollegoitaan. Ensiarvoista on myös se, että Venäjä-osaamista olisi Suomessa olemassa, ja siitä on varmasti myös kansainvälisessä kontekstissa laajempaa hyötyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Arvoisa puhemies! Ensi toukokuussa Suomesta tulee Arktisen neuvoston puheenjohtajamaa, ja on hienoa, että täällä keskustelussa se nousi niin vahvasti esille. Meillä on siinä paitsi johtovastuurooli ensi vuonna Arktisessa neuvostossa myös suuret mahdollisuudet EU:n arktisen politiikan johdossa alkuperäiskansakysymyksissä, ympäristöasioissa, logistiikassa, turismissa.

Vielä loppuun haluan todeta, että on hienoa, että on myös Agenda 2030 otettu vahvasti asialistalle. On tärkeää, että eri politiikkaohjelmia tai politiikan ohjausasiakirjoja ei lueta eri saarekkeina vaan toisiaan täydentävinä dokumentteina.

14.59 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen edellinen turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko annettiin eduskunnalle vuonna 2012. Nyt keskusteltava selonteko kulkee nimellä "ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko", puolustuspoliittinen selonteko annetaan erikseen. Kuitenkin tässäkin selonteossa käsitellään laajasti useita puolustuspoliittikkaan liittyviä kysymyksiä. Puolustuspoliittisessa selonteossa tullaan linjaamaan ja pohjustamaan Puolustusvoimien materiaalihankintoja. Näiden lisäksi hallitus antoi toukokuussa sisäisen turvallisuuden selonteon. Kaikki nämä selonteot liittyvät toisiinsa, ja niitä on valmisteltu osin poikkihallinnollisesti.

Selonteossa korostetaan ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden yhteyttä. Suomen kansallisen kokonaisturvallisuuden on oltava meille ykkösasia. Lähialueen toimintaympäristö on muuttunut nopeasti. Kansainvälistä yhteistyötä on syvennettävä, ja erityisesti Ruotsin kanssa käytävää kahdenvälistä puolustusyhteistyötä on edistettävä yhteisten etujen pohjalta ilman rajoitteita, kuten nyt ollaan tekemässäkin. Itämeren alueen turvallisuustilanteen kiristyminen on huolestuttavaa.

Puolustusvoimien kannalta turvallisuusympäristön muutos edellyttää kokonaisvaltaisempaa tilannetietoisuutta, kykyä havainnoida ja muodostaa ymmärrys toimintaympäristöstä ja tietoverkoissa syntyvistä uhreista. Näihin haasteisiin hallitus pyrkii vastaamaan valmisteilla olevalla tiedustelulainsäädännön muutoksella ja esimerkiksi suunnitelmissa olevalla Pohjoismaiden välisellä ilmatilannekuvan vaihdolla ja turvatuilla viestiyhteyksillä.

Pohjoismaiden suuntaan on muutenkin tiivistetty puolustuspoliittista yhteistyötä. Selonteossa mainitaan muun muassa, että Suomen ja Ruotsin välinen puolustusyhteistyö ulotetaan kattamaan operatiivinen suunnittelu niin kriisin kuin rauhankin aikana.

Suomi toimii pohjoismaisen puolustusyhteistyön Nordefcon puheenjohtajamaana ensi vuoden alusta. Poliittista tahtoa puolustusyhteistyön syventämiselle löytyy Pohjoismaista laajalti, ja siinä ollaankin viime vuosina edistytty Stoltenbergin raportin pohjalta. Halukkuutta yhteistyön kehittämiseen lisää se, että Itämeren alueen jännitteiden kasvun myötä Pohjoismaiden puolustuspoliittinen painopiste on siirtynyt takaisin maanpuolustuksiin. Ongelmaksi yhteistyön syventämisessä on nähty Pohjoismaiden toisistaan poikkeavat puolustusratkaisut. Poliittiset edellytykset puolustusyhteistyön syventämiselle ovat kuitenkin olemassa.

Suomen on oltava aktiivisena toimijana EU:n yhteisen turvallisuuspolitiikan kehittäjänä. Asemamme Venäjän naapurina ja Euroopan ulkorajavaltiona on haasteellinen nykytilanteessa. EU:n ja Venäjän yhteistyön paraneminen on erityisesti Suomen etu ja vahvistaisi koko Euroopan turvallisuutta ja taloutta. EU:n vahvistaminen turvallisuusyhteisönä onkin kirjattu selontekoon yhdeksi tavoitteistamme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Sekä komissio että EU:n ulkosuhdehallinto ovat antaneet toimenpideoitteita puolustusyhteistyön syventämiseksi. Näistä tärkeimpiä ovat ehdotus yhteisestä operaatiokeskuksesta, yhteisen puolustuspolitiikan kehittäminen, yhteisen puolustustutkimusrahaston perustaminen, puolustusteollisuuden sisämarkkinoiden kehittäminen, kriisinhallintakapasiteetin kehittäminen ja EU:n nopean toiminnan joukkojen käytettävyyden parantaminen. Näistä tehtiin Eurooppa-neuvoston kokouksessa periaatepäätös.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman visio vuodelle 2025 peräänkuuluttaa, että Suomi vuonna 2025 on uudistuva, välittävä ja turvallinen maa, jossa jokainen meistä voi kokea olevansa tärkeä. Yhteiskunnassamme vallitsee luottamus. Tämä visio korostaa tasa-arvon ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen merkitystä, sillä turvallinen ja luottamukseen perustuva yhteiskunta on uskottava.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan myös vielä todeta, että Suomen vahvaan puolustusratkaisuun kuuluu koko maan puolustaminen, yleinen asevelvollisuus ja sotilaallinen liitoutumattomuus.

15.04 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä huomata, että näistä suurista kysymyksistä, jotka meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvät, hyvä konsensus tässä salissa vallitsee. Joka kerta, kun me puhumme ulkopoliitikasta, turvallisuuteen liittyvistä tekijöistä ja puhumme maanpuolustuksesta, näissä kysymyksissä se on löydettävissä, ja se on pienen maan, kuten Suomen, kannalta kyllä hyvin tärkeä tekijä. Yksi esimerkki muun muassa siitä, mitä me voimme saada tällä yhtenäisyydellä aikaan, oli, kun asedirektiivineuvottelut saatiin Suomen kannan mukaisesti menemään EU:ssa läpi. Koko eduskunta oli tästä yksimielinen, ja siitä edelleenkin suuri kiitos kaikille puolueille.

Rouva puhemies! Tämä on selontekojen vuosi. Keväällä saimme Nato-selvityksen, sisäisen turvallisuuden selonteko on käsittelyssä, ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko on nyt tässä keskustelussa, ja puolustuspoliittinen selonteko on niin ikään vielä tulossa. Kaikki suuria kokonaisuuksia, turvallisuuteen liittyviä sellaisia.

Puolustusselontekoon tämä ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko antaa vahvan selkänojan ja pohjan, ja tätähän me pääsemme sitten helmikuussa käsittelemään. Siinä tietysti keskitytään puolustukseen vielä tiukemmin ja siellä käsitellään muun muassa resurssikysymyksiä, näitä suuria ratkaisuja, kuinka esimerkiksi meillä Hornetien seuraajahankkeet ynnä muut tullaan toteuttamaan ja ylipäätään rahoittamaan se turvallisuusympäristö ja se Puolustusvoimat, mitä me haluamme.

Joka tapauksessa meillä on oman perustan oltava vahvasti kunnossa. Ulkopoliitikassa se tarkoittaa sitä, että suhteiden on oltava joka suuntaan kunnossa. Meillä on käytännön yhteys, erittäin toimiva sellainen, länsimaiden kanssa, Euroopan unionin kanssa. Meillä on Nato-kumppanuus, mistä me saamme harjoittelutoimintaan ja huoltovarmuuteen liittyvää tukea, ja kyllä näistä kumppanuuksista on hyvä pitää kiinni ja olla niiden kanssa keskiössä, aivan kuten myöskin Ruotsin kanssa olevasta kumppanuudesta ja Pohjoismaiden kanssa olevasta kumppanuudesta.

Ruotsi on se maa, jonka kanssa meillä yhteistyötä tulee jatkossakin tiivistää. Siinä on otettu aimo harppauksia eteenpäin viime vuosina ja nyt aletaan pikku hiljaa saamaan konkretiaa. Tähänhän muun muassa Nato-selvitys viittasi monelta osin: niitten ratkaisujen osalta, mitä teemmekään, on hyvä niitä miettiä yhdessä.

Sitten tietysti meidän itänaapurimme Venäjä: Kyllä keskusteluyhteys meillä on oltava Venäjän kanssa. Suomi on monelta osin sillanrakentajana ollut ja on varmasti jatkossakin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Euroopan unionin ja Venäjän välillä, ja se, mitä tasavallan presidentin johdolla tehtävä ulkopolitiikka ja keskustelu Venäjän suhteen on, on meidän maaillemme tärkeää.

Rouva puhemies! Neljä vuotta sitten maailma oli aika erilainen, kun sitä vertaa tähän päivään. Se, mitä on tapahtunut Ukrainassa, Krimin valtaukset, Itä-Ukrainan vakava tilanne, täysi sota siellä, mitä on tapahtunut Irakissa ja Syyriassa, Isisin nousu, tämän vakavan terroristijärjestön nousu siellä ja ne julmat teot, mitä siellä tapahtuu, ja tietysti heijastukset Eurooppaan niin turvapaikanhakijatulvan myötä inhimillisenä kriisinä kuin terrori-iskujen myötä, mitä tässä nyt on kuluneellakin viikolla valitettavasti ollut, ja tietysti se kaikki paineliikenne, mitä tämän sapelinkalistelun myötä Itämeren alueella tapahtuu — ne ovat asioita, jotka meidän pitää ottaa meidän omassa turvallisuuspoliittisessa ajattelussamme huomioon.

No, mikä on sitten meidän ydintehtävämme ja ajattelussa se keskiö? Se on se, että meillä on oma perusta kunnossa. Sen oman perustan kuntoon saattaminen on tietysti näitten kaikkien selontekojen lähtökohta, mutta kyllä se lähtee siitä meidän perusratkaisustamme, meidän maanpuolustusratkaisustamme, yleisestä asevelvollisuudesta ja reserviläisiin pohjautuvista sodanajan joukoista — reserviläisiä muuten on 96 prosenttia näistä sodanajan joukosta — ja siitä, että me haluamme pitää koko Suomesta huolta ja puolustaa koko Suomea. Meillä on korkea maanpuolustustahto täällä ollut, ja se on varmasti sitä tulevaisuudessaakin, kun me pidämme näistä perustekijöistä kiinni.

Aivan loppuun pari sanaa. EU:n yhteisen puolustuksen kehittämisessä on varmasti villoja enemmänkin, ja Suomen on hyvä olla keskiössä tässä keskustelussa ja sitä suunnittelemassa niin huoltovarmuuden, tiedustelutiedon kuin nopean toiminnan osalta. — Kiitos.

15.10 Markus Mustajärvi vas: Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspoliittisten asiakirjojen käsittelyaikataulu eduskunnassa on ollut mielenkiintoista: Nato-selvitys annettiin eduskunnalle juuri ennen vappua, tämä selonteko juhannusviikolla, ja lopullinen käsittely on nyt viimeisenä asiana ennen joulutaukoa.

Paljon on ehtinyt tapahtua selonteon antamisen jälkeen: Ison-Britannian eropäätös Euroopan unionista, Naton Varsovan-huippukokous ja Yhdysvaltain presidentinvaalit. Sekä Ison-Britannian että Yhdysvaltain kanssa tehtyä kahdenkeskistä aiejulistusta oli valmisteltu jo kuukausia samanaikaisesti selonteon työstämisen kanssa, mutta niitä ei tuoda selonteossa konkreettisesti millään tavalla esille.

Selonteossa nostetaan Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeiseksi tavoitteeksi välttää joutumasta sotilaalliseen konfliktiin. Tavoite on totta kai oikea, mutta Suomen pitää antaa myös selkeä viesti siitä, ettei aluettamme käytetä vihollisuuksiin mitään muuta valtiota vastaan. Selonteon toimintaympäristön kuvaus on muotopuoli ja valikoiva. Onneksi mietinnössä tasapainotetaan kuvaa paljon asiallisemmaksi.

Neuvostoliiton hajoaminen, Naton laajeneminen itään ja ohjuskilpihanke ovat jo sinänsä vaikuttaneet Suomen toimintaympäristöön. Venäjän sotilaallinen varustautuminen, aktiivisuus maalla, merellä ja ilmassa sekä sotilaallinen harjoitustoiminta muodostavat toisen kokonaisuuden.

Suomen tulee harjoittaa Itämeren alueella aktiivista vakauspolitiikkaa. Se on selonteosakin mainittu, mutta samalla kritiikittömästi todetaan Nato-selvityksen hengessä, että Naton läsnäolo ja toiminta vakauttavat alueen turvallisuustilannetta. Sotilaallisten voimien keskittäminen Itämeren alueelle ja kiihtyvä varustelukierre lisäävät kaikin tavoin jännittei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

tä ja kiristävät kansainvälistä ilmapiiriä. Toisen osapuolen voimanlisäykseen vastataan vastavoimalla.

Myös uusia avauksia on nähty. Venäjä siirsi uusinta ohjuskalustoaan Kaliningradiin, Norja sijoittaa käytännössä pysyviä Nato-joukkoja pohjoisille alueille vastoin aiempia päätöksiä, ja samankaltainen Nato-joukkojen kierrätys on aloitettu Baltiassa ja Puolassa. Huomionarvoista on, että edes kylmän sodan aikana Norja ei sijoittanut Nato-joukkoja pohjoisille alueilleen. Varustelukierteen ruokkiminen ei ole yhdenkään Itämeren alueen valtion etu, ei etenäkään Suomen.

Kylmän sodan jälkeen asetelma Itämeren alueella on muuttunut paljon. Kun Venäjän Itämeren-laivastolla oli 40 sukellusvenettä, 5 risteilijää, 5 hävittäjää, 29 fregattia ja noin 300 pienempää alusta vuonna 1991, ovat vastaavat luvut nyt 1 sukellusvene ja 8 suurempaa pinta-alusta. Tämän päivän keskustelu ruokkii aivan toisenlaisia mielikuvia.

Arvoisa puhemies! Suomen ja Ruotsin on syytä katsoa kaikki luontevat yhteistyömahdollisuudet ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan liittyen. Materiaali- ja harjoitusyhteistyölle on luonteva pohja mukaan lukien korvaavat hävittäjähankinnat. On hyvä, jos Suomi ja Ruotsi pysyvät ajan tasalla toistensa ulko- ja turvallisuuspoliittisista ratkaisuksista, mutta se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että maiden ratkaisujen tulisi olla samansisältöisiä esimerkiksi sotilaallisen liittoutumisen suhteen.

Vasemmistoliitto ei hyväksy sotilaallista liittoutumista Naton eikä myöskään Ruotsin kanssa, vaikka sellaista on esitetty. Viime eduskuntakaudella ilman asianmukaista eduskuntakäsittelyä hyväksyttiin Nato-isäntämaasopimus. Siinä Suomi suostuu antamaan lentokenttensä ja ilmatilansa, satamansa ja merialueensa sekä kaiken tärkeän infrastruktuurin sotilasliiton käyttöön, jos tarve vaatii. Suomi sitoutui Puolustusvoimain komentajan, ei siis kenenkään demokraattisesti valitun päättäjän, allekirjoituksella myös Suomen kautta tapahtuviin mahdollisiin hyökkäyksiin. Kysymys kuuluu: jos joku kulkee Suomen kautta, mihin se joku on menossa? Nato-isäntämaasopimus on siten paitsi rauhan myös sodan kumppanuutta. Nato-isäntämaasopimuksen rinnalla Suomen kansainvälinen sotaharjoitustoiminta sekä koti- että ulkomailla on paisunut ennennäkemättömän laajaksi ja saanut uusia ulottuvuuksia.

15.15 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sanoin debattipuheenvuorossani, että myös Venäjän toimia pitää pyrkiä tarkastelemaan tosiasioihin nojautuen ja totuuteen pyrkien. Ymmärsin, että edustaja Mustajärvi oli eri mieltä sellaisesta arviosta, että nimenomaan Venäjän toiminta on lisännyt jännitystä Itämeren alueella. Jos nyt ajatellaan tilannetta esimerkiksi viisi vuotta sitten: Edustaja Mustajärvi, mitä sen jälkeen on tapahtunut? Ovatko Yhdysvallat, Baltian maat, Puola ja muut yhtäkkiä ruvenneet hirveästi varustautumaan ja uhkaamaan Venäjää, vai onkohan käynyt niin, että Venäjä on miehittänyt ja laittomasti itseensä liittänyt Krimin niemimaan, mikä on aiheuttanut valtavaa huolta muun muassa mainitsemissanne Baltian maissa ja Puolassa ja minkä seurauksena ne ovat vaatineet Naton läsnäoloa nykyistä vahvemmin?

15.16 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä melkein jo osasin odottaa edustaja Zyskowieciltä tuontyyppistä puheenvuoroa. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän kannat tuotiin kyllä aivan selkeästi esille meidän ryhmäpuheessamme, ja siltä osin niitä ei kannata yrittää vängätä miksikään muuksi kuin mitä ne ovat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Ja kyllä, jos katsoo, kuinka esimerkiksi ulkoasiainvaliokunta käsitteli tätä selontekoa, ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä tuodaan paljon asiallisemmin esille se, että Itämeren alueen varustautumisessa on mukana myös muita kuin Venäjä. (Ben Zyskowiezin väliliiketo) Nuo sota-alusten luvut ovat kiistattomia faktoja. Ne osoittavat sen, että sekä Venäjä että Nato-maat varustautuvat Itämeren alueella, ja jos se kerran on lääke rauhan turvaamiseksi, niin minkä ihmeen takia silloin aikoinaan kannatti kylmä sota edes lopettaakaan, jos rauhan kasaaminen rajalle lisää turvallisuutta?

15.17 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mustajärvi, en ole sitä mieltä, että lisää rautaa rajalle tarkoittaa aina lisää turvallisuutta. (Kari Uotila: Tai merelle!) — Tai merelle.

Mutta, rouva puhemies, en millään tavoin voi hyväksyä tällaista jollain tavoin symmetriaan pyrkivää ajattelua, että Itämeren ja yleensä Euroopan kiristynyt turvallisuustilanne on seurausta yhtä paljon Venäjästä kuin Natosta. Natoko se on rikkonut kansainvälisiä sopimuksia? Natoko se on miehittänyt Krimin niemimaan? Natoko se on laittomasti liittänyt Krimin itseensä? Natoko se on aloittanut sodan Itä-Ukrainassa, Ukrainaa vastaan, ja niin edelleen? Edustaja Mustajärvi, voi olla, että olette ikänne ollut Yhdysvaltoja kritisoimassa ja voi olla vaikea hyväksyä tosiasiat tässä suhteessa, mutta Venäjän toiminta on aiheuttanut nykyisen epävarmuuden Itämeren alueella.

15.18 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko edustaa Suomen pitkäaikaista vakaata ja laajasti hyväksyttyä ulkopoliittista linjaa. Meidän aikaisempi, edesmennyt tasavallan presidentti Urho Kekkonen sanoi joskus, että jos pitää valita, onko sisäpolitiikka vai ulkopoliitiikka rempallaan, niin valitaan sitten mieluummin sisäpolitiikka. Ulkopoliitiikan ei pidä koskaan olla rempallaan, ja tämä asiallinen, vakava, pienestä sanailusta huolimatta kohtuullisen hyvähentinen keskustelu kuvastaa sitä yhteistä tahtoa ja näkemystä, mikä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta meillä täällä eduskunnassa kansanedustajien kesken on.

Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen toimintaympäristö on viimeisten muutaman vuoden aikana muuttunut rajusti epävakammaksi ja jopa ennalta-arvaamattommaksi. Jännitys lähialueillamme, Itämerellä, Itä-Euroopassa ja jopa hieman täällä Pohjolassakin, on lisääntynyt, ja Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimmän tavoitteen pitää ehdottomasti jatkossa olla näiden jännitteiden lievittäminen, suurvaltajännityksen vähentäminen ja rauhan ja vakauden tuominen erityisesti tänne Pohjois- ja Itä-Eurooppaan. Euroopan unionin pitää pystyä järkevään, isoihin asioihin keskittyvään ulkopoliitiikkaan, ja Euroopan unionin pitää olla uskottava ulkopoliittinen toimija.

Myös kansainvälisen oikeuden noudattaminen on erittäin tärkeä asia pienelle valtiolle. Näissä suurvaltojen johdossakin tapahtuneissa muutoksissa meidän pitää korostaa edelleenkin kansojen ja valtioiden itsemääräämisoikeutta, suvereniteettia, ja sitä, että asiat tehdään ulkoasioissa ja ulkopoliitiikassa pääosin YK:n ja sen alaisten YK-järjestöjen puitteissa.

Myös maahanmuuttokriisi on ollut sellainen tekijä, joka on haastanut voimakkaasti koko Eurooppaa ja myös suomalaista yhteiskuntaa. Maahanmuuttokriisiin liittyen ja siitä riippumattomasti Eurooppaa on kohdannut järkyttävä terrorismin aalto, ja haluankin tässä kohtaa välittää myös omat myötäelämiseni ja varmasti meidän kaikkien edustajien myötäelämiset Berliinin tapahtumien uhreille ja kaikille niille, joita ne ovat koskettaneet, sekä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

myös myötäelämisen Venäjän suurlähettilästä kohdanneeseen järkyttävään rikokseen Turkissa. Terrorismia vastaan täytyy taistella, niin kuin täällä edustaja Simon Elo kävi aika hyvin näitä eri asioita läpi. Kaikki yhteistyö kaikkien valtioiden kanssa tällaista rikollista toimintaa vastaan tarvitaan. Tarvitaan niin poliisi- kuin sotilaallista yhteistyötä. Mutta haluan tässä yhteydessä kuitenkin korostaa länsimaisten arvojen merkitystä terrorismin vastaisessa taistelussa: Vaikka elämäntapamme on uhattuna, emme saa ryhtyä tekemään elämäntapamme ja arvojemme vastaisia toimenpiteitä. Kaikessa yhteistyössä ja taistelussa terrorismia vastaan pitää muistaa demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion periaatteet. Mikään ääriajattelu ei ole ratkaisu Euroopan turvallisuuteen eikä Suomen turvallisuuteen.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä kohtaa korostaa ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon yhteyttä sisäisen turvallisuuden selontekoon, joka jo aiemmin tänä vuonna jätettiin eduskunnalle ja jota olen itsekin päässyt hallintovaliokunnassa aika laajasti käsittelemään. Haluan tässä kohtaa eduskunnalle huomauttaa, että kun meihin kohdistuu tätä uudenlaista niin sanottua hybridivaikuttamista, mihinkä täällä on monesti viitattu, niin monissa näissä hybridiuhissa jos ruvetaan laskemaan jotakin tunnusetta joukkoja tai jos ryhdytään aiheuttamaan sabotaasitoimintaa tai vastaavaa, siellä ovat sisäisen turvallisuuden viranomaiset, poliisi, Rajavartiosto, maahanmuuttoviranomaiset ja näin edespäin, etulinjassa. Siksi tämän yhteyden pitää näiden selontekojen välillä olla erittäin vahva.

Kun USA:n presidentiksi valittiin Donald Trump, joka on tunnettu tästä Diili-ohjelmastaan, ja kun kuulemme hänen lausuntojaan, joissa hän on korostanut tämmöistä diilien tekemistä ja hyvin raa'an realistista ulkopoliittista linjaa, en voi olla mainitsematta, että yhteistyöjärjestöt eivät riitä meidän ulkopoliitikassamme, vaan meillä pitää olla hyvät kahdenväliset yhteydet kaikkiin maailmaan suurvaltoihin, kuten Venäjään, USA:han ja Kiinaan.

Kaiken turvallisuutemme perusta ulkopoliitikassa on oma puolustuksemme ja asevelvollisuuden ylläpitäminen. Haluan tässä kohtaa ottaa esille ryhmäpuheenvuoromme aiemmin pitäneen edustaja Matti Vanhasen mainitseman Afrikan kehityksen. Minusta on erittäin tärkeää, että Afrikka-osaamista lisätään Suomessa. Afrikka on mahdollisuuksien manner mutta myös monien uhkien manner.

Puhemies! Näin kun joululähestyy, haluan vielä todeta, että Suomen turvallisuuden, myös ulkoisen turvallisuuden, pohja on kansamme eheys ja se, että me saamme tasa-arvoa vahvistettua kansalaistemme keskuudessa. Näillä sanoilla voin myös toivottaa joulumieltä Suomeen, että pysymme ehyenä kansakuntana näitten kaikkien tyrskyjen keskellä.

15.23 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä hieman arktisten alueiden toimintoihin.

Suomi on tärkeä arktisen alueen toimija. Hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen talous kestävä kasvun ja kohenevan työllisyyden uralle. Arktisesta toiminnasta halutaan Suomelle kasvua ja kilpailukykyä arktista ympäristöä kunnioittaen. Suomen arktisen politiikan tavoitteena onkin arktisen sijaintimme ja suomalaisen kylmäosaamisen hyödyntäminen. Samalla tulee huomioida toimiminen äärimmäisen herkässä arktisessa ympäristössä ja alueen asukkaiden tarpeet huomioiden.

Arktisen neuvoston puheenjohtajamaana 2017–2019 Suomen tulee korostaa Pariisin ilmastopuhtauspöytäkirjan toimeenpanoa ja YK:n kestävä kehityksen tavoitteita arktisessa yhteistyössä. Suomen tulee vahvistaa arktista yhteistyötä ja sen jatkuvuutta puheenjohtajuuskautensa aikana myös korkeimmalla poliittisella tasolla. Suomen puheenjohtajuus on sellai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

nen asia, joka ei saa epäonnistua. Se alkaa heti vuoden vaihtuessa, siihen on vajaa kaksi viikkoa aikaa.

EU:n arktisen politiikan merkitys on huomattava, sillä sen avulla Suomi voi saada tilaisuuden toimia pohjoisessa unionin jäsenenä. Yhteistyö Venäjän ja Norjan kanssa on pohjoisessa erittäin tärkeää, ja sillä halutaan edistää mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi ympäristö- ja liikenneyhteyshankkeita.

Kahden vuoden välein järjestettävä arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssi on arktisen alueen parlamenttien tärkein pohjoisia alueita koskeva yhteistyöfoorumi. Viimeksi järjestetyn konferenssin julkilausumassa kiinnitettiin erityishuomiota siihen, että arktisen alueen asukkaita tulisi kuunnella entistä paremmin aluetta koskevissa päätöksissä. Liian usein arktinen alue nähdään vain luonnonsuojelualueena tai mahdollisena kiistojen alueena. Tosiasiassa alueella elää yli 4 miljoonaa ihmistä. Alueen asukkaiden huomioimisen lisäksi tulee myös luontoarvojen kunnioittaminen ja kestävä kehitys huomioida paremmin, jotta ekologiset ja sosiaaliset kysymykset eivät jäisi talouden jalkoihin. Julkilausuman teemoja on tarkoitus pitää esillä sekä kansallisesti valtuuskuntien toimesta että kansainvälisesti pysyvän komitean toimesta.

Suomi edistää edelleen kansainvälisesti ja monenkeskisesti arktisen toimintaympäristön vakautta ja turvallisuutta. Suomen tavoitteena onkin yhteisiin normeihin perustuva laaja-alainen yhteistyö Arktisessa neuvostossa ja Barentsin euroarktisessa neuvostossa. Pidän hyvänä, että myös Pohjois-Karjala hyväksyttiin viimein Barentsin alueen toimijoihin.

15.26 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Kuten jo monessa puheenvuorossa on todettu, maailma on muuttunut aiempaa arvaamattommaksi ja vaarallisemmaksi. Vanhat uhkakuvat, suurvaltakonfliktit ja kansainvälinen terrorismi, ovat kärjistyneet myös Suomen lähialueilla. Lisäksi niiden rinnalle on noussut uusia uhkakuvia: hybriditoimintaa, ei-valtiollisia toimijoita ja kyberhyökkäyksiä. On kuvaavaa, ettei meillä ole näille uusille ilmiöille edes kunnan sanoja, jotka kuvaisivat niitä täsmällisesti. Silti ne olisivat ansainneet enemmän huomiota tässä selonteossa.

Arvoisa puhemies! Hybriditoiminta ei ole perinteistä propagandaa, jolla pyritään vaikuttamaan ihmisten mielipiteisiin. Sen sijaan tavoitteena on luottamuspula — luottamuspula viranomaisista, mediaa ja poliittisista päättäjiä kohtaan. Kun ihmiset eivät enää tiedä, mihin voi luottaa, yhteiskunnan toimintakyky murenee. Tämä oli esimerkiksi Yhdysvaltojen vaaliviranomaisten tietojärjestelmiin murtautujien tavoitteena. He halusivat herättää epäilyksen vaalituloksen oikeellisuudesta, ja sen epäilyksen seuraukset voisivat olla tuhoisammat kuin suoran vaalituloksen manipuloinnin. Ja Yhdysvalloista kantautuneiden tietojen perusteella operaatiota voi pitää onnistuneena. Vastaavasti Ukrainaa koskevien valeutusten tulva käynnistyi pian Maidanin aukion levottomuuksien jälkeen. Lopulta kukaan ei tiennyt, mikä oli totta ja mikä ei, ja se — nimenomaan se — oli operaation tavoite.

Olemme me suomalaisetkin joutuneet jo valeutusten maaliksi. Esimerkiksi runsas vuosikymmen sitten koetut venäläisten ilmatilaloukkaukset uutisoitiin Venäjällä siten, että Suomen Yhdysvalloissa valmistetut Nato-yhteensopivat hävittäjät häiritsevät venäläisiä siviilikoneita kansainvälisessä ilmatilassa. Tämä todistettiin venäläiskoneessa mukana olleen tv-kuvausryhmän suomalaisista Horneteista kuvaamalla videolla.

Arvoisa puhemies! Miten me suomalaiset voimme suojautua näitä hybridiuhkia vastaan? Paras rokote valeutisia ja propagandaa vastaan on luotettava tieto ja sitä välittävä vahva, riippumaton ja monimuotoinen media. Meidän on unohdettava pikkumaiset media-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

kaunamme ja vahvistettava suomalaista riippumatonta mediaa, sekä kaupallista että julkista. Erityisen tärkeää on tuottaa uutisia myös naapurimaiden kielillä, jotta myös naapurissa on saatavilla suomalaista, journalistisesti kestävästi tuotettua tietoa ajankohtaisista kysymyksistä.

Luotettavan tiedon lisäksi tarvitaan kuitenkin myös mediakirjoitustaitoa. Mediakirjoitustaito on puhetaitoa vastaavaa nykyajan yleissivistystä. Siinä, missä puhetaito antaa retoriset työkalut ilmaista omia ajatuksiaan, se auttaa myös huomaamaan, miten meihin vaikutetaan retoriikan avulla. Vastaavasti mediakirjoitustaito auttaa huomaamaan, kun meihin yritetään vaikuttaa mediassa: Miten tunnistaa valeutinen oikeiden joukosta? Miten kuvitusta, otsikoita ja sananvalintoja käytetään vinouttamaan uutista? Pelkkä medialukutaito ei tähän riitä.

Arvoisa puhemies! Kyberturvallisuus on kriittinen puute Suomen turvallisuudessa. Teknisesti edistyneenä maana me olemme täysin riippuvaisia tietokoneiden ohjaamista järjestelmistä. Sähköverkko, vesihuolto, ruokalogistiikka, media — kaikki ovat tietokoneiden ohjauksessa, ja ne tietokoneet ovat yhteydessä toisiinsa internetin välityksellä. Tästä saatiin pelottava varoitus vuosi sitten Ukrainassa, kun valtiotason kyberhyökkäys katkaisi sähköt 230 000 taloudelta juuri joulun alla. Iskun resursseista kertoo paljon se, että se kohdistui samanaikaisesti usean sähköyhtiön järjestelmiin. Myös sähköyhtiöiden valvomaiden varavirtajärjestelmät sammutettiin. Verkko jouduttiin korjaamaan kynttilöiden valossa. Hyökkäyksen laajuuden selvittämistä hidasti puolestaan se, että sähköyhtiöiden vikailmoituspuhelimet tukittiin tietokoneiden soittamalla häiriöpuheluilla. Lopuksi hyökkääjä lukitsi sähköpääkeskusten varusohjelmistot ja vaihtoi salasanat, mikä pakotti vaihtamaan fyysisesti täysin ehjät laitteet uusiin.

Moni ajattelee, ettei vastaava olisi mahdollista Suomessa. Todellisuudessa suomalaisen internetiin kytkettyjen automaattijärjestelmien kartoitus on paljastanut, että niistä suuren osan tietoturva on heikko. Meidän kyberrintamamme puolustus vuotaa, eikä rajavallvonnassakaan ole kehumista. Siitä vastaavan Viestintäviraston Cert-yksikön resurssit ovat suorastaan säälittävän pienet. Viestintävirasto selviää kyllä normaalitilanteista, mutta esimerkiksi kansallisessa verkkohyökkäyksessä, jollaisen kohteeksi Viro joutui huhtikuussa 2007, Viestintävirastolta loppuisivat nopeasti henkilötöytunnit kesken. Cert on digitaalisen Suomen palokunta, eikä palokuntienkaan miehitystä mitoiteta rauhallisten öiden mukaan.

15.32 Veera Ruoho ps: Arvoisa puhemies! Suomi varautuu ulko- ja turvallisuuspolitiikassaan nopeisiin ja arvaamattomiin muutoksiin toimintaympäristössään. Emme ole erityyksissä muusta maailmasta. Jännite Itämeren alueella on kasvanut: vaarana on, että voi syntyä turvallisuudsdilemma, joka vaatii pikaisesti liennytystä, ei lisäprovokaatioita eri osapuolilta.

Turvallisuuttamme heikentää myös terrorismin uhka, josta viimeisin esimerkki on Berliinistä. Tuon julman terroriteon tekijä tai tekijät ovat edelleen kateissa. Emme tiedä, vaikka pyrkimys olisi tänne pohjoiseen. Ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden yhteyttä ei voi näinä aikoina liikaa korostaa. Onkin tärkeää, että maahanmuuttopolitiikka ei luo vetovoimatekijöitä myös näille pahimmille rikollisille hakea turvaa tai piilopaikkaa maastamme. Ekstremistejä on Saksassa enemmän kuin koskaan. Suomesta on lähtenyt vierastaistelijoita väestömäärään suhteutettuna eniten koko Euroopassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Arvoisa puhemies! Ulkoministeri Soini on tiivistetysti kuvannut ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme painopisteitä seuraavasti: "Syvennämme yhteistyötä ja tarvitsemme aktiivista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa." Juuri näin. Hyvä ulko- ja turvallisuuspolitiikka on kuin armeija: se on sitä varten, ettei tarvitsisi sotia. Poliitiikka on parhaimmillaan taidokasta diplomatiata: ylläpidetään hyviä suhteita ulkovaltoihin, vaikeissa tilanteissa taiteillaan kansainvälisen oikeuden ja länsimaisten arvojen ja toisaalta valtioiden suvereniteettien kunnioittamisen välillä. Suomi on tässä onnistunut, maltillisen ja realiteetit tunnustavan valtionjohdon avulla. Olennaista on, että Suomi yksin päättää ulko- ja turvallisuuspolitiikastaan ajatellen Suomen etua. Pienen ja vientiriippuvaisen maan etu on olla väleissä niin länteen kuin itään eikä kyseenalaistaa sitä, että olemme itsekin osa länttä.

Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme tavoitteena on kestävä kehitys. Pragmaattisesti Suomi keskittyy ratkaisuhakuisiin toimintamalleihin, kun vastataan globaaleihin uhkiiin, mutta toisaalta hyödynnetään osaamistamme niihin vastattaessa. Esimerkiksi Suomella on teknologia- ja tietotaitoa cleantechissä. Meillä kehitetään uusiutuvaa energiaa, ja hallitus erityisesti painottaa biotaloutta yhtenä kärkihankkeenaan. Osaamistamme tulee hyödyntää myös kehitysyhteistyössämme.

Arvoisa puhemies! Pakolaiskriisi on horjuttamassa eurooppalaista arvopohjaa, sillä toisaalta massiivinen muuttoliike sisältää arvojemme mukaisesti turvan antamisen sitä kiipeästi tarvitseville, mutta sitten toisaalta sen mukana valitettavasti tulee myös uutta rikollisuutta ja terrorismia. Kansainvälinen yhteistyö ja tiedonvaihto kuten myös oma tiedustelu ovatkin avainasemassa vastattaessa näihin uhkiiin. Ei pelkästään supon resurssien vaan myös peruspoliisityön resurssien tulee olla riittävät, jotta saadaan tarvittavaa tietoa ja voidaan reagoida ajoissa.

Olen pohdiskellut, mikä on piste, jonka jälkeen nykyinen turvapaikanhakujärjestelmä nähdään tarpeelliseksi uudistaa, jotta voidaan estää rikollisia käyttämästä turvapaikkaväylää ja järjestelmiä hyväkseen. Tällä hetkellä turvapaikanhakijoilla tehdään miljardien bisnestä eikä siitä veroja makseta mihinkään. On myös kestävä ajatus, että emme voi palauttaa turvapaikanhakijaa, joka on syyllistynyt terroritekoon.

Arvoisa puhemies! Varsinkin tänä aikana voimme olla hyvin tyytyväisiä Suomen yleiseen asevelvollisuuteen kuten myös laajaan reserviimme. Osallistumalla sotilaalliseen kriisinhallintaan kehitämme samalla myös omaa suorituskäytämme ja valmiuksiamme. Siviilikriisinhallinnalla puolestaan voimme tehokkaasti paneutua osaan juurisistä, jotka ajavat ihmisiä pois kotimaastaan.

Lopuksi kiitän ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta, joka kestää tätä tapahtumarikasta aikaamme.

15.37 Antti Kaikkonen kesk: Arvoisa puhemies! Edeltävissä puheenvuoroissa on jo useaan otteeseen mainittu, että elämme jännitteisiä aikoja. Vuosi 2016 on ollut ulkopoliittisesti varsinainen myllerrysten vuosi, ja uutiset ovat olleet toinen toistaan rankempia, valitettavasti, aivan viime päiviin saakka. Suomi ei ole maailman ulkopuolella, vaan kaikki vaikuttaa myös meihin suorasti tai epäsuorasti. Siksi on tärkeää, että ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tarkastellaan tasaisin väliajoin ja päivitetään sitä uuteen turvallisuusympäristöön ja -tilanteeseen. Sitä on syytä tehdä myös ensi keväänä täällä tänään hahmotellulla tavalla.

Suomessa on pitkään harjoitettu ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa yhteisymmärryksessä, ja tutkitusti myös kansalaiset luottavat linjaan, joka yhteistyöllä on syntynyt. Yhteisym-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

määritys tukee myös Suomen vakautta, sillä maailmanpolitiikan kiristytessä on tärkeää, että Suomi voi puhua yhdellä yhtenäisellä suulla ja sekä presidentti, hallitus että eduskunta tukevat samaa linjaa. Tämä lisää myös muiden valtioiden luottamusta Suomea kohtaan, sillä kävi vaaleissa Suomessa sitten jokseenkin miten tahansa, niin Suomen yhtenäiseen, hyvään, johdonmukaiseen linjaan, suuntaan, voi luottaa. Pienelle maalle yhtenäinen ja johdonmukainen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on suoranainen elinehto.

Kuten ulkoasiainvaliokunta mietinnössään toteaa, Suomen turvallisuustilanne on kokonaisuudessaan edelleen hyvä mutta sitä voivat heikentää useat erilaiset haasteet. Näihin on varauduttava asianmukaisesti. Suhteet Venäjään on pidettävä vakaina ja toimivina kahdenkeskisesti samalla, kun Suomi tukee EU:n yhteisiä Venäjä-linjauksia. Suomen Arktisen neuvoston puheenjohtajakaudella Suomen on edistettävä vakauspolitiikkaa ja korostettava ilmastokysymyksiä ja kestäväen kehityksen tavoitteita. Siltojen rakentamiseksi on myös perusteltua tavoitella Suomen isännöimää Arktisen neuvoston huippukoukusta siten, että siihen osallistuvat, jos mahdollista, myös Yhdysvaltain ja Venäjän päämiehet tai vähintäänkin ulkoministerit. Suomi ei sulje silmiään esimerkiksi Syyrian ja Jemenin tilanteilta, ja vaikutamme omilla keinoillamme kansainvälisen yhteisön kykyyn vastata Lähi-idän tilanteeseen. Kehityspolitiikan on tuettava etenkin hauraita valtioita ja pakolaisten lähtö- ja kauttakulkumaita. Suomen on oltava aktiivinen rauhanpolitiikassa.

Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on katsottava myös eteenpäin, ja uusi toimintaympäristö hybrdivaikuttamisen ja kyberuhkien myötä on tunnettava mahdollisimman hyvin. Globaalit kriisit ja uhkakuvat monimutkaistuvat, sodan säännöt eivät välttämättä päde, ja konfliktien keinovalikoima sisältää laajasti sotilaallisia ja ei-sotilaallisia keinoja. Kasvava monimutkaistuminen huomioon ottaen Suomen kriisinsietokykyä on vahvistettava entisestään.

Arvoisa puhemies! YK on yksi Suomen keskeisimpiä turvatekijöitä, sillä YK on meille elintärkeän sääntöperustaisen kansainvälisen järjestelmän takaaja. Ihmisoikeudet, oikeusvaltioperiaate ja kansainväliset säännöt ja normit parantavat aivan konkreettisesti Suomenkin turvallisuutta. YK:lla on tärkeä normatiivinen merkitys yhteisten määränpäiden ja toimintamallien asettajana, ja YK on tärkein toimija, joka korostaa esimerkiksi ilmaston, kestäväen kehityksen, naisten ja nuorten merkitystä konfliktien ja kriisien ratkaisussa ja ennaltaehkäisyssä.

Globaalisti, arvoisa puhemies, YK:n tulisi olla avainasemassa kansainvälisten kriisien ratkaisussa, mutta muiden kansainvälisten instituutioiden tavoin YK kärsii tällä hetkellä pahasti suurvaltapolitiikasta ja vastakkainasettelusta. Tämä on heikentänyt YK:n ja turvallisuusneuvoston toimintakykyä aivan merkittävästi, näin voi sanoa. YK:n on uudistuttava, ja turvallisuusneuvosto tarvitsee kipeästi todellisen reformin.

Yksi Suomen tärkeimmistä turvallisuuspoliittista keinoista, arvoisa puhemies, onkin kuulua vahvasti kansainväliseen yhteisöön. Parannamme turvallisuuttamme, kun sitoudumme EU:n ja YK:n arvoihin ihmisarvosta, tasa-arvosta, rauhasta ja demokratiasta. Kansainvälinen yhteisö on sekä EU:ssa että YK:ssa murroksessa ja uudistamista vailla. On Suomen etu, että Suomi osallistuu aktiivisesti molempien korjaamiseen ja vahvistamiseen.

Lopuksi vielä eduskuntaryhmän puolesta kiitän muita eduskuntaryhmiä hyvästä yhteistyöstä tänä vuonna, enimmäkseen rakentavasta, välillä kriittisestäkin. Mutta tämä UTP-se-lonteko, konsensus siinä, hyvä yhteisymmärrys pienellä lisämausteella on ihan tyylikäs päätös tälle värikkäälle vuodelle. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

15.42 Ilkka Kanerva kok: Arvoisa puhemies! Aika tärkeää on nähdä historia. Olennaista on tietysti hahmottaa kehityslinjat samoin kuin havaita, mitkä ovat realiteetit, missä tosiasiat ovat, ja niiden jatkeeksi myöskin löytää oikeat johtopäätökset. Suomi on varsinkin sodanjälkeisessä historiassaan onnistunut koko lailla myönteisesti kaikessa tässä, ja vanhasta meillä on hyvä oppia. Mutta tosiasiaa ne eivät tähän tilanteeseen yksinomaan riitä, vaan ulkopolitiikan johto joutuu alati myllerryksessä olevassa kansainvälispoliittisessa tilanteessa ilman muuta löytämään tähän aikaan, näihin tarpeisiin liittyvät oikeat linjaukset.

Meille on tärkeää ja samalla vaikeaa se, että pelisäännöt, joiden mukaan tulisi toimia, eivät valitettavasti päde. Kansainväliset toimijat niin idässä kuin — valitettavasti viittaa siihen — myöskin lännessä antavat aiheen olettaa, että pelisääntöjen kunnioitus, itse tehtyjen sopimusten noudattaminen ei ole se sävel, jota soitetaan. Sen vuoksi pienen valtion, kuten Suomen, on tietysti hyvin vaikea elää tällaisessa yhteydessä, mutta me joudumme alati etsimään yhteistyötä, vahvistamaan sitä perustaa, jolla kansainvälinen sopimusfilosofia, kansainväliset sitoumukset ja kansainväliset järjestöt voivat vaikuttaa keskeisesti kansainvälisen kehityksen tulevaisuuteen.

Me emme voi sille mitään, että turvattomuus on lisääntynyt, vastakkainasettelu on lisääntynyt ja voimapolitiikka on astunut näyttämölle. Meille suomalaisina on tietysti elintärkeää meidän lähialueemme vakaus ja turvallisuus, joka merkitsee meidän omien toimintamahdollisuuksiemme, oman koskemattomuutemme ja riippumattomuutemme kannalta kaikkein ratkaisevimpia asioita. Minä en usko siihen, että Suomi aiheuttaa kriisejä, enkä usko sitä, että Suomi myöskään on se, joka kykenee yksin pysyttämään kansainvälisten kriisien ulottumattomissa. Meidän tahdostamme riippumatta tilanne vain tahtoo olla kaikissa ajateltavissa olevissa konsepteissa se, että Suomi tavalla tai toisella nykyisen verkotuneen maailman aikana myöskin joutuu muodossa tai toisessa reagoimaan kansainvälisiin kriiseihin ja konflikteihin. Selonteossakin sanotaan, että sotilaallisen voiman käyttöä tai sillä uhkaamista ei voida myöskään Suomea kohtaan kokonaisuudessaan sulkea ulkopuolelle.

Meillä on kaksi merkittävää seikkaa kaiken kaikkineen käsillämme. Toinen on Venäjän muuttunut käyttäytymiskoodi: se pyrkii palauttamaan suurvalta-asemansa. Osin tästä riippuen, osin riippumatta Nato myöskin omalta osaltaan on joutunut palaamaan alkuperäiseen toimintakonseptiinsa ja palaa siihen Naton alkuperäiseen näkemykseen, jonka mukaan se on ennen muuta Pohjoisen Atlantin puolustusliitto sen sijaan, että se keskittyisi jo suuntana olleeseen kriisinhallintatehtävien hoitamiseen. Tässä suhteessa Itämeren alue on tullut toimikentäksi, jolla nämä kaksi valtavirtaa eri muodoissaan kohtaavat toisensa. Näin ollen meille suomalaisille on poikkeuksellisen tärkeää, että kyettäisiin turvaamaan eri muodoissaan Itämeren alueella — myöskin Pohjoisen Jäämeren alueella, mutta ennen muuta Itämeren alueella — tämänkaltaisten konfliktien puhkeaminen kriisiksi. Tämä vaatii valtiomiestaitoa.

Täytyy sanoa yhtyen selvitysryhmän puheenjohtajan täällä aiemmin käyttämään puheenvuoroon, että Suomessa kaikessa olennaisessa linjat ovat varsin yhtenäiset. Siitä kuuluu tietysti kiitos tasavallan ulkopolitiikan johtajalle, mutta haluan kuitenkin tässä yhteydessä reiluuden vuoksi sanoa, että koko hallitus ja ulkopolitiikasta siellä vastaava ulkoministeri ovat minusta toimineet poikkeuksellisen ansiokkaalla tavalla ja aktiivisesti ulospäin pyrkien juuri Suomen perusintressien ja kansainvälisen järjestyksen ja monikansallisten järjestöjen aseman turvaamiseen. Meillä on keskinäinen vuorovaikutus hyvässä asennossa parlamentista katsottuna. Ei ole koskaan ollut niin hyvä eikä vahva se konsensus eikä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

niin syvälle ulottuvaa kuin se on tänä päivänä, ja tässä mielessä on hyvä jatkaa tästä eteenpäin kokonaisturvallisuuskonseptin rakentamiseksi niin, että myöskin jatkossa Suomen asema voidaan kansainvälisillä markkinoilla turvata itsenäisenä valtiollisena toimijana.

15.48 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa päivää haluaisin vielä tämentää edelliseen puheenvuorooni sen, että debattipuheenvuorossa taisin sanoa epähuomiossa "parlamentaarinen valmistelutyö", kun tarkoitin selonteon parlamentaarisen seurantaryhmän työtä, joten tämä tässä oikaistakoon.

Olen iloinen siitä, että tässä salissa aikaisemmin korostettiin naisten ja tyttöjen aseman parantamisen tärkeyttä osana Suomen ulkopoliittikan hoitoa, koska kun haluamme kestävästi myötävaikuttaa siihen, että maailman kriisipesäkkeitä saadaan vakautettua ja rauhanomaista kehitystä saadaan aikaan ja yhteiskuntien kehitystä ja hyvinvointia muutenkin parannettua, niin tiedämme sen, että naisten ja tyttöjen aseman parantaminen on siihen ainoa kestävä tie. Myös kehitysavussa toivon, että resurssipuolella ja muutenkin tyttöjen koulutus on esimerkiksi sellainen asia, joka yhä näkyy painavasti Suomen toimissa, koska se on omalta osaltaan keino vaikuttaa siihen, että tulevaisuudessa maailmassa on vähemmän kriisejä ja konflikteja, jotka heijastuvat myös Suomen turvallisuuteen.

15.50 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Haluan näin aluksi kiittää oikeastaan ulkoasiainvaliokuntaa ja etenkin sen puheenjohtaja Vanhasta erinomaisesta puheenvuorosta mutta samalla myös koko eduskuntaa hyvähenkisestä, laadukkaasta ja hyvään yhteisymmärrykseen tähtäävästä keskustelusta.

Kuten tuossa debattiosuudessa totesin, oikeastaan itse haluaisin katsoa jo hieman tulevaisuuteen ja siihen, mitkä ovat Suomen vahvuudet pienenä maana ei pelkästään Euroopassa vaan myös globaalisti. Minulla oli tilaisuus noin kuukausi sitten vieraillla Yhdysvalloissa, niin Washingtonissa kuin New Yorkissa, ja siellä oikeastaan kaksi asiaa nousi esille Suomen osalta. Ensimmäinen oli arktinen osaaminen, toinen oli meidän Venäjä-osaaminen. Ne olivat oikeastaan ne kaksi elementtiä, joista me eniten kollegoiden kanssa keskustelimme.

Olemme täällä tänään paljon puhuneet arktisesta osaamisesta, meidän vahvuuksista ja mahdollisista heikkouksistakin, mutta kuten itse aiemmin totesin, olen ollut hieman huollissani, sanoisinko, minun sukupolveni, meidän 70-luvulla syntyneiden, Venäjä-osaamisesta ja sen kehittymisestä jatkossa. Toki olen iloinen siitä, että ministeriäitiossa muun muassa ministeri Mykkänen on elänyt ja asunut Pietarissa ja hallitsee venäjän kielen, voi sanoa, hyvin.

Mutta kysymys ei ole vain Venäjästä. Kysymys on laajemmin meidän suomalaisten kansainvälisestä osaamisesta: miten olemme läsnä Yhdysvalloissa, miten meidän ulkoasiainhallinto ja sitä kautta meidän koko hallinto ja sitä kautta eduskuntakin pystyy näkemään poliittiset muutokset, kuten nyt esimerkiksi Yhdysvaltain vaalien jälkeen on tapahtunut, miten olemme läsnä Kiinassa, Japanissa, Koreassa, voi sanoa, laajemmin kansainvälisesti, Pohjoismaita tietenkään unohtamatta.

Sisäisen turvallisuuden osalta selvityksessä itse nostin talousvaliokunnassa esille kyberosaamisen merkityksen, en pelkästään osaamisen vaan myös sen omistamisen merkityksen. Kuka omistaa meillä ne yhtiöt, ne toimijat, jotka viime kädessä vastaavat Suomen sisäisestä turvallisuudesta? Olemme maailmalta nähneet hälyttäviä esimerkkejä siitä, jos ja kun omistaminen ei ole omissa käsissä. Voimme vain kuvitella sellaisia tilanteita,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

mitä saattaa sattua, jos näin ei ole. Sen takia korostan myös tässä kohdassa sitä, että meidän tulee pitää huolta suomalaisesta osaamisesta, mutta myös omistuksesta, kun puhumme kyberteknologiasta.

Yksi Suomen vahvuus kansainvälisesti on hallintojen välinen yhteistyö. Voisi sanoa, että se on jopa sellainen vientituote, mitä tuolla maailmalla kysytään. Ei ole kysymys pelkästään meidän sisäasiainministeriöstä tai ulkoasiainministeriöstä, vaan kyllä meitä ihailaan siitä, miten pienessä Suomessa hallinnot pystyvät toimimaan yhdessä. Siitä meillä on kokemuksia, voi sanoa, viime vuodelta, kun maahanmuuttokriisi oli käsillä.

Lopuksi, arvoisa puhemies: En lähde kertaamaan niitä, voi sanoa, kaikkia hyviä puheenvuoroja, mitä kukin eduskuntaryhmä täällä on käyttänyt, mutta edustaja Kanerva mielestäni hyvin sanoi sen, mitä itsekkin halusin sanoa, että mitä tapahtuu, kun pelisääntöjä ei kunnioiteta, kansainvälisiä, itse tehtyjä sopimuksia ei kunnioiteta. Voi oikeastaan sanoa, että kaikki, melkein kaikki, ovat tehneet virheitä, mutta kukaan ei nosta kättä pystyyn ja sano, että hei, minäkin tein virheen. Olemme vieneet vapautta ja vakautta Pohjois-Afrikkaan, Lähi-itään, ja lopputulokset ovat nähtävissä.

15.55 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Haluan puheenvuorossani nostaa esiin erityisesti laajan turvallisuuden, sillä siitä selonteossa ei riittävästi puhuta, vaikka juuri sitä tässä ajassa tarvitaan. Elämme maailmassa, missä työttömyys ja eriarvoistuminen lisääntyvät, kansainvälinen muuttoliike nopeutuu ja äärinationalistiset ja rasistiset ajatukset noutavat päätään. Ilmastomuutos on merkittävä turvallisuusuhka koko maailmassa. Se vaikuttaa suomalaistenkin turvallisuuteen, sekä suoraan että välillisesti. Tästä huolimatta ilmastoturvallisuudesta ei meillä juuri puhuta, vaikka olisi syytä. Emme pääse ilmastomuutosta ja sen seurauksia pakoon täällä Pohjolassakaan. Vaikka ilmaston lämpenemisellä ei olisikaan täällä katastrofaalisia vaikutuksia, ilmaston muuttumisen globaalit vaikutukset talouteen ja muuttoliikkeeseen eivät voi olla tuntumatta myös meillä. Suomi on sitoutunut Pariisin ilmasopimuksen, YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden sekä EU:n globaalistrategian toimeenpanoon. Siis olemme sitoutuneet kehitysyhteistyöhön, rauhanvälitykseen, konfliktien ehkäisyyn ja kriisinhallintaan. Suomen vahvuudet ovat tieteessä ja teknologiassa, alueellisessa ja monenvälisessä yhteistyössä ja rauhan rakentamisessa sekä arktisessa osaamisessa. Näitä vahvuuksia meidän tulee hyödyntää aktiivisesti laajan turvallisuuden ja ilmastoturvallisuuden varmistamiseksi. Samalla meidän on huolehdittava siitä, että näiden tavoitteiden toimeenpanolle löydetään riittävät resurssit. Ilman niitä ei saada aikaan toivottuja tuloksia. Olemme valmiita maksamaan turvallisuudesta, usein huomattavakin summia. Tämän valmiuden on tärkeä koskea myös laajaa turvallisuusajattelua.

Arvoisa puhemies! Laajan turvallisuuden huomioimisen ohella haluan painottaa aktiivista ulkopolitiikkaa. Sillä voimme vaikuttaa turvallisuustilanteeseen lähialueillamme ja ehkäistä jännitteitä ja konflikteja. Se on väline, jota meidän on syytä aktiivisesti käyttää. Yhteistyöhön, kansainväliseen oikeuteen ja YK:n perusperiaatteiden kunnioittamiseen perustuva maailma on Suomelle tärkeä. YK, Etyj, Euroopan unioni ja Pohjoismaiden neuvosto ovat puutteistaan huolimatta ainutlaatuisia valtioiden välisiä yhteistyöfoorumeita. Niissä sovitaan yhteisistä pelisäännöistä ja haetaan yhteisymmärrystä. Valtiot eivät enää ole ainoita turvallisuuspolitiikan tekijöitä, vaan maailmalla toimii myös muita ryhmittymiä, jotka pyrkivät väkivallan monopoliin alueellaan. Siitä huolimatta valtiot ovat edelleen niitä toimijoita, joiden välisillä sopimuksilla etsimme ratkaisuja näihin konflikteihin. Valitettavasti monet kansainväliset yhteistyön foorumit YK:sta lähtien ovat olleet voimatto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

mia käynnissä olevien konfliktien, sotien ja kriisien ratkaisemisessa suurvaltapolitiikan vuoksi. Juuri nyt YK:lla on ollut jopa ongelmia saada avustuskuljetuksia perille Syyriaan, missä apua tarvitaan kipeästi. Silti YK on se toimija, jolla on mahdollisuus sekä auttaa siviilejä että saada osapuolet yhteisen neuvottelupöydän ääreen. Emme saa hylätä näitä järjestöjä, vaikka ratkaisuun pääseminen tuntuu vaikealta. Päinvastoin, juuri siksi meidän on tuettava niitä entistä enemmän ja oltava aktiivisesti mukana etsimässä keinoja niiden toimintakyvyn parantamiseksi. Erilaisissa kansainvälisissä sopimuksissa on joskus tulkinanvaraa. Silloin Suomen on syytä noudattaa pikemminkin sopimusten henkeä kuin kirjainta. Esimerkiksi kansainväliseen asekauppaan liittyen Suomen tulisi tiukentaa nykyistä linjaansa ja huolehtia siitä, että emme vie aseita alueille, joilla on vaara, että ne joutuvat väärin käsiin ja niitä käytetään väärin.

Arvoisa puhemies! Euroopan unioni on Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisin yhteistoiminnan foorumi. Sen merkitys korostuu erityisesti silloin, kun tarvitaan perinteistä turvallisuusajattelua laajempaa reagointikykyä. EU:lla on käytettävissään monipuolinen keinovalikoima varsinkin laajan turvallisuuden kysymyksiin ja hybridiuhkiin vastaimiseksi. Siksi turvallisuusyhteistyön tiivistäminen EU:n puitteissa on tärkeää.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaat on lähin perheemme, siksi Ruotsi ja muut Pohjoismaat ovat luontevia kumppaneitamme. Pohjoismaiden yhteistyön tiivistäminen myös ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on kannatettavaa. Yhdessä voimme olla kokoamme suurempia. Sekä keskinäinen yhteistyö Pohjoismaiden kesken että Pohjoismaiden yhteistyö kansainvälisillä areenoilla on tässä ajassa tehokas tapa vahvistaa sekä omaa että Itämeren turvallisuuspoliittista ympäristöä.

16.00 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan mietintö on laaja ja sisältää monia tärkeitä huomautuksia ja linjauksia. Erityisen tärkeänä pidän valiokunnan painokkaasti esittämää arviota siitä, että Suomessa laajalti yhteisiksi koetut arvot muodostavat Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustan. Tämä on hyvin sanottu ja tarkasti ajateltu. Näitä yhteisiä arvoja ovat valiokunnan mukaan ihmisoikeudet, oikeusvaltioperiaate, demokratia, vapaus, suvaitsevaisuus ja tasa-arvo.

Edellä luetellut arvot ovat suomalaisen yhteiskunnan henkisen vahvuuden ydintä. Kansakunnan henkinen vahvuus on olennainen kapasiteetti niin ulkopoliitikassa kuin turvallisuuspolitiikassakin. Kun Suomi liittyi Euroopan unionin jäseneksi, me uskoimme henkiseen vahvuuteemme ja pyrimme saamaan paikan niissä pöydissä, joissa maanosamme tulevaisuutta koskevat ratkaisut tehdään. Suomen vaikutusvalta oli tuolloin suurempi kuin koskaan historiassa. Jos annamme henkisen vahvuutemme hiipua, silloin löydämme itsemme EU:ssa ja kansainvälisesti takarivistä ja peräkammareista. Jotta näin ei kävisi, on meidän joka päivä varjeltava täällä kotona keskeisiä arvojamme, henkistä voimaamme.

Selonteossa ja valiokunnan mietinnössä korostetaan Suomen yhteyttä Pohjoismaiden perheeseen. Hyvä, että korostetaan. Se velvoittaa meidät pitämään kiinni niistä arvoista, jotka ovat pitkään olleet yhteisiä Pohjoismaiden kesken. Onkin päättäväisesti torjuttava sellaiset poliittiset linjaukset, joita ovat lähteneet toteuttamaan eräät EU:n uudet jäsenmaat, kuten Puola ja Unkari. Hallitusten siellä omaksumat arvot eivät kerro henkisestä vahvuudesta vaan heikkoudesta.

Venäjän toimien johdosta Ukrainassa on kysytty, voisiko sama tapahtua Suomellekin Venäjän naapurina. Olisiko naapurin helppo ottaa osa Suomea omakseen kansanäänestyksen kautta? Saattaisiko naapuri saada osalta suomalaisista tukea alueellemme lähettämäl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

leen vihreille miehille? Voisiko hybridisodan keinoilla saada suomalaisten päät ja koko yhteiskunnan sekaisin? Tällaisia kysymyksiä on esitetty vakavissaan. Vastauksemme on kielteinen juuri siitä syystä, että Suomi on edelleen henkisesti lujaa tekoa. Me tiedämme, min-käläisiin arvoihin pitäydymme. Me tunnistamme suomalaisen oikeusvaltion rakenteet, joihin luotamme. Me uskomme, että kykenemme koko ajan korjaamaan yhteiskuntamme puutteita ja viemään yhdessä kehitystä eteenpäin demokraattisesti, avoimesti ja korruption torjuen. Olemme olleet ja olemme edelleen henkisesti lujaa tekoa. Tällä on merkitystä myös mahdollisen kriisin kohdatessa. Henkisesti vahvalla yhteiskunnalla on hyvä kriisinkestokyky. Myös ulkoasiainvaliokunta toteaa: "Kansakunnan eheys ja yhteenkuuluvuus ovat sen sisäisen turvallisuuden tärkein tekijä ja edellytys sille, että se pystyy vastaamaan alkuperältään maan rajojen ulkopuolelta tuleviin uhkiin".

Arvoisa puhemies! Henkinen vahvuus tekee mahdolliseksi sen, että ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme ei rajoitu vain kansallisten etujemme varjelemiseen ja ajamiseen. Me uskomme, että meillä on annettavaa ja että meillä on tehtäviä myös globaalien tavoitteiden, ihmiskunnan ja maapallomme hyväksi. Mietintönsä lopussa ulkoasiainvaliokunta nostaa esille kysymyksen globaalista pakolaistilanteen kehityksestä. Globaali muuttoliike on kansainvälisten arvioiden mukaan yksi vahva tulevaisuuden kehityssuunta. Romahtamistilassa olevissa valtioissa kansalaisten mahdollisuudet säälliseen elämään puuttuvat suurelta osalta väestöstä. On pikemminkin todennäköistä kuin vain mahdollista, että isojen väestöryhmien paineet pyrkivät vauraan ja hyvinvoivan Euroopan alueelle kasvavat.

Suomen ja koko EU:n on entistä päättäväisemmin ponnisteltava kestävästä kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman toimeenpanemisessa. Valiokunta korostaakin välttämättömyyttä puuttua pakolaisuuden juurisyihin eli olosuhteisiin siellä, missä tarve pakolaisuuteen syntyy. Pakolaisuutta ehkäisevään henkiseen kapasiteettiin ja asiantuntemukseen kuuluu kaikki se taito, jolla voidaan toteuttaa rauhanvälitystoimintaa ja konfliktinhallintaa. Rauhanvälitystoiminta on selonteon mukaan ulko- ja turvallisuuspolitiikan vahvistuva painopiste. Tämä on tärkeä linjaus, joka omalta osaltaan kertoo kokemuksesta, että Suomen henkisiin vahvuuksiin arvopohjaltamme ponnistaen kuuluu todistettu kyky toimia tällaisissa tehtävissä. Presidentti Ahtisaari ja kansanedustaja Pekka Haavisto ovat pari esimerkkiä.

Rauhanvälitys on huomattavasti halvempaa kuin turvallisuuden vahvistaminen asehankinnoin. Molempia tarvitaan, mutta myös rauhanvälitystoiminta vaatii tietyn määrän taloudellisia resursseja. On selvää, että mitä varhaisemmassa vaiheessa voidaan puuttua konfliktien ja pakolaisuuden juurisyihin, sitä parempi, sitä suurempi taloudellinen hyöty koi-tuu ennalta ehkäisevään toimintaan sijoitetuista rahoista. Arvoisa puhemies, puhumatta-kaan inhimillisistä kärsimyksistä, joilta voidaan välttyä silloin, kun kestävästä kehitystä kye-tään eri keinoin vahvistamaan. Investointi konfliktien ehkäisemiseen ja köyhimpien elä-män kohentamiseen on investointi globaaliin rauhaan ja hyvinvointiin.

Arvoisa puhemies! Tekisi mieli sanoa, että en etsi valtaa, loistoa, en kaipaa kultaakaan, mä pyydän taivaan valoa ja rauhaa päälle maan.

16.06 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Mietinnössä kiinnitetään huomiota ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden voimakkaaseen limittymiseen ja tuon rajapinnan hämärtymiseen ja yhdytään puolustusvaliokunnan kantaan, jonka mukaan piakkoin päivitettävässä yhteis-kunnan turvallisuusstrategiassa on välttämätöntä käydä läpi perusteellisesti näitä rajapin-toja. Tästä saimme aivan ilmeisen muistutuksen tuoreeltaan Berliinin kuolemanyöstä, joka nostaa mieleen terrori-iskut, joita olemme joutuneet näkemään, useisiin Euroopan maihin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

viime aikoina. Kun terroristiliike Isis, joka on ei-valtiollinen toimija, on kokenut hallitsemillaan alueilla Syyriassa ja Irakissa tappioita, niin sille on tullut tarve osoittaa väkivalta-kykyään Euroopassa yllyttämällä taistelijoita iskuihin omilla asuinalueillaan. Pääministeri Sipilä nosti esiin tiedonsaannin ja tietojenvaihdon tarpeen näistä toimijoista ja terroristiryhmistä, ja meillä on eduskunnan parlamentaarisessa ryhmässäkin käsiteltävänä tiedustelulainsäädäntö. Kun tuota ryhdyttiin vuonna 2013 ensi kertaa valmistelemaan, niin hankkeen taustalla oli juuri muuttunut turvallisuusympäristö ja tarve parantaa valtiojohdon tiedonsaantia.

Arvoisa puhemies! Toivon sitä, että eduskunta veisi vakavasti ja jopa kiireellisesti tätä hanketta eteenpäin, jotta pystyisimme näitä hybridiuhkia torjumaan.

16.08 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tänään on käyty tärkeä keskustelu turvallisuuspoliittisesta selonteosta, ja itse haluaisin muutaman asian vielä nostaa esille.

Suomalaiset ovat tunnettuja rauhan rakentajia ja kriisinhallinnan osaajia. Toivon, että tämä asia pidetään Suomessa esillä jatkuvasti, onhan tänä vuonna rauhanturvaamisen 60. juhlavuosi meneillään. Suomalaiset rauhanturvaajat ovat saaneet rauhanturvaamisen Nobel-palkinnon 1988, ja se on asia, mitä ei kovin useasti muisteta mainostaa. Se on tärkeä osoitus siitä, että suomalaiset osaavat rakentaa rauhaa, mutta se on myös muistutus meille siitä, että meillä täytyy olla vahvat omat Puolustusvoimat, joiden avulla koulutamme näitä rauhan rakentajia ja rauhanturvaajia. Mukanaolo kansainvälisissä kriisinhallintatehtävissä tukee myös omaa puolustustamme hyvin ja antaa sitä tarvittavaa kokemusta ja osaamista, missä tänä päivänä mennään.

Suomen täytyy olla realistinen myös maantieteellisen sijaintinsa kanssa, ja Venäjä-osaaminen, mikä täällä on monessa puheenvuorossa nostettu esille, on tärkeä osa suomalaista kansainvälistä toimintaa. Me osaamme käydä Venäjän kanssa keskusteluja, me osaamme tehdä kauppaa heidän kanssaan, ja nyt ihan viime vuoden aikana me olemme osanneet hallita kriisejäkin Venäjän kanssa. Hyvä osoitus oli viime talvinen maahanmuuttoasia, mikä neuvokkaasti tasavallan presidentin johdolla saatiin ratkaistua. Näitä asioita suomalaisten pitää pitää mielestäni tärkeinä esillä ja kuuluvalla äänellä kertoa se, minkä me osaamme.

16.10 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Tämä on ollut erinomaisen hyvä ja monipuolinen keskustelu, joka on tuonut vahvasti esille sen, että ulkopolitiikan suurista linjoista olemme sittenkin samaa mieltä, ja sama koskee turvallisuuspolitiikankin suurta linjaa.

Yhden asian haluan tähän lopuksi ottaa esille — ja tämä ei tule nyt yksinomaan sen takia, että joulu lähestyy: Haluan esittää vilpittömän tunnustuksen pääministeri Sipilälle ja hänen johtamalleen hallitukselle siitä työstä, jota hallitus pääministerin johdolla on tehnyt Venäjä-suhteiden hyväksi. Niin kuin täällä on todettu, Venäjä ei lakkaa olemasta meille tärkeä valtio. Silloinkin kun olemme eri mieltä — ja ne erimielisyyden aiheet on todettu Suomen valtiollisen johdon toimesta hyvin selkeästi — on tärkeitä, että meillä on vuoropuhelukanava olemassa, tapaamme toisiamme ja nämä käsitykset voidaan esittää myös suoraan kahden kesken ja tietysti myös kuunnella naapuria. Ja tässä suhteessa pääministeri Sipilä on kyllä tehnyt erinomaisen työn, ministerikanssakäyminen on laitettu liikkeelle, ja sitä kautta olemme vahvasti kartalla mukana kertomassa omia käsityksiämme ja myös puolustamassa omia etujamme kahdenkeskisessä kanssakäymisessä. Olen huomannut, että tässä on pääministerillä aika iso rooli, ei niin, etteikö presidentti tätä olisi tukenut ja edus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

tanut samaa linjaa omista suhteistaan jo pidempään, vaan se linja, jonka nyt olemme nähneet pääministeri Sipilän aikana, on mielestäni terve ja Suomen kannalta luottamusta herättävä. Se antaa myös mahdollisuuden hoitaa meille vaikeita asioita. Täällä ihan oikein on sanottu ja siteerattu presidentti Niinistöä siinä, että Venäjän osalta on vaikea keksiä enää mitään uhkakuvaa, jonka voisi mainita niin, että se olisi uutinen — kaikki mahdollinen on sanottu, ja mahdotonkin, jo aika moneen kertaan. Mutta sitten kun tullaan omien asioiden hoitoon, niin tämä ei ihan riitä. Täytyy olla kuitenkin sitten keskinäistä arvostusta ja aito käsitys siitä, mitkä ovat niitä asioita, mitä Venäjän kanssa haluamme itse hoitaa.

Joten joulun hengessä lämmin tunnustus pääministeri Sipilälle ja koko hallitukselle Venäjän-suhteiden hoitamisesta.

16.12 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon keskustelun yhteydessä on useassa puheenvuorossa tuotu esiin, että ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden rajaa ei nykyisessä maailmassa enää ole. Koen itseni etuoikeutetuksi siltä osin, että olen saanut työskennellä vuodesta 2011 alkaen niin sisäisen turvallisuuden valiokunnassa, hallintovaliokunnassa kuin myös puolustusvaliokunnassa. Nyt olen saanut olla mukana myös tässä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon seurantaryhmässä, ja jatkamme myös puolustusselonteon tekemistä. Näissä molemmissa töissä on mukana tosiaankin seurantaryhmä, ja pidän itse hyvinkin suurena puutteena sitä, että sisäisen turvallisuuden selonteossa, joka myös prosessina on käynnissä, ei tällaista parlamentaarista seurantaryhmää ole.

Kuulimme tänään, että pääministeri tuo keväällä eduskunnalle tiedonannon ulko- ja turvallisuuspoliittisesta tilanteesta. Tätä ehdotusta pidän erittäin hyvänä. Me tarvitsemme täällä parlamentissa päivituksen niistä muutoksista, joita brexitin ja USA:n vaalienkin jälkeen on tässä turvallisuusympäristössä tapahtunut.

Ulkoministeri Soini, tuossa alkupuheenvuorossanne korostitte eduskunnan tiedonsaannin tärkeyttä ja korostitte jatkuvan tiedonsaannin merkitystä. Kysyisin vielä ministeriltä: Miten näette valiokuntien ja eduskunnan informaation tästä kokonaisturvallisuuden, sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden, muodostamasta kokonaisuudesta? Millä tavalla eduskuntaa informoidaan, pidetään dialogia yllä tästä laajasta kokonaisuudesta? Tällä hetkellä iso riski, ainakin näin itse näen, on tiedon siiloutuminen sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden osalta ao. valiokuntiin.

16.14 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Viime vuosien aikana on maailmalla tapahtunut useita sotilaalliseen voimankäyttöön johtaneita konflikteja. Maailma on selvässä muutoksessa, ja globaalisti on siirrytty selvästi aiempaa epävakampaan ja ennalta arvaamattomampaan aikakauteen. Suoran sotilaallisen voimankäytön ja sillä uhkaamisen lisäksi on ajankohtaiseksi noussut pyrkimys vaikuttaa valtioiden sisäiseen poliittiseen järjestykseen erilaisia informaatiotodankäynnin keinoja käyttäen.

Suomen lähialueilla tapahtunut turvallisuuspoliittinen kehitys on erittäin huolestuttavaa. Itämerestä on hiljaisen sisämeren sijaan tullut kiristyneen suurvaltapoliitiikan näyttämö. Se on alue, jolla tilanne on kiristynyt erittäin nopeasti ja jolla lisääntynyt sotilaallinen toiminta liikenteen runsauden vuoksi jo sinänsä aiheuttaa riskitekijöitä sekä ilmailulle että merenkululle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Valtioiden lisäksi suuria muutoksia turvallisuustilanteeseen on aiheuttanut terroristiryhmien aktivoituminen myös Euroopassa ja sen lähialueilla. Tästä olemme viime aikoina nähneet järkyttäviä esimerkkejä.

Arvoisa puhemies! Tässä muuttuneessa tilanteessa tarvitsemme laajaa yhteistyötä ja riittävät resurssit omille turvallisuudesta vastaaville viranomaisillemme. Muuttunut tilanne muistuttaa myös siitä, että maailmassa ei voi olla aluetta, missä olisi sotilaallinen tyhjiö. Jokaisella valtiolla tulee olla uskottava ja riittävä valmius puolustaa itseään ja olemassaoloon tarpeen vaatiessa.

16.16 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Tässä kohtaa omasta puolestani haluan toivottaa hyvää joulua niin hallitukselle kuin edustajatovereille.

Tänä aamunahan saimme kuulla, että arktinen alue oli saanut tämmöisen ennenaikaisen joululahjan, kun presidentti Obama ja Kanadan pääministeri Trudeau ilmoittivat, että ovat kieltämässä arktisen öljynporauksen omilla merialueillaan. Kun ilmastomuutos on edistynyt ja lämmittänyt meidän pohjoisia merialueita, niin nämä paineet arktisilla alueilla luonnonvarojen hyödyntämiseksi ovat kasvaneet, ja tämä totta kai myös lisää geopolitiittisiä jännitteitä tällä alueella. Sen takia erityisesti arktisen alueen suojelun edistäminen on myös rauhantyötä, ja sen takia erityisesti toivon, että kun Suomella on ainutlaatuinen mahdollisuus ensi vuoden alusta lähtien Arktisen neuvoston puheenjohtajana viedä arktisen alueen suojelua eteenpäin, niin tätä tehtäisiin täysin sydämin.

Hyvää joulua ja kiitos tästä vuodesta!

16.17 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä keskustelun alussa otin voimakkaasti kantaa siihen, minkälainen on uskottava puolustus Suomella mahdollisen uhan sattuessa, niin jottei jäisi mitään epäselvyyttä kenellekään, en minä eikä kristillisdemokraatit kannata Nato-jäsenyyttä, mutta kannatamme sellaista keskustelua, jossa näistä asioista puhutaan niiden oikeilla nimillä ja pohditaan, millainen vakavasti puhuen on sellainen puolustus, joka tositalanteessa myös pitää. Ja tämä on se keskustelu, jota varmasti me sitten tulevaisuudessa jatkammekin.

Ilmoittaudun tässä rauhantekijäksi — Iso kirjakin sanoo, että autuaita ovat rauhantekijät — ja toivotan rauhaa joulua kaikille.

Puhemies Maria Lohela: Ja ministeri Soini, 3 minuuttia.

16.18 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Ihan muutama huomio.

Ensinnäkin, hyvä keskustelu. On erinomaista, että käydään ajatustenvaihtoa. Meillä on sitä varten eri puolueita Suomessa olemassa, että on erilaisia mielipiteitä. On erittäin arvokasta, että tässä meille todella tärkeässä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa pystymme tekemään näin hyvää yhteistyötä ja käymään näin rakentavia keskusteluja. Kriittisyyskin on aina paikallaan, se vie asioita eteenpäin.

Sitten olen kyllä ollut mielissäni, edustaja Mustajärvi, että täällä on väkeä kuin Siinain hiekkaa ollut tänään keskustelussa. Pelko siitä, että tänne ei tule ketään eikä jää ketään eikä keskustelusta tule hyvää, ei onneksi toteutunut. (Paavo Arhinmäki: Siitä saa kiittää vasemmistoliiton lausumia!) — Ja se on erittäin hyvä, että myös vasemmistoliitto tekee omasta näkökulmastaan työtä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan hyväksi. Se on osa demokratiaa, ja hyvä näin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2016 vp

Sitten vielä tästä koordinaatiosta, mistä edustaja Kari sanoi: Olen aina valmis tulemaan ulkoasiainvaliokuntaan, puolustusvaliokuntaan, suureen valiokuntaan kuultavaksi, ja kyllä, kun kalenteria katsoo, on tullut käytyä. Tämä on hirveän hyvä asia, ja tämä poikkihallinnollisuus, niin sanottu kokonaisturvallisuus, on erittäin hyvä asia.

Omalta puoleltani ja tietysti hallituksen uskollisena soturina haluan kiittää parlamenttia, eduskuntaa, kansan valitsemia edustajia tuesta, haastamisesta ja työstä. Niin ulkoasiainvaliokunta kuin muutkin valiokunnat ja parlamentaarinen seurantaryhmä ovat tehneet arvokasta työtä ja olleet arvokkaana tukena. Isänmaan asia on yhteinen, ja omasta puolestani kiitän ja toivotan rauhallista joulua.

Keskustelu päättyi.

Puhemies Maria Lohela: Nyt tämän asian käsittely keskeytetään. Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 16.30.

Täysistunto keskeytettiin kello 16.21.

Täysistuntoa jatkettiin kello 16.29.

Puhemies Maria Lohela: Nyt jatketaan tänään kello 16.21 keskeytettyä täysistuntoa ja päiväjärjestyksen 5. asian käsittelyä.

Keskustelussa on Paavo Arhinmäki Li Anderssonin kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen mukaisen kannanoton.

Selonteko hyväksyttiin.

Valiokunnan ehdotus "jaa", Paavo Arhinmäen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 8; poissa 89 (äänestys 246).

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 6/2016 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.